

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

MÅSAKER

UR

EN GAMMAL MEDIKOFILARES M

HISTORIETTER OCH ANEKDOTER

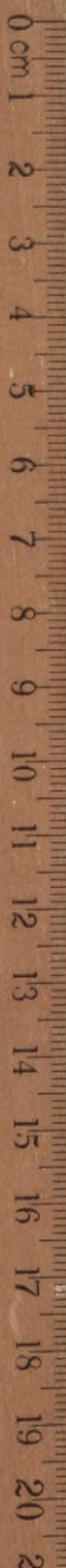
FRÅN

akademien, m

DE AF

F.

L.A.
NELIN 1882.

MÅSAKER

UR

EN GAMMAL MEDIKOFILARES MINNEN.

HISTORIETTER OCH ANEKDOTER

FRÅN

Hemmet, Skolan, Akademien, m. m.

ANTECKNADE AF

ROLF.

UDDEVALLA.

Tryckt hos IVAR NELIN 1882.

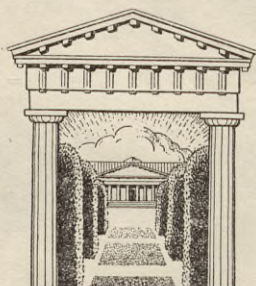
R. Lindahl
1882.

Prof Osterman
89 34.

UNIVERSITETS-
BIBLIOTEKET
UMEÅ

Östergren

17117

EX LIBRIS
OLOF ÖSTERGREN

Småaker

ur

En gammal Medikofilares minnen.

Historietter och Anekdoter

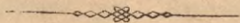
från

Hemmet, Skolan, Akademien m. m.

antecknade af

ROLF.

(R. V. Torén)

UDDEVALLA.

Tryckt hos Ivar Nelin 1882.

Smärskög

III

En gammal Medicinläres minnen.

Historietter och Anckdöner

1711

Hemmet Skolan, Akademien m. m.

af

Köpen

1711

FÖRETAL.

År 1878 utgaf jag från officin i Warberg ett litet häfte "Historietter och Anekdoter," som dock ej utkom i bokhandeln, emedan hela upplagan, 700 exemplar, fulltecknades genom prenumeration. Uppmuntrad häraf och på uppmaning af flere bland mina vänner, har jag gått i författning om utgifvandet af en slags fortsättning på dessa småberättelser, som jag kallat "Smäsaker", hvilket syntes mig vara den rättaste benämningen på ett arbete, som, utan anspråk på någon litterär betydelse endast är afsedt att roa och måhända också förhjelpa mina läsare till en mången gång väl behöflig sömn, om de t. ex. på en ångbåt eller i en järnvägskupé finna tiden allt för långsamt krypa fram. Bland dessa historietter har jag, på begäran från flere håll, inflickat några valda berättelser ur mitt föregående lilla arbete, under hopp om, att äfven dessa för en stor del af min blifvande läsekrets skola vara temligen okända. Till slut har jag, äfven på begäran, intagit några berättelser på Norrbohuslänskt bygdemål, samt en på Vestgöta-dialekt, hvilket måhända kan vara af intresse för en och annan, på en tid då landsmälen vunnit ett visst erkännande, såsom bidragande till studiet af vårt modersmål, svenskan.

*I förhoppning, att mina läsare ej skola **allt för**
mycket ångra, att de köpt, och kanske också läst min
lilla bok, har jag äran, att ödmjukast rekommendera mig.*

Uddevalla i Maj 1882.

Rolf.

Helsöarne.

Nord-Helsö.

Bland de många pittoreska öarne i den-skärgård, som finnes utanför Strömstad, intaga Nord- och Syd-Helsö ett bland de främste rummen. — Båda, sedda från hafvet, tyckas vara stela, ogästvänliga klippor, med branta, stupande stränder, men intrycket blir helt annat när man går i land på någon af dem. — Nord-Helsö isynnerhet, som skiljes från Syd-Helsö genom ett omkring tvåusen fot bredt sund, skulle väl ingen kunna förmoda, som ser den skrofliga bergmassan resa sig på sina ställen lodrätt upp ur hafvet, kunna ega någon annan vegetation än några skrumpna lafvar och vresiga furor; men då man landstiger på östra sidan, der en liten bugt tillåter en båt att göra an, blir man mer än förvånad, då man efter bortåt tio minuters promenad uppåt en visserligen smal men temligen slät dalgång finner framför sig en lummig park bestående af björk, al, lind och isynnerhet idegran (*Taxus baccata*) eller barrlind som den här benämnes. — Man promenerar vidare och ser någonting glimra mellan träden; det är en liten sjö med vassbevuxna stränder. Det rör sig något på ängen mellan de höga slånbuskarne, som här antagit en trädlik form; det är några får, de enda bebyggarne på denna romantiska ö, som blifvit uppskrämda genom det ovanliga besöket af menniskor. Man går vidare och finner ännu en klar bergsjö, men utan vass kring stränderna. Den behagligaste skugga inbjuder öfverallt den besökande att slå sig ned i gröngräset under de lummiga löfhvalfven. Träden, från ena sidan af parken till den andra, synas som om de voro klippta i jemnhöjd med den omgifvande ramen af gråa klippor. Det är konstträdgårdsmästarnes Boreas och Zephir som godhetsfullt utfört klippningen och fortfarande se om att allt är i städadt skick. Jag är ej geolog och kan sålunda ej uttala någon bestämd tanke om bildningen af denna märkliga ö, men för den oinvigde synes det som en krater af en från tideus början utslocknad vulkan. Öns koniska form, den rikt trädbevuxna dalen rundtomkring begränsad af

stupande klippor — allt ser så vulkaniskt ut, att en liten smula fantasi lätt framkallar tanken af ett litet bohuslänskt Stromboli; den smala dalsänkningen, som bildar vägen upp till den omnämnda lilla romantiska parken, skulle då kunna vara bädden till en lavaström, som från kratern banat sig väg till hafvet. — Men, som sagdt, man får såsom ej fackman taga fantasien till hjälp. Ön är ej behodd, och kommer sig detta förmodligen hufvudsakligen deraf att, utom den förut nämnda lilla sandbugten, finnes ej på hela ön någon båthamn. Detta är den egentliga orsaken, men en betydlig rol spelar äfven vidskepelsen, som låter Nord-Helsö vara skådeplatsen för åtskilliga mer eller mindre hemska spökhistorier. Man har nemligen *tydligt sett* huru folk har hängts i galgar på klippans branter och derefter störtats direkt i hafvet. En och annan vill äfven till Nord-Helsö förlägga den i orten gängse berättelsen om den "förtrollade trädgården", men som denna egentligen tillhör Syd-Helsö, vill jag uppskjuta dit hörande saga till dess jag anför hvad jag kan ha att berätta om denna systerö, hvars rykte i folktron är vida bekant bland alla i Norrvikens fögderi boende. Jag skulle kunna tillägga, att ärnnes läge, såsom en slags utpost mot norska skärgården invid fjorden "Säcken", troligen fordomtima har gjort dem till ögonvittne af mången het strid mellan de hetlefrade vikingarne från det gamla Alfhem och deras grannar i Norge, som voro ej mindre stridslystna och stridsfärdiga. Historien har upptecknat ett och annat om dessa strider, såsom t. ex. slaget vid "Holmen Grå," *) då Sigurd Slembidjakt blef fången och med grymma marter dödad af segrarne, men min uppgift är ej historikerns, utan jag vill endast anförä hvad jag har mig bekant om de sägner som om desse öar än i dag äro gängse man och man emellan, och för en stor del folk gälla som trosartiklar den dag som i dag är. Men härmed får jag uppskjuta tills jag binner till Syd-Helsö och det är, som jag förut nämnt, endast omkring tvåtusen fot dit, hvarföre jag anser att man kan röka tålamödets pipa under det man sätter öfver det smala sundet och kommer fram till Syd-Helsö.

*) Strax bredvid Helsöarne,

Syd-Helsö.

Denna ö, som är omkring dubbelt så stor som systerön, Nord-Helsö, är till formen lik en likbent triangel med afrundade hörn, och, erbjuder från sjösidan ej precis samma odsliga och sterila utseende som den förra, utan man ser här och der trädgrupper framskynta, isynnerhet åt sydöstra sidan. Man kan landstiga på flere ställen, men går vanligtvis i land i närheten af en dal, som genomskär ön från sydost till nordvest. Denna dalgång, som åt sydsidan är omkring tusen fot bred, afsmalnar mot norr och är längs de branta, stupande klipporna, som skydda den mot de skarpa vestliga vindarne, prydd med en rik vegetation af allehanda löfskog, deribland ett par ekar ha från 22 till 30 fot i omkrets, samt några representanter af barrträdeu, bland dessa idégranen eller Barrlinden (*Taxus baccata*). Nu för tiden är dalen väl odlad och tvenne familjer hafva der sina trefna hem, men för vid pass trettiofem år sedan var förhållande helt annorlunda. Då voro trädgrupperna mycket rikare och isynnerhet var idégranen talrikt representerad, såsom ännu i dag den är uti en barrträdslund nära vid basen af den triangelformiga ön, men man såg, genom längesedan igenvuxna diken, att ön fordom varit odlad och troligtvis äfven bebodd ehuru tidens tand förstört allt som kunde påminna om att människoboningar der varit uppförda. Hvad kunde då vara orsaken att en ö, som jemförelsevis hade en så god tillgång på bördig, odlingsbar jord, skulle vara bebodd? — Jo, vidskepelsen! Det spökade der — den ene och den andre hade sett det — isynnerhet spelade en "förtrollad trädgård" en stor rol i dessa berättelser, som till och med troddes af personer hos hvilka man skulle kunna hafva anspråk på en viss bildning. Så berättade t. ex. en för mer än 50 år sedan här af tiden stadsfiskal Sandgren: "Jag hade gått i land på Helsö och vandrade omkring i den präktiga löfskogen, då jag plötsligen kände mig trött och dåsig, hvarföre jag lade mig på den mjuka gräsmattan för att hvilat litet innan jag gick tillbaka i båten och till mitt sällskap. När jag hvilat mig något steg jag upp för att gå, men i stället för den vilda lund jag hade omkring mig förut, var jag nu omgifven af den mest tjusande trädgård. Gyllene frukter af alla slag erbjödo öfverallt åt vandraren den läckraste förfriskning — ingen lefvande varelse syntes i trädgården, men jag kunde ej styra min åstundan, utan plockade och åt så som jag aldrig i mitt lif gjort; när jag slutligen ätit så mycket jag förmådde, beslöt jag att medtaga några frukter, för att visa mitt

sällskap att tillvaron af denna trädgård ej var blott en saga; men jag hade knappast stoppat några äpplen i fickan, förr än trädgården var försvunnen och jag befann mig under en grupp barrlindsträd, utan att ha kvar något enda af de äpplen jag tagit! Skymningen hade inträdt och jag hörde röster som ropade på mig. Jag träffade snart mitt sällskap, som frågade hvar jag varit så länge hvarpå jag svarade att jag varit i "trädgården". Nu tego alla och jag vaktade mig noga att den dagen omtala mitt äfventyr.

— Samma berättelse har jag hört af en nära släkttinge till mig, en barsk qvinna som blef ytterst förtörnad när min far förklarade att alltsamman endast var en dröm — "hon hade varit så lifslifvande vaken som nu etc. "Den förtrollade trädgården" lär dock kunna förklaras på ett mycket naturligt sätt. Idegranen är, som man vet, mycket narkotiskt giftig — detta säges till och med om dess utdunstning. De lycklige besökarna af "trädgården" ha lagt sig ned och inslurmat; så småningom ha de bedöfvande ångorna af blommande hägg, fläder-blommor och idegran hos dem framkallat samma lyckliga drömmar, som hos österlänningen vid njutningen af hatchich och opium, hvarpå de vid ljudet af menniskoröster omsider vaknat med full tro på drömmens verklighet. — För öfrigt spökade der vålnaden af en norsk stortjuf som kallades "Tjufve-Halvor". Det var i början af detta århundrade eller i slutet på förra, sålunda på den tid då de tvänne nu så innerligt förenade folken på båda sidor af Kölen ständigt stodo i harnesk mot hvarandra och derföre en förbrytare i ena landet alltid kunde beräkna att i det andra finna en fristad, eller åtminstone ej blifva allt för strängt hållen i tygeln af rättvisans tjänstemän derstädes. När derföre ofvannämnde "Tjufve-Halvor" fann luften för qvaf i Norge, begaf han sig öfver till det gent emot Hvalöarne belägna, obebodda Helsö, der han fann en säker fristad uti en grotta, som bildas af några från berget i dalen nedfallna ofantliga stenblock, som ännu i dag visas för främlingar, under benämningen "Tjufve-Halvors" grotta. Men en vacker dag hade han äfven i Sverige visat lysande prof på den oerhörda längden af sina fingrar, hvarföre de svenska myndigheterna omsider beslöto sig för att gripa missdådaren, som man visste just då befinna sig i sin grotta. Beslut och handling — sex män med fjerdingssmannen i spetsen begåfvo sig till Syd-Helsö för att fånga honom; man qvarlemnade en man att bevaka båten, sedan man lösgjort hans egen och låtit denna drifva till sjös; men knappast hade de fem öfriga försvunnit i skogen, förrän Halfvors fruktade ansigte visade sig för båtens vaktare, som af omsorg för sin personliga säkerhet genast lade till bens med en stengets snabbhet under högljudda rop af: "Tjufve-Halvor" är här! De fem kommo nedspringande med andan i halsen, men då gungade Halfvor på

den salta vägen i deras egen båt, naturligtvis utom håll för möjligtvis medhafda skjutgevär. De stackars männen som omöjligt för tillfället sågo sig i stånd att komma ifrån ön, bönföllo på det bevekligaste hos Halvor att han skulle komma i land — intet ondt skulle hända honom, men denne som egde grundade skäl att misstro desse försäkringar, svarade endast: "Det var skam at forlange!" hvarpå han med friska årtag rodde öfver åt Hvaler-öarne. Från denna tid är ännu i Norra Bohuslän ett ordspråk gängse: "Det var skam att forlange!" sa' Tjyfve-Halvor, då någon af en annan begär någon orimlighet. — "Tjyfve-Halvors" vålnad syntes sedermera ofta i närheten af hans älskade grotta eller på höiden af berget derintill, spejande utåt Hvaler-öarne. Numera, sedan ön blifvit bebodd, har hans ande dock kommit till ro, liksom äfven den "förtrollade trädgården" försvunnit sedan de odlade fälten till större delen förstört den rikliga idegransvegetationen. — Ön besökes om somrarne ofta af främlingar och beundras för sina pittoreska scenerier.

"Spökerierna" i Ole Ströms klef.

Före den förfärliga eldsvåda, som 1876 förstörde hela mellersta delen af Strömstad, ledde en så kallad "Klef", som gick från ungefär vestra gafveln af nuvarande Larsonska bokhandels hus, öfver åsen till tullbryggan. Klefven var, utom vid sina ändpunkter, bebyggd med endast obetydliga envåningshus, alla af mycket gammal dato, hvarföre troligt är, att Klefven benämndes efter rådmannen och handlanden Ole Ström, som bebodde ett tvåvåningshus i den åt torget vettande mynningen, i början af seklet. Som ginväg från torget till tullbryggan trafikerades den mycket, mer stod i dåligt rykte, emedan "det spökade" der. Spökerierna voro vanligen af en hemsak beskaffenhet; den ene och andre hade sett likprocessioner och en och annan hufvudlösa personer promenera uppför och utför klefven. Jag minnes ännu från min barndom en sjökapten, en annars hurtig och oförskräckt neptuni-son, som ej för mycket jordiska egodelar skulle kunnat förmås, att gå den vägen till tullbryggan, ehuru den var blott hälften så lång som rundt omkring. Han förklarade på fullaste allvar, att hvarje gång han gick öfver Ole Ströms Klef, mötte han, vare sig på natten, i skymningen eller på ljusa dagen, en person i sjömansdrägt, som synbarligen sökte efter sitt hufvud, ty han var utan

denna väsendtliga kroppsdela. Han närmade sig alltid kaptenen, förmodligen för att begära upplysningar i detta hänseende, men denne, som afskydde samtal med alla hufvudlösa personer, skyndade alltid tillbaka samma väg han kommit, förföljd af gästen ända till hörnet af klevven. Märkligt nog fanns, vid uppröjningen af ruinerna efter branden, delar af ett människoskelett, men utan hufvud; några alnar derifrån på en annan tomt uppgräfdes en människoskalle med en remna och ett hål på venstra sidan af hjernskålen, hvilket antydde på ett mord som egt rum, troligtvis på den laglösa tiden före eller under det stora sillfisket, då en mängd med löst folk från alla landsändar här sammanträffade för att söka en lätt utkomst, utan att i någon svårare mån behöfva frukta den då temligen vaumäktiga lagen. Att detta i viss mån gaf stöd åt hallucinationen, åtminstone bland dem af äldre generationen, som från sin barndom hört historien, är ej underligt. Angående samma klef berättade ännu levande personer, att en gång när de kommo ut från en sal i societetslokalen, som låg midt emot Ole Ströms f. d. hus, syntes en större, hvimlande folkmassa på toppen af Klevven. Som de ej ville utsätta sig för folkträngseln, beslöto de att gå rundt omkring, ehuru det blef en betydande omväg; men just som de fattat detta beslut syntes tvänne bröder H. komma tvärt igenom folkhopen. På fråga huru de kunnat komma fram genom allt folket och af hvad orsak folksaulingen uppstått, svarade desse: "att der uppe fanns ingen enda människa". — Stor förvåning! Det var naturligtvis en mångdubblad afspiegling af de båda brödernas gestalter när de från andra sidan kommo gående uppför klevven — således en hägring — ty när man nu såg efter var folkmassan försvunnen och hela klevven tom och tyst. — Och sålunda var det med "spökerierna i Ole Ströms Klef".

Bataljen i Smed-klevven.

Mitt första härnadståg.

Det var på 1830-talet. Blodet sjöd och pöste i ådrorna på de europeiska folkfamiljerna; Polens tappre söner hade förblödt under Diebitschs och Paskewitz bajonetter; Fransmännen hade förlorat Karl X, sedan hans förste ministers, prins Polignac, berörligade "ordonnanser" tillintetgjort alla nationens förhoppningar

om en friare styrelseform; Belgien hade lösslitit sig från Holland; man hade slagits öfverallt och hvarföre skulle vi, min fäderne-stads hurtiga ungdomar från 12 till 18 års ålder, ej också kunna komma i åtnjutande af denna oskyldiga förströelse? Ja, slåss skulle vi, men med hvem? Vi hade hvarken ryssar eller andra utländare mot hvilka vi kunde visa vårt hjeltemod, ty till och med Norge var för aflägsat att der företaga en invasion. Huru då bära oss, det var frågan? Jo, problemet löstes snart på ett tillfredsställande sätt. Som staden genom en å delas i tvänne delar, Nordsidan och Sydsidan, hade en förslagen "sydländare" kommit på den idéen att kalla oss nordsidboar för "norrbaggar", hvilket väckt en oerhörd förbittring i våra hugfulla bröst och vi hämnade oss genom att benämna sydländingarne "Ryssar." Detta var en förolämpning, som naturligtvis ej kunde annat än på det djupaste uppröra känslorna hos sydsidpojkarne, som med stolt-het kallade sig sjelfva svenskar, en hederstitel som vi på hinsidan ån åter hade uteslutande reserverat för vår egen räkning. Nu hade man å ömse sidor rättmätig orsak till strid, och sådan uteblef ej heller. Man höll krigsråd för att uppgöra planen till fält-tåget, och beslöts det att rekognosceringspatruller skulle utsändas för att utforska fiendens tillgöranden och hans stridskrafterns antal och beskaffenhet. Detta föranledde naturligtvis till åtskilliga smärre skärmytslugar, som gånge båda parterna en hög före-ställning om motståndarens krigsduglighet. Hade sydboarne en Nils och en Janne till anförare för sin valda skara, som bestod af pojkar från 16—18 år, så hade vi nordländingar åter en Petter och en Anton, som vi med rätta ansågo för oöfvervinneliga. Vi hade dessutom som höfding öfver de lätta trupperna, 10 till 12 åringar, en trettonåring, Pontus, mycket småvuxen, men stark och en utomordentlig virtuos i konsten att begagna sina knytnäfvar, samt derjemte synnerligen förslagen i allehanda illfundiga krigsknep; desse omständigheter syntes gifva oss, ehuru fåtaligare, en grundad förhoppning att med framgång kunna utkämpa en afgörande strid, som ej heller länge skulle låta vänta på sig. De talangfulle anförarne för sydhären hade genom sina spejare ut-forskat, att våra fruktade kämpar, Petter och Anton, för tillfället voro frånvarande och beslöto sig derföre att begagna sig af denna gynnande omständighet för att slå ett afgörande slag. Klockan tio en vacker juni-afton observerade den alltid vakne Pontus att sydländarne sammandrogo en stor truppmassa. Genast gick bud-kafvel öfver hela nordsidan och det stora flertalet infann sig, men — o ye! — Anton och Petter kunde ingenstädes anträffas! de voro bortfarna på fiske. Nu voro goda råd dyra, men man beslöt sig att manhaftigt gå fienden till mötes på bron, — ty så långt hade han redan hunnit — innan han fick tillfälle att riktigt

utveckla sina stridskrafter. Men oaktadt det tappreste motstånd blefvo vi dock i grund slagna, ty Nils och Janne gingo härjande genom våra leder, nedslående allt framför sig. Sydhären öfversvämmade hela Nordsidan! — Då Petter och Anton kommo hem och hörde talas om nederlaget, blefvo de utom sig af raseri öfver denna skymf, och beslöto att taga en lysande hämd. Till den ändan samlades påföljande söndags afton hela nordhären mangrant, för att öfverraska de trolöse sydländingarne. Arméén marscherade i sluten ordning öfver bron med kärntrupperna i centern och det lätta infanteriet under Pontus' befäl på flyglarne; men sydboarne voro beredde. Midt uti Smed-klefven framrusade fienden med fruktansvärdt härskri under sina båda ryktbara anförarens eget befäl; som de hade hela fördelen af ställningen började våra leder att bägna till att börja med, men snart återställdes jemmigvigen, ty nu framgingo Anton och Petter till tvekamp mot de fiendtliga höfdingarne. Det blef ett hårdt och märkeligt envig mellan desse storhuggande kämpar, men som dock lyktades så, att Nils och Janne måste bita i gräset med blodiga näsor och igenmurade ögon, sedan dock deras näfvar tecknat blodiga runor på segrarnes anleten. — Sydhären försvarade sig ännu, men då den listige Pontus, som gjordt en kringgående rörelse, med en del af de lätta trupperna föll fienden i flanken och ryggen, löstes alla lydnadens band och sydboarne upplöste sig i vildaste flykt. Den slagna hären förföljdes öfver torget, men der försvann den i gränder och portar. Nu tyckte våra höfdingar att de kunde ha förtjent ett glas för att fira segern, hvarföre de öfverlemnade åt oss smättingar att sköta oss sjelfva och förpassade sig in på ett par krogar. Vi gjorde återtaget öfver torget, men ännu skulle striden ej vara slut, ty som vi marscherade öppnades plötsligen en port och derifrån störtade ut större delen af den ånyo samlade sydhären, som endast afvaktat våra kärntruppers afgang från stridsfältet för att åtminstone i någon mån hämnas nederlaget. Vål försökte vi att göra motstånd och isynnerhet aflade Pontus odödliga tapperhetsprof, men fåfängt — vi måste fly och gjorde detta med en snabbhet som hedrade vår egenskap af lätta trupper.

Vål hade jag kommit temligen helskinnad från striden, stolt öfver att ha fått grundlig kringklappa min värste fiende "Trumme-pelten", men under den brådstörtade flykten kom jag att snafva i en bergpöl fullt af grönt vatten, så att mina nya rena hvita byxor förvandlades till smutsgröna, hvilket vid hemkomsten renderade mig en afbasning mot hvilken alla stridens-lasar varit en småsak — och så slutad för mig *Bataljen i Smed-klefven.*

Folkpoesi på en sjöresa.

Jag skulle resa till Lund fär att fullborda min "Medikofil" och anträdde naturligtvis, såsom gammal Viking, färden sjöledes, ty min respekt för de tvåhjuliga s. k. "rapphönorna" har alltid varit gränslös, — och på den tiden, då ännu inga ångbåtar gjorde resan lätt och behaglig, måste man gripa till första och bästa jakt eller däcksbåt, för att komma fram längs kusten, med lem-marne någorlunda i behåll. Jag embarkerade således, i sällskap med en gammal skolkamrat, som i Malmö skulle taga sin skepparexamen, på en jakt, destinerad till Göteborg. Jakten fördes af en gammal hedersknyffel till sjöbjörn vid namn Mathias, hvilken på sin meritlista kunde anteckna att han personligen undersökt alla grund mellan Stavanger och Norrköping, och derföre ansågs som den bästa lots på hela kusten. Han utpekade också för min reskamrat, den unge navigatören, med osviklig säkerhet alla grund på hela kusten, vanligtvis tilläggande: "Der sto' je' med Paketen attanhundra 'attan, och der rännte ve på me' Bredmyr då gubben Lars förte'na för Jonas", och så vidare, hvarigenom vi fingo en behaglig känsla af trygghet för den lyckliga utgången af vår färd till Göteborg. Också gick det förträffligt; vi slörade för en frisk bris och törnade till kojs med den angenäma öfvertygelsen att på morgonen vakna i den förutnämnda stora sjö- och handelsstaden. Vi sofvo också den rättfärdiges sömn, men om morgonen vaknade jag med en obestämd känsla af att någon okänd fara var å färde, ty med det enformiga squalpet framför bogen förenade sig ett brummande ljud som emellanåt utvecklade sig till ett rytande läte! Omsider formade sig dessa besynnerliga toner till en melodi! Det var gubben Mathias, hvilken med en basröst, som skulle satt sjelfva Lablache i förtviflan, mullrade i bordunaton följande utmärkta sång om

"Koningen och herr Stulter":

Jag vill i förbigående anmärka att gubben hade lagt till om natten "för han velle 'nte sejle i mörkret", visan lydde:

"Och hören i Stulter, min bästa vän! :
 Säg kan jag få låne träklampen å daj?" :
 "Åh ente så får du träklampen å maj :
 För då ta'r du bort allrakärasten min! :"

"Koningen" blir nu arg, ty han ville lura från Stulter "träklampen", som egde magiska krafter:

"Och koningen tager sig upp en sten :
 Så slår han till Stulter på kjageben. :
 "Och Stulter han detter nu död ikåll :
 Å kjagane hans ble' som mjölkesåll. :
 "Å no så ta'r jaj träklampen frå' daj
 Å så kommer kärasten din till maj! :"

Och sålunda fick "herr Stulter" ett fast ynkeligt slut och "koningen" tog hans "träklamp" med kärastan till på köpet, förklarade fader Mathias.

Vi kommo emellertid lyckligen fram till Göteborg och gingo genast ombord på en skånsk jakt som just låg segelklar till Helsingborg. Der funnos förut tre passagerare, en farmaceut och tvänne "jungfrur" som på ett förtjusande sätt framskorrade skånsks-stockholmska. Jag lyckades genast genom min starka aptit förvärfva mig kaptensens och den af två man bestående besättnings ynnest, ty som jag ej i likhet med de öfrige passagerarne, försett mig med matsäck, åt jag tillsammans med kaptenen, af skeppskosten, som var både god och riklig och visade en så stor virtuositet, i synnerhet när den läckra bohvetegröten uppdukades, att jag blef deras formlige gunstling, hvilket snart visade sig om aftonen då de särskildt hade bäddat för mig i lastluckan, "medan det blefve blåsande om natten och då sjösjuka i kajutan". Ett ytterligare prof på deras välvilja var, att de väckte mig om natten för att åse det sällsynta skådespelet af *S:t Elmseld*, som med blåhvit låga flammade från topp, gaffel och jagarbom. Det vackra fenomenet varade ungefär en half timma, hvarunder ror-mannen, som genom illuminationen förmodligen blifvit erotiskt stämd, på den vackraste skånska uppstående följande qvæde:

Ja' ser i öster, ja' ser i vester, ja' ser i söner
 å ja' ser i nor',
 Å manga granna grebber sau ja' dånsa men
 ente sau ja' den ja sau i fjor!
 Nu har ja' öfvergifvit syba brännevin, nu
 har ja' öfvergifvit spela kort,
 För ja' har friat till en granner grebba ded

är ded ligaste som ja' har gjort!
 Ja' har ett eble uti min lomma
 ded ska' ja' gömma till min lilla vän —
 men kan ja' ente till vännen komma
 så — eder ja' opp mett eble s'äl'!

Rormannen syntes djupt rörd efter denna ömma utgjutelse och utsände en suck som skulle kunnat blåsa ett bramsegel ur liket, hvarpå han vände sig till mig och yttrade med beslutsam min: "Min lif å själ ta'r vi oss ente en syb, för no börjar ded å blåsa å bli kallt?" Det friskade också verkligen upp, så att när vi voro under Kullen var det half storm, hvilket också snart syntes på farmaceuten, som svärjande kom störtande uppför kajuttrappan med håret i oordning och insmordt med allt annat än makassar-olja eller björnisterpomada. Han hade legat i en undre koj och oförsigtigt sträckt hufvudet fram under en eruption af en i den öfre belägen St:t Ulriks-krater hvarvid lavaströmmen från ofvan öfversköljt hans ansigte och hår. Han var så komisk i sin vrede, att kaptenen, som nu var på däck ej kunde underlåta att le, men derefter försonande utropade: "Nu ska' harren, sattan i mej, ta' sej en hoppenpoppel på duschen!" Denna konstterm väckte farmaceutens uppmärksamhet och hans *allegro furioso* föll strax till ett mildt *andante amcroso* då han inmundigat den värmande drycken — portvin och konjak. — Efter några få timmars segling, hvarunder jag ytterligare befast mitt välde öfver besättningens hjertan genom att expediera en oerhörd portion "fläscha-kaga", anlände vi till Helsingborg, der den hederlige kaptenen, på min fråga om hvad jag var skyldig för resan uttryckligen förklarade att det kostade ingenting; men som jag sett honom kasta begärliga blickar på min pipa, som förestälde ett turkhufvud af någon slags högröd sten, erbjöd jag honom denna till ett minne af vår angenäma färd. Han blef öfverlycklig och bedyrade att, när sådant skulle komma i fråga, finge jag alltid med honom resa fritt.

Starka män.

Några mjeltsjuka pessimister klaga ständigt öfver menniskornas tilltagande försämring i fysiskt hänseende. Menniskorna bli allt mindre och svagare", klaga de, dervid förmodligen tänkande på Goliath af Gad och Långben Rese, hvilken efter hvad

A. E. Holmberg säger i sin Bohusläns beskrifning, 1:sta upplagan var en "stätlig" man, 15 alnar lång. Vetenskapen har emellertid tydligen bevisat att hvad längden beträffar, förhållandet snarare talar till förmån för nutidens män. De gamla egyptiska mumier-na tillhörde otvifvelaktigt en människoras, som ej ens skulle vara målfyllig till beväring i våra dagar och vid en tornering, efter medeltidens sed, för några tiotal år sedan vid Addington i England befunnos de flesta af de gamla rustningarna för små för nutidens män, så att det större antalet af de deltagande kämparne måste beställa sig nya. Detta hvad storleken beträffar. Angående åter styrkan, så har ännu i mannaminne här i Sverige funnits män hvilkas sagolika kroppsstyrka skulle bragt ej endast Starkader och Frithiof, utan sjelfva Herkules och Simson till häpnad. Jag vill bland desse nämna först och främst

Starke Sommelius,

hvars vidunderliga styrka ännu på många ställen i Bohuslän är i friskt minne. Han var son af en professor i Lund, var student, och blef vid unga år derifrån relegerad derföre att han, vid ett af de slagsmål som på den tiden voro vanliga mellan studenter och icke-studenter, illa behandlat något tjug af sina motståndare. Advokatfiskalen Greiffe i Göteborg, med det ädla hufvudet och hjertat, den imponerande gestalten och den kraftfulla näfven, som så många ännu lefvande känna och hvars minne de älska, hade varit intim vän och akademiekamrat med Sommelius. Han omtalade för berättaren, att för honom, den i Göteborg för sin kroppsstyrka allmänt kände mannen, var det lika omöjligt att göra något försök att motstå Sommelius, som för ett tre års barn att motstå honom, (Greiffe). "Ja", sade den kämpalike mannen och hans ansigte uttryckte den högsta grad af beundran", om du hade sett honom med handen klämma ihop ej en, utan två *hüstskor* på en gång och derefter bryta af dem, om du sett honom vira en af tidens grofva eldgafflar som en korkskruf om armen och derefter rulla upp den och räta ut den *med fingrarne* och detta vid 17 års ålder, så skulle du säkerligen med mig instämna uti, att maken till kroppsstyrka ej funnits i Sverige på hundra-tals år, ty det är min innerliga öfvertygelse att hvarken "Starke Jan" eller Carl 12:tes ryktbare drabant, Gyntherberg, på något sätt skulle kunnat mäta sig med honom. Han var, "fortsatte han," ej så lång som jag, men dock öfver 6 fot hög och utom-ordentligt väl formad. Det enda man skulle kunna ha att anmärka mot hans figur var, att till den smärta midjan voro axlar-ne något för breda, bröstet väl högt och armarne kanske för långa — och hvilka armar sedan! Mina förhölllo sig till dem,

som en sjuttonårig frökens till en grof smedgesälls. Han hade ett öppet, frimodigt ansigte, omgifvet af ljusbruna, knollriga lockar och var från barndomen en oöfverträfflig gymnast och fäktare." Så långt advokattfiskal Greiffe.

Sedan han blifvit från akademien relegerad, blef han bokhållare hos grosshandlare Walke i Uddevalla och blef snart dennes högra hand. Det var på den tiden, före 1820-talet, ingen småsak att ensam resa genom Bohuslän, ty sederna voro förvildade genom krigen; men kanske hade hufvudsakligast den mängd löst folk, som strömmat hit under det stora sillfisket, mest bidragit till en laglöshet som, under flere årtionden lemnade spår efter sig. När derföre S. ensam, för sin patrons räkning, begaf sig åstad till Strömstad, hade det för någon annan än denne jätte varit ett riktigt vågstycke, men för S. betydde det ingenting — han var ensam en hel armé på denna tid då skjutgevärvoro sällsynta bland allmogen och öfriga vapen endast tilläto en strid på nära håll.

Resan gick utan äfventyr ända tills S. kom till Hede. Vid ankomsten dit sade han till att skjuts ögonblickligen skulle komma fram, ty han hade mycket brådt om. Gästgifvaren E., en jättelik man, satt just sysselsatt med kortspel tillsammans med bröderna F. från Fjellbacka, äfvenledes resar. Dessa tre voro kända som de starkaste män i hela norra Bohuslän. Gästgifvaren kände sig stucken öfver S:s korta ton och sade derföre: "Åh, herrn har väl inte så f—t brådtom heller att herrn ej kan ta' en toddy med oss och ett parti tolfva?" — "Jag tackar" svarade S., "men jag smakar aldrig spirituosa och spelar aldrig kort". — "Jaså", sade E., "är herrn en sådan morsgris! ja, då skall herrn bryta arm med någon af oss eller också skall herrn få ett kok stryk. Välj nu!" — S. förklarade att han föredrog det förra alternativet, hvarpå E. i stolt sjelfkänsla erbjöd sin arm. S. låt honom så småningom lägga ner sig, men då jätten flåsande hade förklarat, "att det var den bästa arm han på långa tider känt", reste sig S. upp med hotande min och utropade: "Nu, mina herrar, är det min tur! Tag nu i min arm, *alla tre* och håll i så mycket ni orka, ty jag ansvarar för att det behöfs!" — Resarne sågo på hvarandra förbluffade men grepo dock fast uti S:s arm. "Seså! Ären I färdiga nu, mina herrar?" sade S. När de nu förklarat sig beredda slog S. alla deras näfvar i bordet med den våldsamhet att bordskifvan sprang itu och alla tre jättarne stupade omkull på golvet. E. reste sig först, likblek och utropade: "Antingen är herrn d—n sjelf, eller också är herrn Sommelius från Uddevalla?!" — "Jag är Sommelius", svarade denne, "och förklarar nu, att om jag ej inom 5 minuter har skjuts, så får ni hvad ni kanske aldrig förut fått, och det är

stryk — *alla tre!* — E. rusade ut som en blix och inom tre minuter stod gästgifvarens egen fritrafvare förspänd vid dörren. Bröderna F. hade krupit bort i en vrå, så långt som möjligt från den fruktansvärda mannen. S. reste och kusken hade befallning att utan uppehåll köra ända till Strömstad — utan betalning. Ankommen dit, tog han in hos sin chefs affärsvän grosshandlaren Norberg. Vid en frukost som denne tillstälde för sin gäst blef S. ombedd att visa ett prof på sin öfvermenschliga styrka. S. gjorde då de experimenter med hästskor och eldgaffel som förut omnämts, men då Norberg i något ärende skulle på en stund åka ut till en i närheten belägen landtegendom och hade stigit upp i sin med två hästar förespända vagn, förklarade S. för de andra gästerna, "att han ville spela gubben ett spratt", hvarpå han lade sin ena hand på bakvagnen. Nu ropade N. "kör!" till kusken, men hästarne kommo ej ur fläcken hur mycket än denne piskade på dem — Sommelius höll dem fast som om de sutit i ett skrufstäd. Berättelsen har jag af åsyna vittnen till denna vidunderliga bragd. — Det anförda må vara nog för att vittna om denne mans otroliga kroppsstyrka. Han dog i början af 1830-talet såsom svensk-norsk-amerikansk konsul i Nantes och jag skulle kunna fylla en bok med berättelser om hans derstädes visade fabulösa kraftprof, berättade af ögonvittnen, men som sagt, det anförda må vara nog; kan hända att jag vid tillfälle skall återkomma till den svenske Herkules.

Puttetorpa here.*)

På torpet Puttetorpa eller Puttebo, som ligger i Kronobergs län, på gränsen till Blekinge, med Karlshamn som närmaste staden, lefde, ännu år 1838, en bonde med ofvannämnda vedernamn, hvilkens fabulösa kroppskrafter voro vidt kända öfver hela södra Sverige. Mannens hela yttre — berättaren har sett hans porträtt — tillkännagaf också något titaniskt, ty änskönt han gick lutande nådde han dock sina fulla sex och en half fot i höjd, med deremot svarande proportioner; armarne voro dock i förhållande onaturligt långa, ty han skulle, i likhet med den skotske frimannen Robin Hood, lätt kunnat i rak ställning knyta sina strump-

---

*) Here på Smäländska = yngling, pojke: på Bohuslänskan skulle det heta Puttetorpa-pilten.

band, och dessa armar slutade i ett par vidunderligt stora händer, som uppnådde en bredd af resp. 8 verktum. Dessa förfärliga björnramar förskaffade honom äran af att få ta' h. maj:t konung Carl 14 Johan i hand. Konungen hade nemligen hört talas om den småländske jätten och lät derföre, vid en resa genom länet, kalla "heren" till sig och räckte honom dervid sin hand. Resen visste ej om han skulle våga att vidröra den kungliga handen, men på grefve Brahes uppmaning fattade han den omsider. Konungens hand försvann i jättens som en knappål i ett hölass och när han dertill i undersåtlig förtjusning tillät sig en *svag* tryckning, kunde konungen ej undertrycka ett lätt utrop, hvarvid han leende lærer yttrat till grefve Brahe: "Om Herkules kunnat besegra denne jätte, skulle det blifvit hans trettonde underverk" — grefven tycktes vara af samma åsigt.

Ryktet om hans ofantliga kroppsstyrka förskaffade honom äfven äran af en brottning med grefve Henning Wrangel, den för sin originalitet och ovanliga kropps krafter vida kände herren till Sperlingsholm i Halland. Wrangel, som hvarken i Sverige eller utlandet funnit sin like i kroppsstyrka, fick höra talas om den öfvervinnelige smålänningen och beslöt genast att personligen öfvertyga sig om ryktets sanning. Som handling alltid omedelbarligen följde på W:s beslut, afreste han ögonblickligen till "herens" husbonde, hvilken på W:s anhållan, tillkallade sin bålstarke underhafvande. Denne krusade till en början mycket för att ta' ett tag med sin förnämte utmanare, men gaf slutligen med sig, och nu blef det i salen en brottning, fullt jemngod med Frithiofs och Atles. Omsider lyckades W, som, sin styrka oberäknad, var en särdeles öfvad brottare, att få sin motståndare på knä, men nu vardt det slut med "herens" försynthet; med kraften af en ångmaskin reste han sig, lyftade sin vederdeloman i vädret och satte honom derefter i golfvet med det eftertryck, att en tilja bräcktes och W. segnade ned, halfkväsd af jettens jernhårda omfanning. — "Det var som ett helt berg hade vältrat sig öfver mig," yttrade W. då han talte om denna brottning. — En gång kom puttetorpen in till en handlande i Karlshamn och köpte för sin husbondes räkning en tunna salt. På bokhållarens fråga om "hvar köparen hade sitt åkdon så att man kunde transportera säcken," svarade "heren" helt enkelt: "jag har ingen häst med mig för en sådan lätt börda, utan saltet bär jag sjelf hem." Förvånad utbrast bokhållaren: "Ja, kan du *bära* den bördan hem, så skänker jag dig saltet." Detta slogs i en säck, men den knipsluge handelsmannen lade derjemte in en fempundsvigt för att göra bördan omöjlig för en man att bära fram på en nära tre miles väg, men "heren" slängde säcken på ryggen och knogade åstad. Emel-

lertid hade bokhållaren funderat närmare på saken och sände ett par karlar efter honom för att kontrollera att han ej på vägen hade något fordon för den tunga bördan. När spejarne snart upphunno "Putteboan." funno de honom med säcken på ryggen sysselsatt med att *plocka lingon, kröser* som det heter på småländska, som växte vid väggkanten. Förbluffade öfver detta prof på mer än mänsklig styrka, följde de utskickade honom hem der han tömde sin säck. När dervid fempundaren rullade ut gjorde resen stora ögon, men då spejarne återfordrade vigten förklarade "heren", att "då han hade fått saltet till skänks om han kunde bära hem det, så följde fempundaren af sig sjelft med i räkningen, "och dervid blef det; handelsmannen fick lösa den mot kontant erkänsla. — Detta må vara nog om "Putte-torpa Here."

Wessle*) Erik i Ytten.

Under min ungdomstid fans en bonde med denna benämning, som bodde på en liten gård eller torp som hette Ytten. Han kallades "wessle" Erik på skämt, ty han var, som konung Saul, hufvudet högre än allt folket. Hans figur var ej bland de skönaste, ty axlarne sluttade mycket starkt och hans armar voro, i likhet med "Putteboans". af en alldeles oerhörd längd. Man skulle ej, då man såg den nära 7 fot höga besynnerliga gestalten, kunna tro att en sådan jättekraft der innebodde, men han bevi ade sin styrka genom de ögonskenligaste prof, hvaraf jag vill berätta ett par.

För ett par, tre eller fyra decennier sedan — jag vet ej huru nu är förhållandet — var det ofta brukligt att man i Strömstadstrakten i sällskap pröfvade hvarandras krafter, i all vänskap, genom "tag", dels liftag, kragtag, dels armtag, eller s. k. båtsmanstag. Vid en mantalsskrifning på Hogdal hade en mängd menniskor infunnit sig, deribland flere af den s. k. "bildade klassen", men bland allmogen fans, bland andra, också "Wessle Erik i Ytten". Man tog åtskilliga "tag", hvaruti kommissionslandtmätaren, ingeniör J. alltid blef den segrande. Han "morskade" sig stolt häröfver och förklarade, med öfvertygelsens värma, att inom Skee, Lurs, Näsinge och Hogdals socknar fans det ingen som kunde mäta sig med honom. Kronolänsmannen L., en af de besegrade, fick emellertid syn på "Wessle Erik" och inföll genast: "Jag håller vad om en kanna glödgad Ma-

*) Wessle = lille på norrbohusländska.

deira, att jag skaffar in en man, mot hvilken du är som ett spenabarn!" — Ingeniören blef "knuffad" och gick genast in på vadet. L. kallade på den "Wessle" och bad honom hjälpa sig att vinna vadet. Jätten syntes tvehogsen; han förklarade att "disse harrekararne hade en söddan mängde me' konster, å dessudas va' komsaren så inful, atte han nock velle lure honom." Men på "komsarens" högtidliga förklaring, att "laget" endast gälde att han skulle räcka ut sin hand till "schenören", och att denne senare ej skulle kunna rubba handen ur sin ställning, svarade "Wessle Erik" med ett småslugt leende: "Ja, komsaren kan nock beställe de' moderate vinet, för tappe skan'te jä," och såg dervid ogement säker ut. Han kom in bland "harrane", hvarvid "schenören" började att få en aflägsen aning om att han bland den af honom underskattade allmogen dock måhända kunde finna sin mästare. Han var emellertid vid friskt mod och räckte sin hand åt jätten. Att handen försyann i resens var helt naturligt, men han gjorde en oerhörd ansträngning för att genom öfverraskning vända om "Wessle-Eriks" hand; men detta var lika säfängt, som att med handen välta omkull en domkyrka. "Ska'te schenörn ta' i no?" brummade jätten. "Jag ta'r ju i så godt jag förmår," svarade "schenören", som fann sig djupt sårad af de kringståendes munterhet. Att taga spänn-tag mot väggen och med hela sin kraft lägga sig emot resens ensamma näfve, hjälpte ej; "schenören" måste förklara sig besegrad, till odödlig glädje för "komsaren" och de öfriga "harrekarane."

En gång då Erik var på besök i "byn" (Fredrikshald), hade stadens resp. sehåarækorps sammansvurit sig för att ge "den starke svensken" ett kok stryk. När derföre Erik skulle gå ned till sin öckstock — eka — var vägen dit spärrad af ett par tjog schåare, som öfverföllu honom med hugg och slag; han föraktade att slå igen, utan så att säga simmade genom hopen, då och då vråkande omkull de närgångnaste, och kom uti sin eka och rodde derifrån; men då han derefter öfversällades med ett stenregn, och en sten träffade honom midt på näsan, blef hans hans lugna blod omsider upphettadt till berserkaraseri. Han vände om, steg i land och rusade mot sina fiender med en lavins kraft och snabbhet, nedstörtande allt framför sig; såsom tillhygge grep han en grof spira, en vanlig mansbördä och svängde den omkring sig; alla flydde under skri och jemmerrop, förföljda af den ursinnige jätten. Tillstädeskommen polis och militär omkullkastades, tills omsider hans raseri huanit lugna sig och han återvände till sin eka för att ro öfver till Helle. Denna resa blef emellertid dyr för den "Wessle", ty han blef stämd för rätta och blef ådömd så dryga böter för åtskilliga afslagna armar och ben,

samt ramponerade näsor och blåmaljerade ögon, att hans lilla hemman gick under klubban och han blef en fattig man men hade åtminstone den tillfredsställelsen, att alltid sedermera få gå i fred på Fredrikshalds gator.

En kappsegling.

Våra bohuslänska skärgårdsboars stora skicklighet i båtsegling, hvaruti de kanhända till och med torde stå främst inom Sveriges landanären, är en så allmänt känd sak att jag derpå ej behöfver spilla några ord. Att de norska lotsarne härvidlag stå sida vid sida är också något som ej heller kan bortresonneras; men liksom i alla andra idrotter skickligheten kan utveckla sig i större eller mindre grad, så äfven här. Det finnes formliga virtuoser i konsten att styra en båt så att den kan utveckla högsta graden af snabbhet i sin seglingsförmåga. En sådan mästare var i berättarens barndom den gamle lotsen Engelbrecht — om det var Trulsson eller Engelbrechtsson minnes jag ej — på Koster. Alla skärgårdsboar erkände honom också vördnadsfullt som deras herre och mästare i båtsegling. En dag då Engelbrecht med sin båt låg inne vid bryggan i Strömstads hamn, kom en sping ny, ovanligt vacker norsk lotsbåt brusande in och lade sig sida vid sida med E. Denne uttryckte för båtens egare, en ung hurtig norrman, sin förtjusning öfver båtens skönhet och frågade äfven "om han seglade lika bra som han var vacker att se på?" — "Ja, det kan du stole på, gamle gråskjäg," svarade norrmannen, "at den båd findes ikke på vandet, som jeg ikke sejler rundt!" — "Ja, de kan nock være sant, men då räkna du väll ente min!" — "Slikken en gammel hoj!" utbrast den främmande, med ett medlidsamt småleende, jo så död og salte pine, vil jeg så, det må da gåe som en dands!" — Den gamle smålog slugt och tillbjöd ett vad på "e' kane brännevin," att han från bryggan och till Halser — omkring $\frac{1}{2}$ mil — och tillbaka igen, skulle segla förbi honom med sin gamla båt. Vadet antogs och de båda täflande gafvo sig i väg. Ett stort antal intresserade åskådare hade samlat sig på Loholmen för att betrakta täflingen. Det visade sig snart att E. började få försprång, som allt mer ökade sig under kryssningen ut och som ytterligare ökades vid hemseglingen, så att E. var flere minuter före sin motståndare åter vid bryggan.

Norrmannen erlade vadet, under förklaring att han aldrig sett snabbare seglare än "den gamle hojen, som i dag besekrat hans egen förträffliga båt. Under pokuleringen förklarade emellertid E. att om de skulle byta båtar, så skulle han ändå bli segrare i täfningen — den gamle lotsens skarpa öga hade upptäckt något för den oinvigde omärkligt fel i manövern — och derpå ville han hålla ytterligare "e' kane brännevin." Han vederdeloman blef vid denna framställning förbittrad och utbrast att han ville hålla vad, ej allenast om en kanna bränvin, utan båt mot båt att något sådant vore absolut omöjligt. Man höll vad på dessa villkor och kappseglingen började ånyo till samma mål och med samma resultat som förut. — E. segrade, fastän han nu förde norrmannens båt och den andre hans egen. När de derefter afdrucko den nya kannan, var främlingen tyst och djupt nedslagen, ty han ansåg sig ju i egna, och huru skulle det då ej vara i andras ögon, djupt nedsatt i sitt eget yrke som båtseglare. Men när de närvarande sågo hur djupt bedröfvad den unge mannen var, utbrast omsider en af dem: "No ska' du 'nte være hængfåli' för de', för du har sejlat med Engebrecht Engebrettsen frå Koster, å han kan sejle förbi hekken båd som helst om han så hade bare en pram te' å före!" — Den unge främlingens drag klarnade vid dessa ord, han steg upp, räckte E. trohjertadt sin hand och utropade: "Hade jeg vist dette, så skulle fanden sejlet med dej, din gamle skjelm! Men det är da alligevel godt att min båd har kommet i sådan en mans hand!" — E. besvarade kraftigt handslaget och svarade med godmodigt leende: "Trur du atte jaj vell ta' ifrån dej din pene båd? de' va' bare på spetakel för te å vise peltane hössen de ska' styre en båd; å när du 'blir så gammel som jaj, så kan de' nock hän'e atte du sejlar lige så godt! Nej jaj tar nock igen mi gamle "Rännare-Kari", för ve kan'te skils åd i detta lifvet!" — Att den unge lotsen vid dessa ord blef både rörd och glad låter lätt säga sig, och hela sällskapet inbjöds också derefter af honom på "pons" och vin, och glädjen stod så högt i taket, att man ej hann slutet på blåarne förr än solen stod högt på himlen påföljande morgon.

En tentamen i estetik.

Kandidat Ett.

Under min studentid var i Lund filosofiska graden, liksom medikofilosofiska examen, indelad i en filologisk och en filosofisk kandidatexamen. Den förra, som utgjordes af ämnena latin, grekiska och hebreiska, samt historia och estetik, var den uti hvilken blifvande filosofie doktorer vanligen togo sina flesta betyg, så att 5 å 6 godkända vitsord ansågs i allmänhet såsom mycket litet rekommenderande för den som aspirerade att klättra upp på parnassen och der smyckas med lagerkransen. Det väckte derföre mycket uppseende och stor munterhet, då en kandidat till filosofiska graden kom igenom filologiska kandidatexamen med summa — *Ett approbatur* (godkänd). Den olycklige kandidaten fick efter detta lysande prof på kunskaper binamnet "kandidat *Ett*", som han fick behålla under hela sin akademietid. Sättet huru han förvärfvade sig detta briljanta undantag från sina annars jemna *admittitur* (försvarlig) är det hvarom jag nu vill berätta.

Examinator uti estetik var på den tiden Shakespeares snillrike tolkare, professor Aug. Hagberg, som var studentkårens afgjorde gunstling och aldrig ville lägga sten på börda genom att rent af "kugga" en tentandus, han kunde då vara hur okunnig som helst; men hans tålmod skulle sättas på det hårdaste prof, då ofvannämnde kandidat tenderade hos honom. X. — vi kalla kandidaten så — var så djupt okunnig, att de enklaste frågor för honom voro fullkomligt olösliga, och H. omsider affärdade honom med löfte att han skulle få komma i examen om han dessförinnan hade lärt sig namnen på några utländska författare i estetik och för professoren upprepat dessa namn. X. ilade glad till en boksynt kamrat, som beslöt att skaffa professor H. en glad stund på X:s bekostnad, och för detta ändamål lemnade honom en lång lista med namn, som X. ifrigt studerade och slutligen lärde sig komplett utantill, hvarpå han anmälde sig hos professorn. — "Nåh, min kära kandidat, säg mig nu namnen på några franska och spanska författare i estetik!" sade H. väuligt. — "Robillard,

Bologaro, Bahia, Rappé de Paris, Rappé d'Hår-Greta, Carcavellos, Dos Amygos, La Fama spotted, Portorico, La Guayra, Rio Santos“ brusade det med farten af qvarnfors från X. läppar. — H. trodde ej sina egna öron. — ”Stanna ett ögonblick — börja på igen, herr kandidat!” — *Robillard, Bologaro, Bahia, Rappé de Paris, Rappé d'Hår-Greta, Carcavellos, Dos Amygos, La Fama spotted, Portorico*“ rullade det ånyo. Professorn föll i den våldsammaste skrattparoxysm — ”tyst för Guds skull” förmäde han framstöta — ”*La Guayra, Rio Santos, Habana Regalia . . .* — Välkommen i examen!” skrek professorn — ”*Habana Regalia, Rio Hondo, Maduros . . .*” fortsatte X. som nu riktigt öppnat damluckorna. ”Skona mitt lif! Tig och gå! herrn får *approbatur!*” skrek H. i dödsångest då X. fortsatte med . . . *Cuba, La Esperanza, Cabano, Il Re Galant*” . . .*) — ”Ja, herrn gör mig ”galen” stammade professorn, med af skratt tårfyllda ögon, och motade med lindrigt våld ut kandidaten. ”Nååh, hur gick tentamen?” frågade den tjänstaktige vännen. — ”Jo du, jag fick *approbatur!*” svarade X. stolt. ”Hur långt hann du?” fortsatte vännen. — ”Jo, bara till *Il Re Galantuomo.*” ”Det var skada att du ej hann med kardus- och tuggtobaken också, för du hade säkerligen fått *med beröm godkänd!*” inföll vännen. Efter den betau hette X.: *Kandidat Ett.*

Det äldsta badhuset. Lejonkällan. Jätten i Kungshufvudet och den rullande stenen.

Strömstads första badhus låg ej, som de nuvarande, inne i sjelfva staden, utan vid Böjar-Kilen, en vik af Strömstadsfjorden, som begränsar stadens område mot norr. Den förste som kom att tänka på att den salta böljan skulle bli en inkomstkälla för den aftynande staden, var en gammal rådman, tidtals tillförordnad borgmästare, Ruthqvist, som ännu lefde under berättarens barndom. Troligtvis med tanke på Gustafsbergs vid den tiden mycket besökta badinrättning, beslöt gubben Ruthqvist att anlägga ett badhus vid Böjar-kilen, isynnerhet som det i denna vik

*) Ursäkta anakronismen!

var enda fyndorten för den sedermera med rätta så mycket berömda Strömstads-gyttjan. Med bidrag af intresserade uppförde han der, på 1820-talet, ett badhus som innehöll sex rum för varma bad. Badet blefvo allt mer och mer besökta och slutligen fann man af behovet påkalladt att uppföra ett på aktier grundadt större badhus i sjelfva staden, efter samma principer som det gamla i Böjar-kilen, och med samma Ruthqvist till byggmästare och ingenjör. Hvad som mycket bidrog att göra baden i det första badhuset besökta var äfven, att strax i närhete af badhuset fanns en helsokälla med starkt jernhaltigt vatten, Lejonkällan benämnd, och som mycket rekommenderades af flere den tidens framstående läkare. Tilloppet af bad- och brungäster blef omsider så stort, att man fann sig föranlåten att kring helsokällan uppföra en större brunnssalong som snart, äfven sedan det gamla badhuset nedrifvits och det nya i staden uppförts, blef samlingsplatsen för de helsökande. Hvarje söndag isynnerhet blef det en riktig folkvandring dit ut; unga och gamla skulle "till brunn" för att afhöra predikan och njuta af den regementsmusik som der presterades från tidigt på morgonen. Ungdomen lekte på den ganska betydliga gräsbevuxna planen framför brunnssalongen, man plockade smultron och hallon i en på sådana ganska rik "stenmal" (stenrös) ofvanför planen; man klättrade på "Kungshufvudet", en enstaka liggande bergskulle strax bredvid källan och, med ett ord roade sig hjertinnerligen. Numera är allt detta förbi — endast en och annan verkligt behöfvande anlitar den gamla källans helsobringande vatten, ingen musik höres der mer, inga klingande skratt af ungdomliga röster — nej, det är ej *modernt* mera, ty detta präktiga vatten *kostar* ju nästan ingenting och kan sålunda ingalunda ge helsan åter i samma mån som andra utpuffade och dyrbara helsovatten. Ja, man synes till och med glömt den smula saga som finnes förknippad med "Kungshufvudet." Att denna enstaka liggande, ganska höga och branta, nästan runda bergskulle skulle vara en passande bostad för en "jätte", är så i ögonen fallande, att det nyktraste förstånd ovilkorligen måste medgifva lämpligheten af bostaden. Märk väl, fristående på alla håll, med sjön på ena sidan, ett brant berg midt öfver viken såsom passande reträtt, och en kolerakyrkogård sedan 1834 på andra sidan! En jätte kunde aldrig få ett bekvämare logis. Också låter han allt emellanåt höra af sig, dels på ena dels på andra sättet. Han synes öfver hufvud taget vara af ett humoristiskt lynne; han vill gerna "drifva" med folk, men hans förnämsta nöje är att knna skrämma dem; då skrattar han så att de omliggande bergen genljuda. Jag vill anföra ett exempel på ett af hans puts. En äldre man, på hvars trovärdighet jag ej kan tvifla, berättar följande: "Då jag en afton sent skulle

gå hem, observerade jag att en sten så stor som en knytnäve rullade framför mina fötter. Jag fästade ingen vidare uppmärksamhet härvid, ty jag trodde mig möjligen ha kunnat sparka till den med foten; men som den fortfor att rulla framför mig oaktadt vägen sluttade uppåt, började jag omsider finna detta förhållande ganska besynnerligt. Jag raskade på med min gång, men stenen fortfor att rulla. Slutligen, jag skulle just vika af till vägen förbi Kungshufvudet, fattade jag mitt beslut — jag tog ett språng framåt och grep karnaljen; det var en vanlig kullersten, som jag genast slängde bort, men i samma ögonblick hördes från Kungshufvudet ett skallande hänskratt. Jag trodde emellertid att det var någon af mina kamrater som var i förväg och ville skrämma mig hvarföre jag lugnt fortsatte min promenad; då jag kom till kolerakyrkogården hördes ånyo hänskrattet men nu framför mig, hvarföre jag påskyndade min gång, i akt och mening att upphinna den dumma skämtaren, Då jag omsider hann fram till det öppna gårdet vid slutet af Böjar-Kilen, såg jag ingen framför mig, ehuru det var det klaraste månsken, så att jag skulle kunnat upptäcka det minsta föremål, men nu höjdes för tredje gången, och från Kungshufvudet, ett gräsligt hänskratt som upprepadt af ett tiofaldigt ecko, kom håret att resa sig på mitt hufvud och jag var glad att ej ha långt till mitt hem! — På detta sätt är det som jätten i Kungshufvudet bär sig åt när han vill ha riktigt muntert; också är det med en viss tvekan mången nattetid ta'r vägen förbi der, ty åtminstone kan man vara "säker" om, att någon del af kyrkogårdsmuren rasar, jätten till ogemen förlustelse.

Huruledes "Stangis" tenterade i matematik och kompletterade medikofilen i praktisk filosofi.

Vännen "Stangis" är ett af mina angenämaste minnen från min studenttid. Hans vänfasthet och godmodiga humor gjorde honom kär för en talrik krets af vänner, men han skötte sina studier med den vises lugn; ingen pluggläsning förekom på hans program — "man skall ej förhasta sig" var hans vanliga argu-

ment då någon af hans vänner uppmanade honom att påskynda sin medikofilareexamen. Omsider hade dock "Stangis" genomkämpat elfva af de tentamina som föregingo examen; blott den tolfte återstod, men detta var i matematik, och det för professor Hill på köpet. — "Stangis" afskydde matematik, ty sådan var onödig för en blifvande läkare; detta var en sats, som ingen förnämde bortresonera från den blifvande Hippokrates' verldsåskådning, men att tentera för gubben Hill var å andra sidan ingen barnlek, ty den som ej kunde matematik ansåg gubben som "blott en half menniska". "Stangis" litade emellertid på sin tur och på den fullkomliga frånvaro af all tentamensfeber, som hittills hjälpt honom i alla sina elfva tentamina — han anmälde sig till tentamen och fick också sådan, men o ve! sedan han lyckligt nog krafat sig ifrån geometrien, fick han sig förelagdt att uträkna innehållet af en stympad kon. "Stangis" ansträngde alla sin hjernas resurser, men förgäfvos — den stympade konens innehåll var för honom en olöslig gåta. Plötsligen rann en ljus idé upp hos honom — kunde han ej räkna algebra, så kunde han återigen rita så mycket bättre — han hade funnit huruledes han med bibehållen krigsära skulle kunna komma ifrån saken. Han ritade med mästartehand en ölseidel, försedd med handtag, öppet lock och fylld med skummande öl. Med ritningen i handen gick han bort till professorn, som redan med en viss otålighet frågat honom om ej problemet vore löst; "skall det ej vara ett halfstop, hr professor?" frågade "Stangis" med det orubbligaste lugn, med ett komiskt uttryck i ansigtet. Gubben H., som var mycket sträng i sina fordringar, hade likväl mycket sinne för all humor och utbrast, då han fick se den oväntade lösningen af problemet i ett skrockande skratt, som genast sade "Stangis att han vunnit seger. "Ho, ho, ho!" grymtade gubben, under det att tårar af skratt runno utför hans kinder — "ho, ho, ho! — jo det är verkligen ett halfstop — ho, ho, ho — välkommen i examen, herr kandidat — jag behåller lösningen — ho, ho, ho! herrn har approbatur!" Den tolfte tentamen var sålunda lyckligen undanstökad, herkulesarbetet var fullbordadt, "Stangis" var lycklig men — tyvärr, när han räknade öfver summan af sina betyg, hade han blott sju och medicinska fakulteten fordrade åtta för att en medikofilare skulle kunna inskrivas i fakulteten. Nu voro goda råd dyra, ty examen var nära och svårt var det att uppleta ett ämne, der kan kunde ha hopp om att få sitt betyg höjdt från godkänd till med beröm godkänd. "Stangis" var dock den som aldrig förlorade sitt lugn. När han noga "gått igenom" examineratorerna fann han, att mesta utsigten att lyckas fanns hos den humane adjunkten R. hvars sätt att tentera S. kände oah hvarefter han också uppjorde sin plan, R. skötte professuren i praktisk filosofi

och fordrade för *cum laude* att tentanden skulle läsa, utom *approbaturskursen*, antingen Bülaus Statsvetenskapernas encyklopedi eller Martensens moralfilosofi. "Stangis" valde den senare, ty "den är ju bara en liten bok på inte hundrade sidor, men Bülau räknar sina trehundra", resonnerade den store filosofen. När han dock ögnat igenom "den lilla boken", fann han snart att det för honom skulle vara omöjligt att lära sig det tankedigra innehållet, hvarför han beslöt sig för att endast lära sig titeln och indelningarne på de särskilda kapitlen och underafdelningarne, jemte några anmärkningar i marginalen som, i det exemplar af boken hvilket han fått till låns, dit fogats af en känd filosof i Lund. Så förberedd infann han sig hos R. "Stangis" var den sist anmälde af de åtta som skulle infinna sig för att få R. att tentera. Denne började alltid på den först anmälde och fortsatte sedan i ordning, egande en kvarts timma åt hvar och en, ty tentamen fick ej öfverstiga tvänne timmar. Detta hade S. klokt beräknat och så skedde äfven. Sju quart hade gått, då R. vände sig till S. med frågan: "Kan kandidaten utveckla Martensens åsigt om viljans autonomi? "Ja", svarade S. och såg ogement "filosofisk" ut, Martensens åsigt kan visserligen vid första påseendet synas uttömmande, men vet hr adjunkten, jag har länge funderat härpå — jag finner mig ej fullkomligt tillfredsställd — skulle han måhända ej kunnat tillägga . . . (här infogade han en af anmärkningarne i margen)?" — R. blef förbluffad — han gick fram och tillbaka på golfvet och utbrast omsider: "kandidatens anmärkning synes till att börja med helt påtaglig, men jag skall nu bevisa att Martensen ändå har rätt" — hvarefter han började en lång deduktion, som dock S. stundom afbröt med någon annan af anmärkningarne. Omsider voro de två timmarne förflutna och S., som fruktade en ny fråga, tog djupsinnigt upp sitt ur, hvilket han med allvar undersökte. R. hade slutat sin bevisföring och öppnade just munnen till en annan fråga, då S. ånyo undersökte sitt ur med all en fackmans omsorg. Nu var det Rs tur att se på klockan, hvilket han också gjorde och utbrast: "Jag ser att jag uppehållit herrarne långt öfver tiden, men ämnet var så intressant att jag glömde mig. Välkomne i examen mina herrar!" — "Jag har *naturligtvis cum laude*?" inföll S. och tog på sig en filosofisk min så djupsinnig, att den skulle kunnat konfundera hela filosofiska fakulteten. — "Ja, kandidaten har *cum laude*", utlät sig R. hvarpå "Stangis" aflägsnade sig. "Stangis" hade nu sina åtta betyg och kunde segerstolt gå i examen.

Kronometern.

Under min vistelse i Stockholm, der jag vid Karolinska institutet studerade anatomi, formerade jag bekantskap med en gammal hedersman, en urfabrikör som gemenligen benämndes "Kronometern", ty han var en oupphunnen mästare uti att förfärdiga dessa tvärsäkra tidmätare. Han bar alltid som kråsnål ett ur, ett *gående* ur, som han sjelf tillverkat, så stort som en af de största ettöresmynten. Han hade också varit lärare åt den numera i England, och på världsexpositionerna för öfrigt, så vida bekante kronometerfabrikanten Kullberg. Gubben var mycket stolt öfver sin förmåga, och att ha haft en så utmärkt elev, men han var dock stoltare öfver sitt anseende som snabb fotgångare. Han hade också presterat prof härpå, som skulle bringat den norske snabblöparen Ernst i förtviflan, och äfven de outröttligaste fotgångare t Stockholm erkände villigt i honom sin herre och mästare. Hans *dagliga* promenad var till Stockholms alla tullar, ännu vid sextio års ålder, som han innehade då jag lärde känna honom, och denna bagatell klarerade gubben på *två* timmar. Både infödingarne, huru vande de än voro att se honom, och fremlingar ännu mindre, kunde underlåta att se sig om när han med Lunkenussteg sköt förbi en sömnig åkaredroska eller en ännu mer sköldpaddlik diligens, och otaliga voro de eder som slungades efter den outröttlige snabbgångaren af respektive kuskar, då de åkande gycklade öfver att deras bucefaler ej orkade följa en fotgångare. Gubben var af ett mycket lustigt lynne och brukade, då han kunde komma i tillfälle, att spela sina bekanta småspratt, just i förmåga af sin otroliga snabbhet. Jag vill berättta ett par af dessa harmlösa skämt i hvilket ena jag sjelf var den som blef utsatt för driften:

En vinterafton kl. 6 — han skulle då regelbundet gå till "Opris" — kom han från sitt hem som var i närheten af slussen och möter så en bekant landsortsbo, som var okunnig om "Kronometers" förmåga som snabblöpare. "God dag, min kära bror — är du i staden — det var roligt att se dig! hvart skall du ge dig hän?" frågade gubben. — "Jo, jag tänker gå till "Opris"

för att få mig en toddy — vill ej farbror följa?" svarade den andre -- "nej tack, inte i qväll jag kommer just derifrån", återtog Kronometern, "god natt min bror — nu går jag hem!" — Härpå skiljdes de åt och den resande fortsatte sin väg uppåt Stora Nygatan. Vid nästa gathörn träffade fremlingen ånyo gycklaren, som under tiden hunnit springa om kvarteret. Landsortsbon studsade tillbaka, och påstod, på K:s helsning, att de mötts förut, hvilket denne på det bestämdaste förnekade, hvarefter samma konversation egde rum som förut och de båda vännerna skildes. Tredje gången möttes de ännu en gång på samma gata vid ett tredje hörn; nu blef den resande orolig och frågade ängsligt om de ej träffats förut, hvarpå gubben förklarade det vara omöjligt emedan han kom direkte från "Opris". För fjerde gången möttes de slutligen vid mynttorget; "Kronometern" började genast: "God dag min kära bror . . ." men mer hann han ej att säga förr än fremlingen i fullt sken rusade bort åt Norrbro men gubben tog med iltågsfart vägen öfver Lilla Norrbro och hann sätta sig vid ett bord i "Opris" med en toddy framför sig då hans vän, andtruten och flåsande störtade in genom dörren. Man kau tänka sig hans häpnad, då han får höra "Kronometerns" röst och se honom sitta med ett haldruckat glas framför sig. Han vacklade och stammade: "Har jag inte träffat farbror förr i qväll?" — "Nej det måtte du väl kunna se? Jag har sutit här en halftimme. Kom nu och drick en toddy med mig!" — Vännen såg ett grand på honom der han satt så lugt och smuttade, samt utbrast slutligen: "Jo så, vid min själ och salighet, ha vi icke mött hvarandra fyra gånger förut mellan Slussen och här och nu är det dem femte, och farbror har alltid sagt samma ord! Att farbror har "vålnad", det är säkert!" — "Jaså, har nu *han* varit framme igen?" sade "K." och såg så ogement mystisk ut, "ja, man säger visserligen så, men jag har aldrig trott det förr än du nu säger det."

Gubben roade sig med mig sjelf på följande sätl. En afton befann jag mig på Källaren "Nya Kastenhof", midt emot Jakobs kyrka. Jag hade slutat min anspråkslösa soupé och var på väg att aflägsna mig, då jag fick höra farbror K:s röst, som inbjöd mig att göra honom sällskap vid ett glas. Jag betackade mig för bjudningen emedan jag, trött af dagens arbete, ville gå till min bostad för att lägga mig, hvarpå jag tog afsked och gick med snabba steg Arsenalsgatan utför, förbi Jakobs kyrka. Väl hunnen öfver Karl 13:s torp, susar en käpp rakt framför ansigtet på mig; jag höjde armen, för att på ett eftertryckligt sätt besvara artigheten, då ett hjertligt skratt underrättade mig att det var farbror K. som ville pröfva min stridsduglighet. Han hade då hunnit att omkring Lilla Trädgårdsgatan utför Landtmätare-

backen och öfver Karl 13:s torg komma mig i förväg vid slutet af alléen och der intaga sin hotande ställning. Han hade sålunda, på samma tid som jag, medhunnit tre gånger så lång väg ehuru jag smickrade mig med att vara en fotgängare af ganska framstående rang. "Nå, vill du nu dricka med mig?" frågade "Kronometern". Det var naturligtvis numera omöjligt att neka och jag tillbringade en högst angenäm afton i sällskap med de gamle, treflige "Kronometern."

Huruledes det kan gå till i lergökarnes stad.

Den lilla staden . . . g är vida beryktad, dels för sin förträffliga lax och dels för sina krukmakarearbeten, bland hvilka dock lergökarne intaga främsta rummet. Man må dock akta sig att med en innevånare i nämnde idylliska stad tala om lergökar, ty detta upptages som en förolämpning, hvilken genast kräfer revanche. Min gamle vän Lasse Westerdahl, den musikaliske instrumentmakaren, hvilken, som känt är, var virtuos äfven på detta enkla instrument, hade råkat att slå sönder sin lergök och ville begagna sig af tillfället att vid genomresa förse sig med ett förråd af dylika. Lasse gick in till en af de värde pottomakarne och framstälde en blygsam anhållan att få köpa ett dussin lergökar. — Mästaren, sysselsatt med svarfvandet af ett nyttigt husgerådskärl, stannade genast svarfven, satte armarne i grytkrok och frågade hvad han ville. Lasse upprepade sin begäran, men nu brast stormen lös; mästaren grep en kladd med väl genomäldt lera och vände sig hotande mot den intet ondt anande musikern. "Sa' ni lergökar?" röt han förgrymmad, "jag skall, min själ ge Er för lergökar! Se der har Ni". Dermed hven lerklad-den emot Lasse, som endast genom en snabb vändning undgick att få både näsa och mun inmurade. Han tog skyndsamligen till flykten för att undgå andra kastet som synbarligen var förberedt. Lasse lät sig ej skrämma, utan upprepade sin anhållan hos en annan af de konstefarne svarfvarne, men med samma påföljd; han fortsatte hos en tredje och fjerde — omöjligt att få lergökar, men lera in natura serverades gratis öfverallt. Om-sider träffar han på en gammal artist, som godmodigt frågade

hvarföre han, en stadgåd man skulle försöka att "drifva" med invånarne i ett litet samhälle. Nu nämnde Lasse sitt namn och sitt yrke, då genast den gamle mannens ansigte klarnade, och han utbrast: "Jaså, är det den musikaliske instrumentmakaren? Då skall herrn få ett helt dussin lergökar till skänks, om herrn bara blåser för mig Gubben Noach med variationer!" — L. borjade genast några hål i göken och uppstånde den begärda melodien med de allra dråpligaste variationer. Mästarens förtjusning var gränslös, han rusade ut som en raket, men återkom snart med några kamrater, just de samma som bombarderat Lasse; nu förklarades saken och L fick många ursäkter för det ohöfliga mottagandet, hvarefter samtliga med den musikaliske instrumentmakaren i spetsen uppmarscherade till gästgivaregården för att vid ett glas punsch göra försoningen fullständig. Lasse fick lergökar för hela sin återstående lifstid.

En annan anekdot från lergökarnes stad är denna:

Huruledes justitiekansleren blef arresterad i . . . g.

En dag, för många år sedan, anlände en resande till stadens gästgivaregård. Han frågade efter borgmästarens bostad och blef visad dit. Kommen in, adresserade han sig till en tjänsteflicka med förfrågan om han kunde få tala med borgmästaren, men denne, som just skulle taga sin middagslur, svarade ett vresigt "har inte tid," men bad flickan höra efter hvad främlingen ville. Då denne sade sig vilja bese stadens fångelse, lät borgmästaren, genom tjänsteflickan, ge honom den förklaringen: "att han kunde hänvända sig till stadsvaktmästaren, så kunde han få sin önskan uppfylld, men han, borgmästaren, var hindrad af angelägna göromål." Den resande aflägsnade sig och uppsökte förenämnde personlighet, som på främlingens förklaring "att han af borgmästaren vore till honom hänvisad för att komma in uti häktet," genast förklarade sig så väl villig som skyldig att efterkomma denna oskyldiga önskan. Detta lät ju artigt och bra; men den främmände hade troligvis ej sett de mönstrande och misstänksamma blickar, hvarmed han betraktades af den myndiga mannen, ty då skulle han funnit att i orden "både villig och skyldig" låg den grymmaste ironi, som ej bådade godt för framtiden. Väl anlända till häktet, inträdde båda, och den resande förklarade sin belåtenhet med häktets beskaffenhet och yttrade sin tro "att härifrån skulle det ej vara lätt att bryta sig ut." Vaktmästaren, som stod i dörren, log belåtet och svarade, i det han riglade dörren om den innevarande: "Ja det skall ni väl få erfara, att härifrån rymmer ingen, det är jag man för", hvarpå han aflägsnade sig. — När omsider borgmästaren kommit ur Morfei armar

började han fundera på hvad det kunde vara för en personage, som nödvändigt ville in i häktet, och begaf sig, för att härom få upplysning, bort till gästgifvaregården, der han till sin häpnad fick höra, att det var ingen mer eller mindre än sjelfva *Justitiekansleren*. Han stack af som en raket till vaktmästaren och frågade hvarth den resande tagit vägen? Vaktmästaren svarade, ogement nöjd med sig sjelf, "att han satt säkert inom lås och bom!" Borgmästaren blef förtviflad och vaktmästaren svimmade, när han fick höra, att han *arresterat Justitiekansleren*.

Båda begåfv sig i sken till arresten der fången befriades under många ursäkter. De båda skyldiges anleten uttryckte en så afgjord dödsångest, att kansleren föll i det våldsammaste skratt och rättvisans skipare i . . . g sluppo undan med blotta förskräckelsen.

Långa Viktors Tycho-Brahe-dag.

Bland mina akademikamrater fanns en ovanligt högvuxen yngling, som var allmänt känd inom kåren under namnet "Långa Viktor." Hans håg låg just ej direkte för det bokliga, ehuru han flere år sade sig "läsa på medikofilen"; han visade sig visserligen ha anlag för kirurgi och anatomi, ty otaliga vore de skallar, armar och ben hvilkas tjocklek och hållbarhet han profvade under de på den tiden vanliga bataljerna mellan studenter och handverksgesäller och lärlingar; men dervid stannade också hans studier på den medicinska banan. Långa Viktor insåg omsider, att dessa praktiska öfningar ej skulle i någon mån närma honom med. doktorshatten, hvarföre han, efter moget öfvervägande, beslöt sig för att egna sig åt den kamerala banan; han kunde då åtminstone hoppas, att som "publikan" få slås med smugglare, eller som länsman komma i fejd med banditer och tjuvar. Allt nog, Långa Viktor egnade sig med ifver åt "kamerullan," och efter tre års trägna studier lyckades det honom att öfvervinna matheseosprofessorn Hills — en buse för kameralister — betänkligheter, och erhålla det lysande betyget "*något mindre än knappast försvarligt*;" han var nu fullfärdig kameralist, ty de andra ämnena vore endast en småsak, sedan gubben Hill genom ofvanstående betyg för världen utbasunerat, att Viktor nog redde sig med de fyra räknesätten i enkla tal, sorter och bråk, men hade mycket oklara begrepp om hans — professorns — propor-

tionslära, samt "solens tecken", "magis" (mellantecken för plus och minus, som professorn upplyste) samt öfrige besynnerliga "tecken" som stodo i omedelbart sammanhang med hans snillrika, men för den oinvigde obegripliga, "trappräkning". Som sagt, Långa Viktor absolverade "kamerullan", och begaf sig omedelbarligen upp till Stockholm, för att der i verken låta sitt ljus lysa, och så snart som möjligt låta honom få verkliggöra sitt glada hopp om blifvande kämpaekar. Viktor inskref sig i alla möjliga verk, och samvetsgrant en gång i veckan syntes han i hvarje, för att der under en timmas tid inhemta de nyaste underrättelserna om kriget om det var något sådant, eller vexla djupsinniga anmärkningar med någon annan "talgoxe" — så kallades de unga embetsökarna för ljuspenningarnes skull — om hvar man skulle intaga sin frukost, middag, sexa, eller någon annan angelägenhet af lika riksviktig beskaffenhet. Viktor hade ett ej obetydligt arf — bortåt 10,000 — då han kom till Stockholm, men år efter år förgick, utan att den väntade ordinarietjensten behagade infinna sig; ljuspenningarne började att bli en liten användbar inkomst — förut hade de gått som drickspenningar åt vaktmästarne — men nu fann Viktor tiden vara inne att börja spara. Omsider slog den ödesdigra timman, då hans kommissionär i Lund, jemte inneslutna 500 Rdr. Bco, förklarade i sitt bref med åtföljande redogörelse för sitt fögderi, att detta var "Borup" af arvet. Viktor hade sin första sömnlösa natt i Stockholm. Men hur det var syntes samtidigt lyckans sol vilja sända honom en ljusglimt, ty dagen efter det betydelsefulla brefvets ankomst fick han sitt första förordnande. Hvem var nu gladare än Långa Viktor! Han skulle nu börja att bli förståndig, sparsam till ytterlighet, ja han skulle riktigt "gnugga" och arbeta som en slaf. Han höll verkligen också ut en hel vecka, till sina vänners utomordentliga förvåning; men då söndagen kom, med det herrligaste väder, ansåg han sig ej böra längre vara en tyrann mot sig sjelf, utan tyckte det vara skick, skäl och reson att han fick någon belöning för sitt trägna arbete uuder veckan. För detta ändamål bjöd han tvänne af sina vänner på toddy till Djurgården, men med det uttryckliga tillägg att hans tillgångar ej räckte att äfven bjuda på sexa — han hade jemnt till toddarne och droskan, ty åka skulle man, man måste bevara skenet åtminstone. — Nåväl, man gaf sig åstad och steg af på Novilla hos den glade Eckert. Den ena toddyn tömdes efter den andra under gladaste sinnesstämning, mer då den tredje var expedierad förklarade Viktor, att nu öfverlemnade han värdskapet åt någon annan. Stämningen blef nu dyster, men efter ett par hviskningar mellan kamraterna upplystes det, att deras gemen-

samma kassa tillät ännu en sjerde, förbättrad upplaga. Barometern började nu ånyo stiga, men ju mer botten i glaset skimrade för vännernas ögon ju mer började magen göra sitt kraf gällande på någon mer substantiel föda. Man tyckte sig vara "f—n så sugande" — "en oskyldig sexa skulle smaka bra" — "man kan ej svälta heller" — m. fl. dylika utrop interfolierade de sista klunkarne. Man började allvarsamt öfverlägga om huru sig förhållas borde, men under dessa öfverläggningar blef behovet af mat så oafvisligt, att man omsider beslöt att "krita" en enkel sexa på "Lybeck," hvars värd hade rykt om sig att vara en mycket tillmötesgående och förtroendefull man mot unga välklädda sexhungeriga män i verken. Beslut och handling! Man begaf sig dit, bestälde ett enskildt rum samt sexa. Man var naturligtvis så försigtig att ej på förhand begära "krita", utan uppsköt detta tills sexan väl var äfäten, då lotten fick bestämma hvem syndabocken skulle bli som fick begära kredit. Sexan kom och afgrufvades skyndsamt, men nu kom esterspelet. Den olycklige lottegaren gick mot dörren med dröjande, tveksamma steg; hans ansigte utvisade ångest och han darrade då han lade handen på dörrlåset; men nu kunde Långa Viktors goda hjerta ej längre uthärda vännens lidande — han ropade ett dundrande "halt" och på samma gång lät han en 50 B:co.-sedel i behagfulla hvifvningar svaja för de öfverraskade vännernas ögon. Lotterivinnaren gjorde i glädjen ett oerhördt bocksprång, men med den påföljd, att ett skåp med glasvaror, som stod på ett bord vid dörren, föll i golvvet och ett förfärligt skrammel af sönderslagna glas och flaskor lockade upp både värden och en hel här med kvinliga tjensteandar, hvilka genom att slå tillsammans händerna och genom allehanda utrop gifvo tillkänna sin fasa öfver olyckshändelsen, på samma gång de äfven uttryckte ett envist tvifvel om huruvida herrarnes kassor voro i skick att kunna ersätta skadan. Viktors femtia bragte dem dock snart på andra tankar och sällskapet slapp undan, efter mycken prutning, med skäligen ansedda 25 Rdr. B:co. —

Tycho-Brahe-dagen hade börjat! — Viktor ansåg nu att gärdet var uppgifvit, hvarföre han bjöd vännerna på punsch in på en närbelägen biljard. Hvad var naturligare än att man skulle deltaga i ett parti Guerre; tre "tjenstemän" borde väl kunna "klå" lika många "kryddbonesare", som endast hade söndagarne lediga för det ädla spelet! Så skedde ock, men Viktor, som vunnit den sista af de tre partierna, skulle nu visa sin skicklighet att stöta från vall och — ett tre tums hål i det nya klädet visade genast hans ovanliga färdighet! "50 Rdr," utropade markören och räckte fram handen med den älskvärda-

ste artighet. Här var ingenting annat att göra än att tiga och betala och Viktor, sedan denna ytterligare åderlåtning blifvit verkställd, kommenderade i högst irriterad sinnesstämning fram en droska. Denna kom och Viktor, hvilken för att visa sin muskelspänstighet, utan att begagna fotsteget tog ett djerft språng upp i droskan, hörde endast ett doft brakande, hvarpå han fann sig stå på sina högst egenhändigade fötter nere på marken, med öfre kroppen inne i droskan. Hans raseri var obeskrifligt! Utom de 20 Rdr som droskkusken fordrade i ersättning, hade han äfven sönderrifvit ett par sping nya pantalonger och måste nu gå till staden, ty han ville, varnad af olyckan, ej riskera en ny droska. Man begaf sig i väg med stormsteg, men detta var i hög grad oförsigtigt, ty det hade börjat blåsa och då vännerna kommo i närheten af Djurgårdsbron tog en väderil tag i Viktors nya skorstenshatt och lät den i graciösa språng skutta framåt. Att förfölja en hatt vet hvar och en är en sak som ej hafver sig så lätt, ty just som man är inom sig öfvertygad, att nu har jag gynnaren, så kommer en ny väderil och låter den ytterligare göra ett språng som kastar den tio steg framåt. Så gick det nu Långa Viktor. Väl lutade han sig svärjande ett halft tjog gånger ned för att gripa karnaljen, så var den skämtsamme Eolus framme och pustade på och framåt gick det. Slutligen då Viktor såg rymmaren på väg till bron gjorde han ett sista förtvifladt försök men snafvade dervid och föll framstupa, samt hade då han reste sig upp den glädjen att se "stormen" med de behagligaste och mjukaste rörelser gunga på den blå böljan. — Nu tycktes måttet böra vara rågadt, men då vännerna på Gustaf Adolfs torg skulle skiljas åt, fann Viktor att han vid fallet förlorat sin portnyckel och måste nu finna sig vid att för natten "kinesa" på ett hotell. Efter denna Tycho-Brahe-dag sexade Viktor aldrig i något rum der det fanns skåp med glas uti; spelte aldrig biljard om ej redan förut ett par tre hål voro stötta derå och gick alltid med yttersta försigtighet i en droska. Jag behöfver väl ej tillägga, att han skaffade sig kautschusnören till alla sina hufvudbonader och alltid hade tvänne portnycklar på sig, af hvilka den ene bars i snodd om halsen, instucken i en enkom dertill gjord ficka på västen.

En färd öfver Nordsjön i öppen båt för 100 år sedan.

Hvar och en känner våra Kosterbåtars snabbsegling och sjöduglighet, hvaruti de stå främst bland våra kustbåtar. Så var äfven förhållandet för 100 år sedan, ehuru konstruktionen allt mera förbättrats, så att en den tidens skarpseglare näppeligen i dessa dagar skulle kunnat följa någon enda, som ej är allt för mycket efter sin tid. Den tidens båtar voro *aldrig* däckade och endast en och annan bestod sig med så kallad "plikt" i fören. För öfrigt begagnades samma enkla rigg som i våra dagar.

Eter dessa förelöpande ord vill jag berätta följande, som jag i min barndom hörde af min gamla farmor, hvilken, när hon var vid det lynnet, ty det var en barsker fru, regalerade oss barn med talrika berättelser, dels sagor, dels verkliga händelser. Hennes berättelse lydde:

Under dörjefisket 1780 hade en hel hop båtar från Koster- och Tjernö-skärgården begifvit sig ut på Skagerrack för att dörja makrill. Bland dessa båtar var "Rännare Kari" den snabbaste, ingen kunde följa henne, hvaröfver naturligtvis egaren, som vi kunna kalla Bryngel (jag minnes ej säkert namnet), var mycket stolt. Han seglade därför ett par mil längre ut än hans kamrater, emedan fisket der var mera gifvande, säker om att han ändå skulle hinna hem lika fort som de andra, men ödet hade annorlunda beslutat. Mot middagstiden mojnade vinden af och han såg att den öfriga flottiljen styrde mot land. Han beslöt då att vända, men det blef nu alldeles stillt och oroväckande moln visade sig öfver klipporna i öster. Snart svartnade hafsytan från land och ett doft tjut och brusande i luften bebådade ett annalkande oväder. Bryngel och hans sex kamrater iklädde sig sina svartmålade regnkostymer, sedan de dock först tagit in bottenref. Stormen kom och de försökte pressa upp mot land, men det gick ej för sig. Efter ett par slag var intet annat att göra än att "kovända" och länsa. Natten tillstundade och undan länsade de med ursinnig fart. När morgonen grydde sågo de

framför sig Nordsjön som var i vildaste vredesmod. Stormen tilltog, man måste berga storseglet; för öfrigt var manskapet jemt sysselsatt med, att med pytsar och sydvestar ösa ut vattnet som vräkte in i båten under den vilda färden, ty man bestod sig ej med pump i en båt den tiden. Ytterligare växte stormen till orkan och våra 7 vikingar sågo ej annat än döden för ögenen, men de kämpade manliga för lifvet; de hade endast en stump af focken tillsatt och måste till slut berga äfven denna. På fjerde dagens morgon började ovädret aftaga och vid sjutiden sågo de vid horisonten en blå strimma, som deras vanda sjömansöga sade dem vara land. Nu blef jublet allmänt, man satte ånyo till focken och "Rännare-Kari" närmade sig landet med brusande fart. Under tiden hann man att få i sig något af det medhafda matförrådet och konsumera återstoden af vattnet. Snart såg man framför sig en hög bergig kust och en liten täckt stad, hvars invånare till stor mängd voro samlade vid stranden, för att se hvilka dessa djerfva främlingar kunde vara, somtrotsade en sådan storm; man hade förut med kikare från berget observerat den vådliga färden. Fram på eftermiddagen voro de i säker hamn i — *Leith*.

Stadsboarnes förvåning var gränslös när de sågo att båten var odäckt. Man frågade efter deras landsmanskap och gamle Bryngel kunde såpass mycket engelska, att han upplyste om, att att de voro *Swedishmen*. Swedishmen, ljöd det från man till man, och alla trängdes om att på närmare håll betrakta de högresta, bredskuldrade, väderbitna gestalterna. Nu framkom ur hopen en medelålders, välklädd man, som upplyste att han var svensk vice-konsul, och frågade dem på god svenska om deras färd. — "Körs i Jesses namn! Kan di tale svenske här åu?" utbrast Bryngel förvånad och började derefter berätta sin färd, hvilket allt af konsuln tolkades för de andlost lyssnande åhörarne, hvilka med väldiga "hör" allt emellanåt gånge sin förtjusning tillkänna, och när omsider berättelsen vardt slut, uppstämde hela församlingen tre tordönslika "*Hip-hurrah! for the braves Swedishmen!*" Nu ville alla ta hand om dem, men när konsula förklarade att det vore hans både rättighet och skyldighet att taga sina landsmän i vård, insåg folket det berättigade häruti, men något minne skulle de ha. Men hvad för något? det var frågan. Plötsligen fick någon sigte på makrillen — saken var klar — makrillen skulle alla ha. På fråga om priset, upplyste Bryngel, att "söddan makrill kunde han ente sälja för mindre än en skelling." Nu haglade "shillings"-stycken, hvilka till svenskarnes stora förvåning voro af silfver (shilling sterling). Konsuln hade emellertid rapporterat den underbara färden till sin förman i Edinburg, hvarpå följde en anhöllan, att svenskarne skulle föras dit, ty nyfikenheten bland

folket var spänd till det yttersta, att se de män, hvilka i en öppen båt på Nordsjön trotsat en storm, som der på landbacken ryckt upp träd med rötterna, aflyftat tak och anställt stora förödelser. "Rännare-Kari" begaf sig dit så putsad och fin som möjligt var på den korta tiden. Der, som uti Leith, var en stor folkmängd samlad för att skåda den nordiska vikingasnäcken och dess raska besättning. Stormande "hip-hurrah!" mottogo främlingarna, som snart omgäfvos af en mängd beundrare af alla klasser. Sedan berättelsen om resan ånyo repeterats, med thy åtföljande "hip-hurrah!" och otaliga handskakningar, framträdde en lord, som ifrigt frågade Bryngel: "Hvad kostar båten?" Bryngel såg frågande på vice konsulen, som hviskade till honom: "Han vill köpa båten — begär dugtigt" hvarpå Bryngel svarade: "Ja får väl to hundra?" Lorden inföll genast: "Två hundra pund! det var godt pris, här äro de," hvarpå han lemnade tvenne hundra punds banknoter. Bryngel, som kände hvad ett pund sterling gälde, stod mällös att börja med och vände sig sedan till konsul med förmenande, att här var ett missförstånd begånget — han hade menat "speciedaler å ändå va' de' för mö'et." Lorden frågade hvad mannen hade sagt, och på konsulus svar, att han tyckte att det var för mycket och ville lemna tillbaka hvad rimligt var, yttrade lorden: "Här har han 50 pund till. Jag skulle gifvit 1,000 pund. ja mer, *ty nu är jag den enda man i Storbrittanien, som eger en öppen båt, hvilken under den vildaste storm passerat Nordsjön,* och sådant har ej händt, sedan de gamla vikingarnes tid, och kommer ej heller att sedermera inträffa. Man skall afundas mig — man skall bjuda mig 10,000, jag vet det — min är han och min blir han!"

Derpå frågade han hvarifrån i Sverige männen voro. På upplysning att de voro från Bohuslän, blef han lika klok för det, men då konsuln fintligt tillade, att det var Ossians "Lochlin", sken lordens anlete som solen och han förklarade, att nu var båten ännu mer ovärderlig, han skulle derföre också omdömas till "Uthurno från Lochlin", och stanna i släkten som familjeklenod. — Fader Bryngel och hans män hade obegripligt roligt, när konsuln i korthet berättade lordens yttrande och sade, småskrattande, att engelsmännen "va' ubegribelit snällt folk, men att de ente måtte være rektit kloge, för han håua (påminde sig) godt, att en lang, skranglete harre, me' rutete klär å e' svär bleckflaske ofver axlane, för nogge år si'a hade rännt omkring i bargene på öarne himme å rebat gräs å me' e' finmaska' feskehåf fångat "fans besmal" (trollsländor) å söddant uty' (otyg) å dom stack'en opp på lange nålar, å kunne da'n i gemmel titte på dom me' ett lidet konstigt glass, så nock va'n ente rektit slou (slug)!" Han stod och funderade en stund, men vände sig

derpå ånyo till konsuln och uttryckte sitt hjertas tankar i följande ord: "Harr konsul, tyggys (tycker) de'nte som jaj, att de' ä' konstit att alli mennesker glaner på voss, som om vi va ett spetakel, å de' bara för denne fålas*) skyll. De' kunne hvar-eveli koster, eller frå' de a're öane gjort lige så godt som ve, om de hadde ha't "Rännare-Kari" — Gu' välsegne'na der ho legger — te' å gjäre me'. Åsså kommer de alle å röcker en i näfven — de velle väl känne om ve orkar nogget, kan je' tru, å de' har di allt fått vedde åu för, skam å skräppe (skryta), så kan både jaj, så gammel je' ä', å alle peltane ta en karli krauen (kragen), så han ska' hecksta etter an'en (anden), om de ente ä' te's ligare än disse folkene. Men snälle ä di alle mod oss å Gu' välsigne dom allihob, för no ä ve bargate (bergade) karar alle sju då ve kommer tebakars te våre öar". — Efter några dagars vistande i Edinburg under oupphörligt festande, afreste de pr diligens längs kusten till London, med uppehåll i hvarje stad, ty ryktet hade spridt sig som vanligt, och alla ville se de djerfva seglarne och egna dem sin hyllning. Öfverallt begåfvades de rikligen, och dag från dag svälde deras läderbälten och antogo allt mer och mer vörndadsbjudande dimensioner. Efter en månads färd — den tiden reste man ej med iltåg — anlände de till London, der samma förevisningar, samma välkommer upp-repades som förut, ehuru i än högre grad. Sedan de uppehållit sig der någon tid i afvaktan på fartygslägenhet, slog omsider afskedets timme och de gingo ombord på en landsman som var destinerad till Bohuslän. Högt klappade deras hjertan då de sågo fosterlandets gråa berg framskymta vid horisonten; tårar strömmade ur de härdade människens ögon då de började känna igen än det ena än det andra skäret, och det bör ej räknas dem till mehn som hjertnjupenhet, om de vid landstigningen föllo på knä och i en brinnande bön uttalade sin tacksamhet till allti-gs skapare och beskärmare. Det var en lördags afton då de land-stego. De togo genast skjuts och foro vägen förbi Engalseröd för att i båt sätta öfver till Tjernö, der gudstjenst skulle hållas. Pastorn hade just börjat sin predikan, då dörren öppnades och sju ytterst välklädda män, i utländsk sjömansdrägt inträdde. En hel hop sorgklädda personer började resa på sig, ty den ene igenkände en far, den andre en bror, den tredje en make, fäst-man o. s. v., men presten vinkade allvarligt med handen och man satte sig åter. De sju männen satte sig i samma bänk och afhörde under brinnande andakt predikan. Det skulle just denna dag hållits tacksägelse för deras förmodade fränfälle, men det

*) färdeus.

blef i stället den innerligaste tacksägelse för deras oförmödade återkomst till lifvet och hemmet.

Åtta dagars glädje och festande följde derpå, som man väl kan veta. De voro nu välbergade män. — Så berättade min farmor.

En tentamen i historia m. m.

För omkring fyra decennier sedan fanns det godt om originaler vid våra universitet; den allt nivellerande tiden låter nu dessa (originalerna) allt mer försvinna, till stort mehn för skrattlystna och anekdotsamlare. Lund var särdeles rikt begåfvadt i detta hänseende och främst af alla filosofiska fakulteten. De voro dock i allmänhet godmodiga, älskvärda gubbar, desse lärde män, hvilkas verldsåskådning begränsades af katedern och studerummet; det fanns dock ett och annat undantag från denna allmänna regel, hvaribland jag vill nämna professorn i teoretisk filosofi L. F. Westman, hvars dödsruna vid den årligen återkommande festen till förfädrens minne, tecknades af dåvarande biskop Thomander med de få, men vid en sådan fest märkliga orden:

"Mina herrar! Denna sköld innehåller namnet på den förlidet år aflidne professorn i teoretisk filosofi Lorentz Fredrik Westman. Jag kan tyvärr om honom ej yttra annat än, att han var känd af få och saknad af — ingen!" dessa senare ord starkt betonade — väl den mest krossande "dom öfver dödan", som kan uttalas såväl om vetenskapsmannen som människan. — Gubben "Psi" återigen, historiarum professorn Ebbe Samuel Bring, var raka motsatsen till nyssnämnda personlighet. Med ett mångsidigt, ofantligt vetande — han hade tagit grader i alla fyra fakulteterna — förenade han en humanitet och älskvärdhet i karakteren, som gjorde honom till studenternas och allas afgjorda favorit. Detta hindrade emellertid ej, att hrr studiosi begagnade sig af gubbens egenheter och spelade honom allehanda puts. Han var mycket vidskeplig och hade afgjorda antipatier och sympatier. Om han t. ex., då han skulle gå till sin lektion, först mötte en gammal gumma, eller såg en katt springa öfver gatan, eller fann ett par halmstrån eller stickor ligga i kors utanför sin port, då vände gubben om igen och det blef "messfall" på auditoriet. En gång kom han ej på lektionen. På fråga om orsaken upplyste han: "Psi! då jag gick ur min port mötte jag kandidat Menan-

der, och då vände jag om. Psi, han är lika god att möta som två kärringar — psi." Han började alla sina satser med ett "psi", — skulle föreställa *Se*, — men uttalades på förenämnda originella sätt — häraf kom gubbens vanliga benämning bland studenterna. Nåväl — jag skulle tentera för "Psi" till medikofilen. Jag hade noga tagit reda på hvad som utom egentlig historia fordrades för högre betygs erhållande, och gick derföre i tentamen med lugnet hos en person, som var fullkomligt säker på sin sak. Efter vederbörlig reverens, började tentamen med frågan: "Psi, hvad har kandidaten läst? Psi, jag har hört, att kandidaten lär kunna mycket historia! — Jag gjorde en blygsam bugning och svarade: Jag har läst Rottecks världshistoria — gubbens anlete mulnade — ja, — skyndade jag att tillägga, ty jag kände hans antipati för denna historieskrifvare — ja, d. v. s. jag egentligen *började* att läsa den, emedan jeg fått den för 10 rdr och den kostar 25 i bokhandeln, men blef snart uttråkad och sålde den till en kamrat för 5. Denne i sin ordning sålde den för 1 rdr, och slutligen afyttrades den *till sitt rätta värde!* — Ho, ho, ho, — skrockade gubben, — till sitt rätta värde! Psi, jag förstår, ho, ho, ho! — Och så har jag läst Held och Corwin. — Psi, Held och Corwin är ingen världshistoria, inföll professorn. — Jag skulle just tillagt, vågade jag afbryta, att den snarare är ett register öfver namn, data och händelser och under linien ett historiskt anekdotlexikon. — Psi det är riktigt, absolut riktigt. Det är ingen historia. — Men, tillade jag, åtskilliga af dessa anekdoter äro af temligen slipprigt slag, såsom den om kejsarinnan Elisabeth af Ryssland, hvilken, då hon tackade Fredrik den Stores ambassadör för gåfvan af en dyrbar servis af Meissnerporcelain, tillade: "Jag skulle dock heldre sett, att han skänkt mig en af sina jättelika gardesgrenadierer! — Kandidaten har rätt! Jag har också förbjudit både stora Ebba och lilla Ebba (professorn hade en vuxen fosterdotter och en halfvuxen dotter med detta namn) att läsa boken, psi! Och jag har gömt den — här sänktes rösten till en hviskning — *bakom* böckerna i ett af mina bokskåp. — Dessutom, tillade jag, har jag läst Beckers världshistoria, fortsatt af Woltman och Mentzel, och tror mig kunna den från perm till perm. — Jaså, psi *det är historia*, kan kandidaten den så — men har kandidaten bevistat mina föreläsningar? Ja, jag har ju sett herrn der, afbröt han sig — jag hade verkligen bevistat sista lektionen och då mycket flitigt — ritat gubbar. — Psi, nu började tentamen — kan kandidaten säga mig, hvarutaf kommer namnet Preussen? Jag började kallsvettas. Det var något för mig alldeles okänt. Jag stammade p, p, p, po, lät det förmodligen, ty professorn inföll genast: Ja, psi, det är alldeles rätt — *po* eller *bo* är ett lettiskt ord, som

betyder bredvid och — *Russ*, afbröt jag, välsignande mina trägna geografiska studier — Jaha, afbröt i sin ordning gubben, *Russ*, som är gränslöden mot Ryssland. Deraf *po* eller *bo Russ* bredvid *Russ* — och sedermera kallades hela provinsen *Borussia*, *Porussia*, *Prussia* och derifrån var öfvergången lätt till Preussen. — Derefter fortgick tentamen "med glans" i Brandenburgs och Preussens historia, som han föreläst under terminen. Han slutade tentamen häruti med att fråga: Psi, hvarutaf härleder sig namnet Pommern? — Med färskt minne af "Preussen", svarade jag genast. Af *po*, ett lettiskt ord, som betyder bredvid och Meer, som betyder haf = bredvid hafvet. — Jaha, så är det. Kan nu kandidaten nu säga mig, fortsatte han, hvad det var som genast föll i ögonen då man inträdde i de gamla kaldéernas boningar, psi? — Jo, det var den stora mängden af kopparlärkar, svarade jag. — Psi, det är alldeles riktigt, psi. De hade stora koppargrufvor i berget Taurus, psi. Men, psi, nu skall jag sätta kandidaten på det hala. Psi, hur högt växer gräset uti Indien, psi? — Så att det går öfver häst och karl. — Jaha, så högt är det. Men psi, hur bär man sig då åt för att få reda på sin boskap? — Man klifver upp på en höjd, svarade jag och såg ogemment förnumstig ut. — Alldeles, alldeles, psi, annars vore det ju omöjligt — man måste gå upp på en höjd, psi. (Efter någon fundering). Psi, kan kandidaten säga mig hvem som i kejsar Napoleons här kallades den franska arméns Akillevs? — Om jag ej wissminner mig, var det marskalk Grouchy. — Psi, kandidaten har reda på sig, det var Grouchy! Han hade bevistat mer än 200 större och mindre bataljer och kom med lifvet från dem *allesammen*, psi! Ätcke det märkvärdigt? — Jag uttrycke med pantomin min förvåning. Ja, fortsatte professorn, det är ohyggligt med de krigen, de borde aldrig finnas till. Meniskor, som ej känna hvarandra, skola skjuta och sticka ihjäl hvarandra på befallning och för den så kallade ärans skull, psi. Vet kandidaten att jag t. o. m. har blifvit utmanad att skjuta med pistol, psi. Psi, då jag friade till Anne-Marie, så friade en kavallerilöjtnant på samma gång och han ville skjutas med mig på pistoler, psi. Men, psi, då svarade jag: Vill hon ha herrn så ta'r hon herrn, och vill hon ha mig, så ta'r hon mig, men skjutas gör jag inte psi — och hon tog mig, ty jag var den vackre *Ebbe Samuel Bring*. Härmed slutade tentamen och jag frågade hvad betyg jag kunde påräkna. Kandidaten har *insigniori cum laude*, svarade professorn, och om herrn läser isländska till så blir det *laudatur*. — Jag beklagade att min tid ej tillät mig detta, och som jag skulle bli läkare, var jag mycket nöjd med *insigniori cum laude*. — Skall kandidaten bli läkare? utbrast gubben, ja psi då kan jag ej ge mer än *non sine laude* — det strider emot mina principer. Men

tag graden, så har herrn *laudatur*. — När "Psi" började tala om "principer" visste jag, att allt resonemang var fåfångt, hvarföre jag aflägsnade mig, svärjande öfver min enfaldiga öppenbjertighet, som ej lät honom tro, att jag skulle bli *magister*.

Bland dem som på samma gång som jag vid detta tillfälle voro uppe hos gubben Bring, var äfven en skåning, blifvande jurist, gemenligen Chidrik kallad, som med stöd af eu vädjan till hans minne, hvaröfver gubben var mycket stolt, föresatt sig, att utan tentamen få sig ett *approbatur*. — Psi, hvad vill herrn, skall herrn tentera? — Nej, svarade Chidrik, jag skulle endast fråga professorn om jag får behålla mitt betyg, ty jag har ej tid att läsa på nytt och tentera om. — Psi, herrn har aldrig tenterat, svarade "Psi" förvånad. — Jo visst, om professorn påminner sig, så tenderade jag på samma gång som A., B. och von der Luft. — Nej, psi det kan jag ej påminna mig, sade gubben misstroget. — Professorn drager sig nog till minnes, om jag erinrar om en episod under tentamen som gjorde professorn mycket nöje. — Nå, hvad kunde det vara, psi? frågade gubben ännu misstrogen. — Jo, professorn frågade von der Luft om det fanns något *fullkomligt* till i verlden? hvarpå denne svarade ja. — Bevisa det min herre, svarade professorn, — jaha, svarade L. — "Ola Hammar var ett *fullkomligt* as" det står i "Tidens frågor". — Ho, ho, ho, den klipparn slog mig med mina egna vapen, ho, ho, ho! Ja, nu mins jag. Nå, hvad fick herrn för betyg, psi? — Professorn lofvade mig *non sine laude approbatur*. — *Non sine!* och herrn skall ju bli jurist, säger herrn? Det är absolut omöjligt, psi, ty *jurister kunna aldrig historia*. — Jo, men — vågade Chidrik invända — — Psi, afbröt honom professorn, då har jag trott herrn skulle bli *magister*, psi — för jurister ger jag aldrig mer än *approbatur*, det strider emot min princip. Men det har herrn — jurister *kunna* aldrig lära sig historia, ty om de också det kunde, så skulle de snart advocera bort de klaraste fakta, psi. Jag känner dem jag, psi. Och härmed knep den illparige Chidrik sitt *approbatur* utan tentamen.

”Väckaren” Måns.

En ”väckare” i lärdomsstaden Lund har en särskild betydelse. Det är ej som *profanum vulgus* troligen skulle antaga, någon slags livvande ”bäsk” på morgonqvisten, eller någon amerikansk mekanism, som med ett infernaliskt larm väcker sjusofvaren eller om detta ej skulle hjälpa, slår en skopa kallt vatten öfver honom; det är ej heller en helt enkel ”sittopp”, som kanske en och annan skulle gissa; det är ingenting af allt detta, utan en art *homo sapiens* närmast befryddad med *borstis upsaliensis*. Men då ”borstis” vanligen är en förhoppningsfull ungdom, som borstar skodon och suger punschfläckarne ur sina herrars och gynnarnes kläder, så är ”väckaren” alltid en stadgad man, som utom nämnda göromål äfven har sig anförtrodt uppköp af ved, dennas sågning och klyfning, hvarför han åtnjuter särskild erkänsla, samt dertill eldning om morgnarna och slutligen det samvetsgranna och makt-påliggande uppdraget att ”väcka” sina herrar och husbönder om Morfeus för envist skulle vilja qvarhålla dem i sina armar. Dessa göromål sysselsätta honom från kl. 4 om morgonen till fram på förmiddagen om han har många ”herrar” att sköta om — sedan är han ledig för dagen; han har då vanligtvis biträde, antingen af sin hustru om han är gift, hvilket ofta är händelsen, eller också af någon uppväxande ungdom, kanske egna barn, som visar lofvande anlag att debitera ”herrarne” för blanksmörja, hvilken alltid är mycket odryg i ”väckarens” händer, och taga vederbörlig provision af den inköpta veden eller ”brännet”, som det heter på skånska. För ”väckningen” var under min tid, d. v. s. för 4 decennier sedan, ordinarie aflöningen 1 B:ko i månaden, hvilket tillsamman med sportlerna af blanksmörja och ”bränne” gjorde en rätt vacker inkomst i månaden då man tager i betraktande, att en omtyckt ”väckare” kunde betjena sina 20 å 30 ”herrar” eller ”kandidater”, såsom alltid de äldre ”herrarne” af ”väckaren” benämndes, kandidaturen måtte nu vara så tvetydig som helst.

Min ”väckare” var *Måns*, en den mest fulländade typ af ”slåbo”-flegma och sömnaktighet som gerna låter tänka sig, men

han egde derjemte skåningens vanliga dygder, pålitlighet och ärlighet — naturligtvis med undantag af hvad beträffar blanksmörja och ved, men detta hörde till yrket och bör ej tagas med i beräkningen. Hans nämnda sömnaktighet hindrade honom emellertid ingalunda att "väcka" på klockslaget, ty lång vana hade gjort honom till en automat och det är min innerliga öfvertygelse, att Måns sjelf mången gång sof då han talade i mitt öra: "Nu är klockan 5, herr kandidat!"

Måns var en starkt bygd omkring 5 fot 6 tum lång man af fullkomligt obestämbar ålder, ty hans utseende kunde lika väl antyda 35 år som 55; jag skulle dock förmoda att 45 kom närmast det rätta. Han var försedd med en ung, rask gemål af ganska fördelaktigt utseende, hvilken af "kandidaterna" gemensamt titulerades "fru" Måns; när detta skedde i hans närvaro upplifvades vanligen Måns' breda, rödmosiga anlete till ett leende, som alltid transformerades till en vidunderlig gäspping, hvilken beledsagades af en förklaring, "att kandidaten va' så rolig."

Måns åtskilliga goda egenskaper — deribland hans snygghet, ty han höll sig, eller rättare sagt hans "fru" höll honom alltid proper — hade en gång skaffat honom förtroendet att på försök antagas till "nationsvaktmästare" eller "pedell", men denna upphöjelse var af kort varaktighet, ty då han en gång under ett seniors sammanträde skickades efter en karaff friskt vatten, dröjde det så länge innan han kom igen, att bud sändes efter honom då han befauns sitta sofvande på brunnskalet med den toma karaffen i handen; ett par andra hade olyckligtvis varit före honom och under den korta väntan på att desse fylde sina kärl, glömde Måns seniorer och hela världen och insomnade. Denna gång fick nåd gå för rätt, men då en kort tid derefter kurator sände honom ut, för att i största hast sammankalla seniorerna i anledning af kurators tillämnade bortresa, blef Måns borta så länge, att kurator otålig gick ut i sin förstuga för att se efter om han ej var på återväg. Måns befanns då i den djupaste sömn liggande med kallelselistan i handen på en soffa, som en nyck af ödet hade låtit kuratorn ställa ut i förstugan för att vädras. Kurators resa måste uppskjutas till dagen derpå, och nu fick Måns afsked.

Bland Måns' öfriga förtjenster var äfven hans sparsamhet och nykterhet. Han bestod sig ingen annan lyxartikel än tuggtobak, ty han "bussade" i hög grad. Om morgonen såg hans högra kind ut som om han haft den förfärligaste tandvärk, men svullnaden försvann så småningom mot middagen, ty Måns lät ej en atom af det läckra retemedlet onyttigt försvinna. På eftermiddagen hade dock svulsten ånyo återkommit, ty åkomman var kronisk.

Denna lyx blef dock ej så kostsam som man skulle tro med hans kolossala förbrukning — en till hälften utrökt cigarr var en lagom "buss" — emedan dels fick han vanligen i julklapp af sina "kandidater" ett och annat skålpund, äkta *Arhusiado*, dels använde han med mycken fördel bortkastade cigarrstumpar och "piprak", hvilket senare var för honom en stor läckerhet.

Hans nykterhet var exemplarisk. Ej för det han afskydde ett glas, ty han var långt ifrån någon Wieselgrenare, men hans sparsamhet tillät honom ej att kasta ut en skilling på en sup eller ett glas öl. Blef han bjuden var det en annan sak; då kunde Måns hålla till godo med både ett glas och två, men detta skedde ytterst sällan. Under de flere år han var min "väckare" såg jag honom endast en gång ankommen och det var en Lucia-dag.

Jag och en kamrat bebodde en duplett bestående af en sängkammare, som jemnt och nätt rymde våra två sängar, ett bord emellan sängarne som gemensamt nattduksbord, samt två stolar och en kommod. Vi eldade endast i det yttre rummet, hvilket var ganska stort och försedt med en ofantlig kakelugn med en lika ofantlig nisch. Nämnde Lucia-dag vaknade jag af en qväfvande, rök. Förskräckt störtade jag upp och ut i det yttre rummet samt öppnade dörren; jag trodde att Måns, hvars figur jag skymtade genom röken, hade glömt att draga spjället. Så var dock ej förhållandet, ty spjället var draget, men Måns hade eldat i — nischen och stod der och blåste så att hans ögon runno som ett destillerverk. Jag kunde ej annat än falla i det våldsamaste skratt och kunde omsider framstöta: "Jag tror du är knöl, Måns?!" — "Ded ska kandidaden sija," svarade han, "men jag fick bara tvau glas brylau å kandidad Ericsson å nära rossiner, åsså sa' han att kandidaden skolle skynga sej, å komma å komma å sinaga pau brylaun — han va' så söd å go!" Härmed tystade Måns och plockade veden ur nischen.

När jag på förmiddagen återkom, låg Måns på golfvet utsträckt i den rättfärdiges sömn, under det hans fru gemål på det eftertryckligaste piskade dammet ur hans kläder med en för detta ändamål enkom afsedd rotting. Måns besvarade dessa ömhetsbetygelser endast med åsklika snarkningar, och jag kunde blott genom att propa hans näsa full med torrt snus väcka honom ur hans lethargiska sömn. Denna ovana undfägnad lockade honom till den förfärligaste nysning och Måns vaknade äntligen under förklaring, att "han ville inta ha några flere rossiner". Detta var också enda gången som jag såg Måns ha öfverskridit måttlighetens gränser. Han led mycken smålek för historien med nischen och var en lång tid gramse på kandidat Ericsson för "de mö'na rossinerna."

Jag skulle kunna berätta åtskilligt mera om Måns och hans sagolika förmåga att sofva, såsom huruledes han en gång på Kraftstorget befanns sofvande i fristående ställning, och en annan gång under sömnen föll ned från öfversta våningen af det då under byggning varande nya föreningspalatset, och vaknade oskadad på en mjuk lerhög nere på marken under utrop: "La' bli å poffas!" Men det anförda må vara nog om väckaren Måns.

När jag sista gången för alltid lemnade Lund och min trogne Måns burit ned kappsäcken och lagt den på vagnen, gjorde han ett försök att gråta, men gråten förvandlades genast till en fruktansvärd gäspning, som lät mig se alla Måns' 32 kastaniebruna tänder och dertill $\frac{1}{16}$ skålpund *Arhusiado*, som han just stufvat in på morgonqvisten.

"Sagan sanning blef en gång."

På 1840-talet fanns i Lund en juris studiosus af skånska nationen vid namn *Göran W.* Han var snarare under än öfver medelstorleken, men bredskuldrig och högbröstad, har alltid en väl borstad cylinderhatt, spegelblanka stöflor, höga, snöhvita fadermördare, som då voro på moden och för öfrigt bländande hvitt linne och manschetter. Den skarpsyntaste betraktare skulle ej på hans kläder kunnat upptäcka ett damkorn eller en fläck så stor som en af de gamla tioöres-styckena. Han syntes allid elegant, äfven om man vid noggrannare skärskådande fann, att hans kostym ingalunda förskref sig från gårdagen. Ingen må emellertid derföre tro, att *Göran W.* var någon snobbaktig sprätt; hans noggranhet om sin klädsel kom sig helt enkelt dels af en medfödd känsla för snygghet, dels af ekonomiska skäl, ty han var ytterst fattig och måste derföre vara rädd om sin garderob, för att ej för mycket sticka af mot sina i ekonomiskt afseende lyckligare lottade kamrater. — Oaktadt sin af dessa kända oförmåga att bjuda igen, var han dock mycket ofta och gerna sedd i kamraternas samqväm, dels för sin redbara karakter, dels för sina torroliga repliker och dels för sin musikaliska begåfning, ty han var virtuos på flöjt — han blåste första flöjt i akademiska kapellet — och hade en särdeles rund och behaglig kammarröst som 2:a bas uti enkel- eller dubbelqvartett.

En vårtermin såg man dock honom allt mer och mer sällan. Han blef synbarligen magrare, hans kostym allt mera

trådsliten och han bar sin bonjour igenknäppt ända till halsen — ett tecken som talade mer än ord om tillståndet af den om sin klädsel annars så nogräknade unge mannens finanser"

En afton kom Göran W. på tal i en krets af vänner. Man undrade något hvar på hans osynlighet under terminen, då den glade men finkänslige Calle C. inföll: "Vi undra på hans osynlighet nu, men ingen af oss har haft det vettet att besöka honom. Antingen är han sjuk eller lider han nöd; och vi känna honom väl något hvar tillräckligt för att veta, att förr svälter han ihjäl än han beklagar sig, eller ber att få "vigga" en tia att betala hemtarematen med. Jag skall, min själ, i morgon bittida söka upp honom och se hur det står till. Jag kan ej förlåta mitt lätt-sinniga *ego ipse*, att en hel månad ha glömt en sådan hederspascha, som den fattige men stolte Göran W."

Dagen derpå vid tiotiden inträdde Calle i Göran W:s rum. Den kalla, kusliga luften i den lilla kammaren sqvallrade om, att ingen brasa på länge varit tänd i kakelugnen och detta jäfvades ej heller af Görans bleka, frusna utseende der han satt insvept i sin ytterrock framför bordet, ifrigt sysselsatt med att lösa algebraiska problem på en griffeltafla.

— God dag, bror Göran, — började Calle i glädlig ton, ehuru hans känsla sade honom hur förhållandet var, — hvar f—n har du hållit hus nu under en hel månads tid? Det ser ut som om du ville göra dig riktigt rar för dina vänner! Hur mår du, allvarsamt taladt? Fattas dig något?

— Åh, med helsan är det ingen fara, ty med mitt bröst och mina skuldror betyder någon tids svältkur ingenting; men att få slå ur hågen sina förhoppningar att taga "Hofrätten". det är värre — men det måste ske nu, ty mina små tillgångar äro fullkomligt uttömda och jag har ej att vänta eller hoppas understöd från något håll allt sedan jag för en månad sedan fick Hjobs-posten, att en välvillig vän till mig, som lofvat mig hjälp, helt plötsligt affidit.

— Jaså, det var mycket ledsamt, men du kan ju viglera så länge? — inföll Calle C.

— Jag vigleral med en trådsliten rock begära "krita" eller lån! Det skulle i alla händelser misslyckas och se ut som ett maskeradt tiggeri — och du känner mig. Nej, jag har fattat mitt beslut; jag tvingas att taga "kamerullan". Jag har redan talt vid gubben Hill, sagt honom mina förhållanden och den hedersgubben har lofvat att ej vara sträng mot mig i algebran, som är det enda ämne jag har kvar, ty kamerallagfarenheten har jag gjort ifrån mig. Och för att kunna dra mig fram det återstående af terminen har jag måst pantsätta min flöjt — min flöjt, som jag fått till minne af välvilliga personer i min hemort!

— Han sade detta med af rörelse darrande stämma. — Nu vet du hur jag har det stäldt, broder Calle!

Calle C. gick under tystnad fram och tillbaka i rummet en stund. Plötsligen stannade han framför Göran och frågade ifrigt:

— Skulle du kunna hinna med "Hofrätten" till höstterminen?

W. funderade ett ögonblick och svarade derpå:

— Ja, jag tror det, om jag väl begagnar mig af ferierna, men en tarflig examen blir det och jag bäfvar för det blifvande förhöret inför Hofrättens tjänstemän.

— Hvad f—n gör det! att skämmas en timmas tid för det som du har heder af i hela din lifstid! — inföll Calle C. i sin vanliga glädtiga ton. — *Jag, Calle C. moi meme*, skaffar dig "krita" så att du reder dig öfver höstterminen och kanske ett godt stycke in på våren. Släng du Björlings algebra i väggen och börja plugga på "Skruvens"*) ämne, så går allt bra. *Jag skaffar dig krita* — *dix!* sade Calle och såg ogement majestätisk ut.

Göran kunde ej annat än småle åt sin väns löfte, men denne inföll:

— Du skrattar, men om jag med klara, obestriddliga *facta bevisar* dig, att du har nära på oinskränkt "Krita" öfverallt, bjuder du då mig och Kristoffer på frukost hos Thore Anders i morgon? Jag kommer då vid niotiden hit och hemtar dig.

— Ja, kan du gå i land med det underverket, så bjuder jag både på frukost och punsch och sexa dazuz, — svarade Göran skrattande, road af kamratens säkra ton.

Härefter aflägsnade sig Calle C. smågnolande, "Du skall ej fruktan bära, kom följ mig upp till Thor."

Klockan nio följande dagen infann sig Calle punktligt och föreslog en promenad före frukosten, för att få bättre aptit, som han förklarade, hvarpå vännerna gingo ut.

När de kommo midt för skraddaren Linlunds butik, bad Calle att Göran skulle följa honom in, han hade något att säga L.

Väl inkomna, började C.:

— Jag har skaffat herr L. en ny kund. Kandidat W. här behöfver en ny uppsättning af sin garderob och jag har rekommenderat herrn. Han ville nödvändigt taga klädet hos Stäck för att låta sy det hos den flåbusen Brock, men jag känner herrn såsom både väl furnerad och skicklig i sitt yrke, och nu är han här.

— Ja, men, — inföll Göran förbluffad — jag har ju aldrig — — —

*) Så kallades prot. Schrevelius af hrr studiosi. Han var de blifvande juristernas värsta buse.

— Var öfvertygad, herr Kandidat — afbröt L. med, som det ville synas, genom Görans tvekan sårad värdighet — att mitt lager är fullt jemngodt med Stäckens, och att jag ej för ro skull lärt ut hos Kæding, ehuru jag kommit att slå mig ned här, men det var af kärlek till hemorten.

— Jag tviflar ej, — svarade W., — men jag har ju inga penningar och vill ej begära borgen af någon.

— Har jag begärt det ena eller det andra? — sade L. — Kandidaten kan ju betala om ett år, eller när det annars faller sig lägligt. — Får jag lof att ta' mått?

W. teg och öfverlemnade sig mekaniskt åt operationen, hvarpå vännerna aflägsnade sig under många tacksägelsor från beklädnadskonstnärens sida.

Väl utkomna på gatan väntades de der af Kristoffer M. hvilken, utan att lemna Göran tid att yttra något, hvartill han syntes ha lust, bad de båda vännerna att följa sig in till danske manufakturhandlanden Fleisch, som hade sitt eleganta etablissement i närheten, han skulle köpa sig ett par handskar.

M. hade knappt uträttat sitt ärende då han vände sig till W. och sade:

— Nu kan ju på samma gång se på de der skjortorna, som du talte om att du skulle köpa.

— Jag — har jag talt om några skjortor — svarade W. orolig — hvad vill det säga?

— Vær s'go, hr kandidat, — sade F. och tog fram en låda med eleganta skjortor. Vær s'go, hr kandidat, ægte norrlandsk lærred og prima tredoppelt hollandsk linned i brystene. Lös-kraver og manschetter i lige maade.

— De äro mycket vackra — svarade W. med lystna blickar och tog sig en pris snus — men jag har inga pengar.

— Gör ikke noget, — afbröt F. och tillade då han såg W. snusa — ah, de benytter snus? Se her — ægte bengalske lommetørklæder — de maa føle — saadan en tykkhed og alligevel saa bløde. Maa jeg slaa ind et halvt dotzend!?

— Ja, gör så, — sade W. toulöst — jag skall låta min upp-passerska hemta sakerna. Han ville härfpå aflägsna sig.

— Du glömmor ju hatten, — sade Calle C. och höll honom tillbaka.

— Jaså, — sade W. i samma ton — skulle jag ha hatt också?

Han passade en ny hatt som F. lemnade honom och aflägsnade sig tigande, jemte de andra.

— Hvad vill detta säga? — utbröt han omsider, — drömmor jag eller kan du verkligen trolla, broder Calle?

— Hvarken det ena eller det andra, — svarade denne, — saken är endast den, att du aldrig förr försökt anlita din oinskränkta "krita" — men nu, efter du är i farten, kan du ju gå in till "lädergeniet"*) och få dig ett par nya stöflor.

Sagdt och gjordt. W:s kredit visade sig lika stark der som på de andra ställena.

W. sade ej ett ord — han molteg endast, men väcktes ur sina funderingar af Calles glada röst, som påstod, att "just nu skulle lilla supen smaka rätt bra".

— Kom! — sade W. enstafvigt.

Uppkomna till Thore Anders, hvilken artigt som vanligt bugande helsade dem, tog nu W. genast till ordet:

— Herr Andersson! jag har bjudit dessa båda vänner hit på frukost, men jag säger på förhand, att jag ej har några penningar och ej vet när jag kan betala herrn. — Han såg härvid på sina blifvande gäster med en blick, som tydligen sade: "Nekar han nu, så är jag qvitt bjudningen"; men Thore bugade sig i fyratiofem graders vinkel och svarade endast:

— Hela mitt hus står till herr kandidatens tjänst!

W. blef på en gång både glad och förlägen och en ypperlig frukost förtärdes under vännernas skämt öfver den gigantiska kredit, som W. hade öfverallt och som han så länge försummat att begagna. Göran höll skämtet till godo, men man hörde af hans tankspridda svar på kamraternas gyckel att han förgäfves sökt utfundera orsaken till denna gåtlika kredit, som nu kommit honom till del. Men det skulle ännu ej vara slut på öfverraskningarne. När de tre vännerna efter slutad frukost promenerade gatan upp efter, trädde en herre ut från en förstuga och bad att få säga kandidat W. några ord — det var "procis" den så kallade "auditören". C. och M. väntade utanför och om en kort stund kom Göran åter, med sin flöjtlåda under armen och en förvåning nära nog gränsa de till häpnad målad i sina anletsdrag. Man frågade hvad som händt, efter han såg så upprörd ut?

— Kan jag vara annat! — utropade W. — Ej nog med att den blodigeln lemnade tillbaka min flöjt, utan han nära nog tvingade mig att taga emot en "femtia" — se här — han visade en sådan sedel — "för att fylla hundratalet", som han skämtsamt tillade; och detta på min enkla revers på ett år, utan borgen och med endast tio rdr afdrag "i provision"! — För Guds skull hjälp mig att förklara dessa upprepade underverk, ty annars blir jag tokig; ty att ni båda ha ert finger med i spelet är mig lätt att inse efter Calle C:s besynnerliga löfte i går.

*) Så kallades en skomakare i Lund, som var vida känd för sitt på samma gång vackra och starka arbete.

Det sista "underverket" hade emellertid förvånat sjelfva de båda konspiratorerna till den grad, att de till att börja med tego. Men snart löstes Calles tungas band, då han fick syn på en originel figur, som med snabba men ojemna steg kom dem till mötes. Det var en liten torr gubbe, klädd i rödbrun kamlottskappa och en besynnerligt formad mössa med en oerhördt stor skärm.

— Se här kommer farbror Lars Petter "Höna" — så kallades en gammal förmögen f. d. rådman, som var Lunds telegraf- och nyhetstidning — vet någon en förklaring, så är det han, — utropade Calle.

Farbror "Höna" rusade genast på Göran, grep hans hand, som han skakade en minut och började derefter:

— Ih! — rådmannen började alltid sitt tal med denna interjektion — Ih! jag gratulerar — gratulerar min kära bror! — förtjent, mycket välförtjent — gratulerar — gratulerar!

— Hvad menar farbror? svarade W. som ett lefvande frågetecken — hvilken lycka? Jag vet ej af någon lycka som fallit på min lott!

— Ih! — kära bror! än arvet då — det stora arvet?!

— Hvilket arf? frågade W. förvånad.

— Ih! — som bror fått! — men förstår — skulle vara en hemlighet — klok ung man, listig — vill förekomma vigilans — hi, hi, hi — bra uttänkt, men för sent — hela staden känner till W:ska arvet!

— Men *vi* ha ingenting hört — inföll Calle C. och såg så innerligen menlös ut.

— Ih — tror väl det — svarade "Hönan" — bror Göran klok karl — kamrater låna gerna — därför tyst — hi, hi, hi — annars hört det hos Henning, Stäcken, i bokhandeln, hos dansken Fleisch, Isbergs, Lindlund, Thore Anders — öfverallt — öfverallt i hela staden — adjö, adjö — mycket brådtom — gratulerar, gratulerar!

Derefter trippade "Hönan" sin väg med skyndsamma steg. Men nu var det också slut med de båda konspiratorernas allvar. Båda utbrusto i det våldsammaste skratt, hvaruti till slut äfven Göran W. instämde, ty han började ana sammanhanget, och bad om närmare förklaring.

Sedan skrattparoxysmen någorlunda gått öfver berättade C.:

— När jag i går lofvade att skaffa dig kredit, var redan planen mogen i min hjerna, åtminstone till hälften. Men jag behöfvade Kristoffers uppfinningsrika snille för att utfundera *sättet* hvarpå, utan att någon af oss blef komprometterad, ryktet skulle komma i svang att gu fått ett betydande arf. Lyckligtvis träffade jag honom strax efter sedan jag lemnat dig. Jag med-

delade honom min plan, som han fann förträfflig. Angående sättet att få ryktet spriddt, stannade han ej ett ögonblick i villrådighet, ty när vi fingo syn på Lars Petter, som kom larfvande, förmodligen laddad med andra nyheter, utropade han: "Om två timmar skall hela staden känna till W:ska arvet, ty der kommer Lars Petter. Hur mycket skola vi låta Göran få?" --- Jagsvarade att 10,000 rdr kunde vara tillräckligt. — Ja bevars — medgaf Kristoffer — i farbror Hönas hand har det om två timmar stigit till 50,000 och vid samma tid minnes han ej hvem som berättat honom nyheten.

Farbror anhölls.

— Näh, farbror känner naturligtvis till dagens stora nyhet? — började Kristoffer.

— Ih — hvilken stora nyhet? — Professor Eks lilla dotter? — Gammalt. — Gubben Hill gifta sig? — Bestämdt osanning — inte mina ord igen — hvilken nyhet? — Har brådtom — mycket brådtom.

— Det arf, som oförmodadt tillfallit Göran W. — vet väl farbror — som borgmästaren talte om.

— Ih — inte hört ett ord. — Göran W. stort arf! — borgmästaren berättat — huru stort? — Flitig ung man — unnar honom, — huru mycket?

— Man vet ej med säkerhet; men berättelsen varierar om summans storlek från 10,000 till 50,000 rdr.

— Ih, jasanya 50,000 — borgmästaren berättat — Göran W. — flitig, hygglig ung man — gerna unnad! — repeterade han och stack af som en snabblopäare. Nu har du sett följderna. Öfverallt der han säger sig ha hört historien, är det han som berättat den, och nu springer han för att vidare kolportera nyheten. Att han ej kommer ihåg sagesmannen faller af sig sjelf och det har du ju dessutom sjelf hört och sett. Hvarken vi eller du äro således komprometterade. Du må gerna neka, men ingen tror dig och nu — kan du bjuda på ett glas Sherry på Stads- huset af Wengbergs bästa, ty nu har du "krita" och i värsta fall en femtia, som du ändå måste vexla.

Göran kunde ej vägra mot sådana argumenter. Man drack vinet; han vexlade sin femtia med Wengberg sjelf och fick på samma gång mottaga lyckönskningar. Han nekade, men gubben hviftade med sedeln under ett uttrycksfullt leende. Göran rod-nade öfver öronsnibbarne, men hans båda kamrater skrattade hejdlöst och Calle C. hviskade till honom: "Neka nu om du kan! Du har vexlat en femtia och är och förblifver nu arftagare hur ifrigt du än protesterar deremot".

Göran sänkte hufvudet under tyst medgifvande, men man såg på honom, att han ej var rätt nöjd. Sedan buteljen var tömd skildes man åt.

Som saken emellertid ej nu stod att ändra, ty allt hans nekande tjänade till intet, beslöt han dock att begagna sig af denna hans vänners välmenta tillställning, men på ett sätt som höfdes en hederlig ung man. Han anlidade sin kredit så litet som möjligt, men läste med den mest brinnande ifver för att kunna absolvera sin "Hofrätt" och snart bli i stånd att honorera de skulder som han därför måst åsamka sig. Han blef om möjligt ännu mera osynlig än före arfvet.

Men en dag omkring fyra månader derefter, då Calle C. skulle gå på posten för att höra efter "rek.", fick han se den annars så lugnt och värdigt framskridande Göran komma ut derifrån och vid hans åsyn sätta i firsprång sem en skolpojke, svängande ett papper i handen, samt derpå midt på gatan omfamna honom under utrop: "Du har inget "rek.", men här har du!" hvarpå han i den förbluffade C:s hand stack en 100 B:ko-sedel.

Calle C. såg på Göran och på sedeln under tystnad; han visste ej hvad han skulle tro, men fick snart upplysning af Göran som under omätlig glädje fortsatte:

— Du och Kristoffer ha talat sanning om mitt arf. Af bref från min stackars far, hvilken under ett par år måst hålla en diet närmande sig "Mårten Holks", fick jag i dag underåttelse, att en hans intime ungdomsvän, den rike grosshandlaren R i Stockholm, som afidit för ett par år sedan, bland sina andra dispositioner testamenterat min far 40,000 rdr och hvar och en af oss bröder 10,000 hvardera "till hjälp för våra studier", som testamentet säger. Det har varit något krångel, men nu ha penningarne utfallit och nu går jag med 900 rdr på fickan, utgörande $1\frac{1}{2}$ års upplupen ränta; 100 B:ko får du behålla, till låns förstås, att återbetala när du kan. Kristoffer behöver ej låna, ty han är förmögen; men vill han, så får han, det är klart — och nu söka vi upp honom, ty Er båda har jag att tacka för att jag nu ej sitter som skrivare hos en länsman eller att lefva på talgljus som e. o. i verken. Gubben Lars Petter skall också vara med, ty *kan* man få en fin frukost att börja med, så skall det ske i dag, — jag *kan* nu bjuda på *egna* pengar.

Och fin blef frukosten, som varade till dagen derpå, sedan flere vänner kommit till på eftermiddagen. Lars Petter Höna bars hem under det han försäkrade att han fått nyheten om arfvet af sin personlige vän justitieombudsmannen. Men Göran tryckte sina båda vänners händer och förklarade, att som han märkt att "pluggningen" inverkade menligt på hans helse, så hade han nu

beslutat att uppskjuta examen ett år för att få njuta af det fria studentlifvet och bättre hinna smälta det han läste. Han slutade med att bekänna, att han mången gång varit ledsen öfver historien om arvet, såsom på sätt och vis ett slags bedrägeri, ehuru oskyldigt, men nu var allt bra, ty

"Sagan sanning blef en gång!"

En afton hos gubben Leo.

För omkring fyratio år sedan fanns i Lund ännu kvar en af de veteraner, som klädt blodig skjorta för fäderneslandet i mången het strid. Gubben Leo hade som husar gjort fälttågen i Finland, Tyskland och Norge, samt medförde från striderna ärofulla ärr, som bevis på sitt mannamod. Detta var också det enda han förde med sig hem, ty den nyckfulla lyckan hade förnekat honom de materiella minnen, hvilka i form af myntadt och omynadt guld och silfver skulle kunnat bidraga att göra hans återstående dagar sorgfria. Men gubben Leo var ej den, som lät sig förbluffa. Han nedsatte sig, jemte sin fryntliga gumma, i Lund, och öppnade der en liten värdshusrörelse, som småningom vann rykte genom godheten och billigheten i sina varor. Det var visserligen endast "matställe", men om man stod i gunst hos "farbror", och synnerligen "mutter", gick det väl för sig att få tillträde till det allrabeligaste, der man undfägnades med förträffliga stimulantia af vissa doftande blandningar, som i dagligt tal visserligen af lekmän benämndes pousch och toddy, men af de invigde förtärdes under de då för tiden mystiska namnen "Puback" och "Tuting". Hvad som utgjorde den förnämsta kryddan var dock de många mustiga historier, hvilka af farbror Leo uppdukades från hans fälttåg. Alla kända och okända fäktningar som man uppräknade, hade han bevistat, och vågade någon tvifla, anförde han vanligen som ett till fullo styrkt faktum: "att han hade till och med varit den, som afgjort bataljen till svenskarne fördel"; Sölanda flek man en afton reda på de dyrbaraste historiska episoder från slaget vid Marathon, der det var farbror Leo som i spetsen för en squadron Smålands husarer — allt befäl var d—r i min själ undanskjutet!" — genombröt preussarnes center. — "Var det ej persernas?" vågade någon att invända. — "Pressarnes?" frågade Leo, "ja, kalla ni dem för pressare, men

jag, som sjelf var med, kallar dem preussare, jag." — Härvid såg gubben ogement belåten ut. Nu var gärdet uppgifvet; allt flere historier berättades, hvaraf omsider utröntes, att farbror Leos största vapenbragd var slaget vid "Läppsick", der han med egen hand nedlade "Blycker". — Han var fransk general, den satan, och slog ner allt lefvande, men så fick jag och Carl Johan se honom, oah då va' det slut. Jag hade bättre häst än Carl Johan, så jag hann först fram och högg af honom på midten — vi hade nyss förut fått nya, skarpslipade sablar af engelsman — och kan ni tänka er, så ilsken var han, att han ändå sparkade Carl Johan för magen, så att han damp af hästen, och gaf mig en örfil, så att jag var döf i fjorton da'r! Hur är det med dig, bror Leo? — sa' Carl Johan — Åh jo, sa' jag — det var en f—n till att ha hårda knytnäfvar — sa' jag — Näh, tror du att hans stöfvelklack var mjukare, sa' Carl Johan — Gu'bevare ers Kongl. Höghet, sa' jag — lägg kalla omslag på magen, så går det snart öfver, sa' jag — Tack för rådet bror Leo — sa' Carl Johan — jag märker att du begriper hvad som behöfs." — Sedan historierna på detta sätt fortgått en stund, frågade den lustige Calle C., som tillstått roligheten: "Men Westfaliska freden har väl farbror ej varit med om?" — "Det har du f—a mig rätt i!" inföll Leo, för hvilkens öra "fred" lät obehagligt. — "Det har du f—a mig rätt uti, *men nog såg jag när trupperna läga' derifrån.*" — Nu skallade en homerisk skrattsalfva, och dermed slutade *en afton hos gubben Leo.*

Jungfrun af Orleans i Lund.

Någon gång på 1830 talet skulle detta skådespel uppföras i Lund af Djurströmska skådespelaresällskapet. Som sällskapets resurser gjorde det nödvändigt, att i betydlig mån rekrytera de uti pjesen uppträdande engelska och franska härarne, användes för detta ändamål några i staden boende husarer, samt ett antal lärpojkar och drängar. Bland de förra befann sig auditör M:s uppappare, hvilken på morgonen af spektakeldagen kom till "agetören" och bad om "parmission" emedan han skulle vara med och spela "komedi-spektakel!" — M., som var en stor gycklare, beslöt att stycket skulle få en helt annan vändning än någonsin författaren och de nu medverkande artisterna kunnat ana. När derföre uppappare, på M:s fråga, berättade att "han och de andra

kamratera", som händelsevis utgjorde engelska arméen, skulle "reterera", förklarade M. missnöjd "att det vore stor skam om raska husarer skulle låta slå sig af lärpojkar och drängar, och att han under sådana vilkor omöjligen kunde bevilja den begärda permissionen — det vore bara en elak tillställning af Direktören för att "chokanera" husarerna!" Husaren betänkte sig ett ögonblick, men då han hörde att han skulle bli "chokanerad" utbrast han vredgad: "att hvasken "agetören" eller nå'n ann' skulle få sija att krissmän hade fått löba för nå'na usla lärepågar!" Efter denna förklaring fick den tappre krigaren sin anhållan beviljad, och M. och de som han underrättat om upptåget, afvaktade med otålighet utgången. — Engelska härens martialiska hållning frapperade också genast åskådarna. och hvar och en hyste grundade farhågor att franska härens inspirerade hjeltinna skulle få svårt att föra sina trupper till seger emot dessa värdiga ättlingar af kämparna vid Crecy, Poitiers och Azincourt. Utgången besannade också dessa farhågor. Engelska hären kämpade med en heroism som gjorde alla de franska officerarnes försök, att få sina flyende trupper att hålla stånd, fruktlösa; och när slutligen båda härarnes officerare förenade sig med de vikande fransmännen, hjälpte detta lika litet, ty engelsmännen voro i berserkaraseri, och drefvo, under åskådarnes jubel, hela den med franska arméen förenade fransk-engelska officerskåren på flykten. — Ridån måste naturligtvis gå ned och direktör D. requirera hjälp af några handfasta studenter, hvilka omsider efter efter ett ursinnigt motstånd lyckades besegra de vilda martissönerna.

En dykarehistoria.

När den i Lund välbekante Lasse R 1847 återkom från kriget i Mexiko, hvaruti han deltagit som frivillig i amerikanska arméen, hade han åtskilliga historier att berätta, som alla voro i mer eller mindre grad äfve tyrliga och bland dessa relaterade han följande:

"Sedan mexikanerna blifvit slagna i alla träffningar och kriget slutats genom freden i Mexiko, afskedades, som vanligt, den frivilliga arméen, hvarje soldat försedd med ett "patent" på 160 acres jord — alltid af "first rate" — som hvar och en fick det nöjet att uppsöka i än den ena än den andra staten.

Huru lätt detta skulle bli, kan en europeisk läsare lätt föreställa sig, om man antager, att man från Haparanda skall begifva sig till sydliga Italien, för att der, bland banditer och röfvere söka reda på ett stycke jord, till hvars odlande det endast fattas några småsaker, såsom dragare, utsäde och verktyg, utom den omständigheten, att man kunde hålla tio mot ett, att man aldrig i detta lifvet komme att upptäcka det af jaguarer, indianer, moskitos och alligatorer uppfyllda paradiset som skulle bli lönen för det blod man utgjutit i det ärorika stjärnbanerets tjänst. Som jag emellertid i alla hänseenden skulle österut. föredrog jag att i sällskap med ett par vapenkamrater, en holsteinare och en pomrare, genomresa Mexiko för att möjligen af en händelse påträffa mitt blifvande jordagods, som skulle ligga någonstades i södra Texas; och var det i händelse lyckan skulle gynna oss vår plan, att vi då skulle tre man högt uppbygga ena hyddo, och derefter i all sköns maklighet och lugn lefva på kalkon- och antilopstek om somrarne, samt torkadt och saltadt buffelkött om vintrarne, hvilket vi utögo skulle blifva en, för våra utstrapatserade lekamina, ganska hel-sobringande diet. Vi hade lyckligt hunnit genom staten Chihuahua, då vi, i närheten af Rio del Norte, blefvo jagade af ett band Apachindianer, hvilka vi endast undkommo genom våra hästars snabbhet och den omständigheten, att Don Juan Paredes hacienda låg i närheten, dit vi med hängande tyglar störtade in. Apacherna kände för väl till de hvitas studsare, för att våga en stormning af haciendan, hvarföre de vände åter och försvunno vid horisonen. Vi mottogos på det artigaste af den gästfrie spanjoren, som genast bjöd oss in i sin våning, der redan förut tvänne gäster befunno sig, en spansk kreol och en amerikanare M:r Delavigne, från någon af sydstaterna, en ståtlig, smärt man med bleka, förnäma anletsdrag, som förrådde stor beslutsamhet, men der man vid närmare betraktande äfven kunde upptäcka skalken i ögat. Efter ömsesidiga presentationer blef samtalen allmänt, och amerikanaren späckade sin konversation med en hop pikanta anekdoter och historier, som kommo mina hederliga tyskar att stundo till och med glömma den kära pipan, som hos dem intogo cigarrettens ställe. Jag har förgätit att nämna, att, utom de manliga gästerna, fanns äfven i rummet tvänne damer: världens unga, sköna dotter, sen-nora Delores, och hennes vänninna, den icke mindre intagande sennora Emanuelita, hvilka med synbart intresse lyssnade till den elegante amerikanarens roande berättelser. Efter någon stunds konversation framkommo förfriskningar, limonad och frukter, som med kreolskornas egendomliga behag bjöd os omkring af sennorornas sköna händer. Knappt hade emellertid

M:r Delavigne sträckte fram sin hand för att taga en aprikos, förr än han med ett våldsamt slag slungade den lilla nätta grönklädda korgen bort i andra ändan af rummet. Alla sprungo upp förfärade, men man fick snart förklaring på gåtan, ty amerikanaren hade med ett tigersprång rusat efter korgen; han höjde med blixstens hastighet en käpp, som föll ned, hvarvid man fick se en liten grön orm med krossadt hufvud vrida sig i dödsryckningarne. Han hade upptäckt ormens tindrande ögon bland frukterna och sålunda med all sannolikhet rädda lifvet på den unga damen, ty ett bett af denna lilja smaragdgröna orm är ovilkorligen och nästan ögonblickligen dö'ande. Man kan föreställa sig huru de lifliga sydlänningarne uttömde sig i tacksägelse, och att Emanuelitas strålände ögon sade mer än ord, hvilket för Delavigne syntes vara det angenämaste. Sedan sinnena någorlunda blifvit lugnade, bjöds ånyo limonad omkring; men då amerikanaren skulle taga sitt glas, darrade hans hand så våldsamt, att han ej kunde föra det till munnen, utan måtte sätta det tillbaka på bordet. Detta föranledde min vän Holsteinaren att fråga: "om Herr Delavigne blifvit mycket rädd?" en fråga som förorsakade en dragning i munvikarne hos de fleste af sällskapet. Amerikanaren förnekade emellertid att han blifvit rädd, utan förklarade, med en skalkaktig blick på damerna, att denna nervösa darrning var ett minne från det fruktansvärdaste ögonblicket i hans på äfventyr rika lif — härvid vände han sig till pomraren. Dennes och holsteinarens anleten voro så afgjorda frågetecken, att M:r Delavigne, sedan damerna förenade sig med dem, började att berätta:

"För några år sedan sjönk den stora mississippiångaren "*The Fairy*" sedan den stött på en "*snag*" (sjunkna stockar, som stå upp från flodbotten) några och trettio mil ofvanför New-Orleans. Vattnet intrusade så våldsamt, att det vackra fartyget inom tio minuter var försvunnet under vattenytan. De fleste af passagerare och besättning drunknade, och endast några få återstodo, för att omtala olyckshändelsen. Af en bland dessa fick jag vela att min onkel, som uti New-Orleans lyftat en betydande summa i klingande mynt, varit med bland de förolyckade. Han hade penningarna förvarade i ett ebenholtzskrin med silfverinläggningar, hvilket jag många gånger sett i hans hus. Som jag ofta för mitt nöjes skull gått ned i vattnet i den då nyligen uppfunna dykeriklädningen, beslutade jag att söka rädda penningarne och, om möjligt, äfven bringa min onkels lik i vigd jord. Mina beslut åtföljas vanligtvis omedelbarligen af handling, hvarför jag redan dagen efter underrättelsen, var på väg till olycksstället, försedd med alla behöfliga apparater. Det sjunkna fartyget återfanns snart, jag iklädde mig min

dykaredrägt och gick ned, försedd med knif och yxa. Som jag flere gånger varit ombord på "The Fairy," hittade jag lätt till salongen och inträdde derstädes; men du store Gud! -- hvilken fasonsfull syn! — På en soffa såg man en qvinna med ett barn hårdt slutet i sina armar, bredvid henne satt en man, med den brustna blicken ännu fästad på sina kära; nära invid kajuttrapp-trappan låg en annan med en butelj whisky i handen, en ytterligare hade krupit upp på bordet, förmodligen i afsigt att genom skylighet söka undkomma, jemte flere andra med af dödsångsten förvridna anletsdrag. Min onkels lik låg vid dörren, och skrinet vid bordet ett stycke från honom; på bordet stod en kardus så kallad skäggtobak, som mycket begagnas af sjömän, samt en snusdosa.

Jag hade just fattat skrinet med venstra handen och tänkte gå upp, för att derefter hemta min onkels lik, då jag förmärkte en rörelse ej långt från mig; jag vände mig om, och tänk er min fasa, då jag såg ett par glödande ögon, hvilka jag snart fann tillhöra en krokodil-sköldpadda, detta fruktansvärda odjur, vid hvars åsyn sjelfva alligatoren förlemas af fruktan och låter döda sig utan motstånd. Mina känslor låta ej beskrifva sig då jag såg vidundret närma sig; — båda teutonerna svettades nu och hade upphört att röka — "men hastigt återfående mitt mod, grep jag till knifven och stötte den med förtviflans kraft in i odjurets hals men klingan afbröts mot det hårda pansaret, och jag var vapenlös" — pomraren torkade svetten af pannan — "min fiende började åter anfallet! Hvad var nu att göra? Utom mig grep jag det första jag fick fatt i, nämligen tobakskardusen och slugade den med allo makt i vidundrets gaf, som sväljde den ögonblickligen; nu var det endast på armlängd ifrån mig — i min ångest fattade jag snusdosan och kastade dess innehåll i ansigtet på min räddning, ty sköldpaddan förblindades af snuset och nyste på det förfärligaste sätt. Detta ögonblick begagnade jag för att skynda upp för stegen, och var räddad. Såsom minne af mitt fasansfulla äfventyr har jag denna dosa" — han visade en liten bonbonniere af silfver — "samt denna nevösa darrning som ådragit sig Er uppmärksamhet, min herre." — "Nåh, den fasliga krokodilsköldpaddan?" frågade holsteinaren. — "Jo," svarade Delavigne, "om några minuter syntes hon på vattenytan, oupphörligt nysande och vridande sig i de gräsligaste konvulsioner. Genom den starka skäggtobaken hade hon blifvit nikotinförgiftad, och dog efter en half timmas fruktansvärda plågor. Vi uppmätte hennes längd som gick till icke mindre än 24 fot och 5 tum; hon finnes för närvarande på New-Orleans museum." — Den skall jag, bei Gott, se" sade min hederlige vän. — Amerikanaren smålog, tände en ny cigarrett och vände sig till damerna. — Dagen derpå togo

vi afsked från vår gästfria värd, och hunno omsider lyckligen fram till "Strömmarnes Fader". — Mina vänner, som nedsatt sig vid Missisippis stränder, befara numera aldrig floderna utan att vara väl försedda med snus och skäggtobak. — Genom bref har jag sedermera fått underrättelse om att Delavigne och Emanuelita blefvo förenade en månad efter mitt besök vid haciendan. och att holsteinaren är ytterst förbittrad, emedan han vid ett besök i New-Orleans ej kunnat få reda på den jettelika krokodilsköldpaddan.

En tentamen i astronomi.

Det största nöje, som astronomie professorn Brag i Lund hade, var att tentera sådana examinaudi, som anhöllo om *admittitur*. Gubben var då i sitt element; hans skämtsamma lynne gaf sig luft i den befängdaste "drift" med de stackars tentandi, som svettades och suto som på nålar under hans obarmhertiga gyckel. — Berättaren, jemte några andra, alla "medikofilare", och således vanligtvis ej särdeles hemmastadda i den ädla stjernkunskapen, uppvaktade B. och anhöllo om *admittitur* utan tentamen, "ty", förklarade vi, "naturvetenskaperna och öfrige, för vårt blifvande yrke nödvändigare ämnen, hade ej tillåtit oss att egna någon tid åt den svåra astronomien."

"Å mina herrar," utbrast gubben förnöjd, "försök ej att lura mig; jag ser på er att ni tvärtom egnat *mycken* tid åt min vetenskap — jag skall nog tvinga fram era utan tvifvel djupa kunskaper. Var god och sitt ner, så skall jag genast börja tentamen, ty jag märker granneligen att ni äro beredda att på fläcken låta edert ljus lysa för mitt beundrande öga, och att låta mig i någon af eder upptäcka en ny Herschel." — En treflig början! — tänkte vi något hvar — men hvad var att göra? tentera måste vi! — Vi satte oss ned. — "Nå min bästa kandidat T." börjades tentamen, "har herrn sett almanackan för 1846?" — "Ja, bevars", blef svaret, "jag har den till och med!" — "Nå, jag må säga?" inföll B. "och kanske för 1845 också?" — "Alldeles; och till och med för 1844, 43, 42 och 41", fortsatte T. — "Var det ej det jag visste?" utbrast gubben, "att kandidaten skulle ha de afgjordaste anlag för astronomi!" — Härpå vände han sig till en annan och sade: "Kandidat L. ser mig ut att vara en skarp

tänkare; här har jag troligen upptäckt min Herschel! Kandidaten skall också få lösa ett problem, som är värdigt hans blifvande verldsrykte", hvarefter han på taflan uppsatte ett problem af allra svåraste beskaffenhet, och gick derpå ut ur rummet. L. råkade i svettning — hvarken han, eller någon af de öfrige, som han rådfrågade, begrepo ett "dyft" af hvad som stod på taflan. Efter en stund kom B åter, och då han såg att ingenting var vidgjordt, förklarade han med belåten min: "Ja, var det ej som jag sade? Här har jag min tänkare! Herrn vill ej fuska bort någonting — herrn tänker djupt och allvarligt innan herrn svarar. Fortsätt på samma sätt i framtiden, och kandidaten blir en prydnad för vetenskapen!" — Nu pekade han hastigt på en tredje, som han tydligen kunde märka var besvrad af den våldigaste tentamensfeber: "Kandidat W. tyckes mig vara begåfvad med en ovanlig förmåga att räkna i hufvudet? Säg mig därför strax: Hur mycket gör 400 gånger en fjerdedel?" — W. blef alldeles förbluffad öfver den plötsliga frågan, och satt der stammande och alldeles svarslös. — Jo, jo, det är en fråga, som ej är så lätt besvrad," inföll professorn, "men jag skall komma herrn till hjälp att lösa den qvistiga uppgiften: Det gör 100 hela", fortsatte han och gned förnöjd sina händer. Slutligen såg han uppmärksamt på den fjerde tentanden, som haft obeskrifligt roligt åt kamraternas missöden. B. gick fram till en himmelsglob, vände den på alla sidor allt under det han skarpt betraktade tentandus, liksom ville han riktigt sätta denne på det hala. M., så hette denne, började blifva orolig. Han tyckte sig tydligen förmärka att något farligt var å färde. Omsider frågade professorn med allvarlig ton: "Kan kandidat M. säga mig hvar solen går upp? Tänk nu noga och brådska ej med svaret!" hvarpå han ånyo började vända på globen och sag högst vetenskaplig ut. — M. tittade också på globen — han bråkade också sin hjerna förgäfves — han tänkte på alla möjliga stjernbilder, som han hört talas om, men kunde ej utfinna någon passande. Omsider svarade han att han *ej med säkerhet* kunde besvara frågan, utan därför föredrog att tåga. Nu kände gubbens munterhet inga gränser mer; han utbrast i ett skallande skratt, hvori äfven vi instämde, och upplyste den förbluffade M. att solen går upp i öster och ned i vester. "Kom i håg detta, herr kandidat, och glöm det ej till examen, ty jag kommer då att göra samma fråga!" Härmed slutade examen och gubben tackade oss "för den oblandade njutning vi beredt honom, genom de lysande astronomiska kunskaper vi under hela tentamen ådagalagt! Välkomna i examen mina herrar astronomer!"

En konsert på basun.

(Berättelse från Westergötland.) Här um sistens så va' Olle i Ersängen å ja' inne i sta'n, åsså to' vi oss nåka sypa¹⁾ å se'n så larfva vi umkrenng på gater'a tell vi kum utanför ett stort hus å dar va' ett så hemlande grannt spel, så ja' sa' tell Olle: "Hör du vi s'a la ga in å höra på!" sa' ja'. — "Ja, de' gör vi", sa' han. Åsså skulle vi gå in, men då sto' dar en herre sum fråga: "I har la kort?" sa' han. — "Ja vassera trecken," sa' ja, "de' går ja' aldri' utan". Åsså drog ja' fram kortleken å sa' "Går de' för ett eller sa' de' vara fler?" — De darninga dugar ente," sa' han, "I får köpa dar borte". Åsså peka han då en harre sum sto' i ett hål på väggen, å Olle å ja' traska dit å sa': "Å de' här sum en får köpa kort, så att en kan kumma in å höra på spelet?" — "Ja' det går allt för sek", sa' han, åsså to' han fram två små kröpplingar²⁾ tell kort, sum va' gulfargade, å lemna' te' mek. — "Hva kustar de?" sa' ja'. — Jo, de' ä' la en tredalar stöcket," sa' han. "De' ä' fälle nåket för durt," sa' ja' harren s'a låta pruta med sek tell attan skälling." Men de' velle han ente' å sa' att han ente va' nåken handlingsman. Åsså tog vi kort'a å geck in i ett urimmeli't stort rum sum va' fullt me' harrar å granna mameseller; å der satt nåka å spela på fejoler sum va' stora sum skåp å a'ra hade klanetter å trompeter. Men sum di hade spelat från sek, så kum de' in en harre, me' en stor trompet under armen, åsså bocka' han sek, åsså börja' han tell å blåsa, men harre du lelle söte Gud, så de' va' kunsti't! Först så pep han så fint sum e' mögga å då va' trompeten bara e' aln lång, å se'n så böla han sum en kagg³⁾; å då sträckte han på'n så att han ble' öfver tre alnar; å Olle å ja' vi töckte att de' va' änna ofaseli't vackert; men harrarne å mamsellera di va' ente nökda⁴⁾ me'n, utan di stampa, å slo' ihop näfva'ne, så de va' rekti't både sunn⁵⁾ å skam; å då ble'n ledsen, å bocka sek å geck ut å tog trompeten me' sek. Å då han hade gått, så kum der in nåka harrar å mameseller, å di sjongde så ve' aldri' bört

¹⁾ Några supar. ²⁾ Krymplingar, stackare. ³⁾ Kagg = oxe. ⁴⁾ Nöjd.
⁵⁾ Synd.

så grannt, för de' låt a—u å a—u å möcke vackrare ändå. Å så kum han in igen me' trompeten, men nu va han rekti't arger, för han slängde me' trompeten åt ena å a'ra si'a å vre sek, så Olle å ja' vi kunde tudligen forstå att han va' etter f—t föregader. Å rätt sum de' va' så så gjorde han ett illvrålande, å så tog han trompeten i näfven å bocka' sek; men då ble' di rektit galna, för nu stampa' di å skrek "ta kappa, ta kappa" (Da Capo)! för di velle la köra ut'en. Men Olle å ja' vi töckte de' va sunn om'en, åsså ropa' vi: "Var nu ente elfva-djefia godt folk, å låt karlen vara i fre', för han ta'r nock på sek kappa' då han kummer ut!" Å då begynte di å stampa igen och grina uss medt upp i suna⁶⁾, så ja' sa' tell Olle atte de va' la bäst atte vi pallra uss i väg, för vi velle ente kumma hem me' blå ögon, åsså smet vi uss ut. Å de va' fälle bäst, för när vi kum ut så börja di stampa å skrika igen, å ente vet ja' um den stackaren kum derifrån me' lifvet.

"Ett besök hos Kungen"

(berättelse från Norra Bohuslän). — — — Jo, se de' va' då je' förde "Tre söstrar" för Torin i Strömstad, som je' sejla'¹⁾ på Stockholm en gang å va' lasta' me' sä'. Åsså satt je' en morra tilli'²⁾ ner i lasterommet å röga' piba, åsså kom der ner en harre me' en sådan mängde me' döffsar och grannlåter så je' så' godt att de' va' kongen. Åsså när han feck se mej, så ropa han: Nå se go' dagen Mattes Hansson i Kiddere'! Hössen ä' de' vule me' dej, å hössen ä' de' vule me' käringe' di å bonne?³⁾ — Åh tackar som fråuar, herr kong, sa je' de rösrlar!⁴⁾ Nå, de' va' riktigt roli't, sa' han — men hör no Mattes, sa' han, je' har hört giddas⁵⁾ opp i sta'n, att du har sä' till å sälje; å hva' har du för slau⁶⁾. — Åh je' har nogget tå'⁷⁾ hört, sa' je'. — Nå så la' mej få nogge tónnar å' hört slauet, sa'n, nogget potäter, nogget hvedde, kann å råu me'⁸⁾. För ser du folkene mine å hästarne ä' så udchaska⁹⁾ å våarbetet. — Men hör no! Nogge pengar kan du 'nte få no, men vell du ha borgen, så kan du få å' Torin i Strömstad. — Ja, då blir de' nock bra, sa je'. — Men då han

⁶⁾ Synen.

¹⁾ Seglade. ²⁾ En morgon tidigt. ³⁾ Hur mår du sjelf, oeh hur mår hustrun din och barnen? ⁴⁾ de må bra ⁵⁾ Glunkas om. ⁶⁾ Slag. ⁷⁾ Utaf. ⁸⁾ Hvete, korn och råg med. ⁹⁾ Uttröttade.

kom på landgangen, så sa'n: — Hör Mattes, sa'n, om du inte har nogget an't till å gäre i morra på qvisten, så kom opp till maj, så ska' vi ta' oss en hoggare! — Tack ska' de ha harr kong, sa je'. Ässå gick han. — När je' då andre da'n kom opp på gården, så sto' kongsongarne å lekte, å när de fick se mej så ropa' de: Far, sa' de, no har vi Mattes i Kiddere här! — Ässå kom han ud, ässå skrek han: Näh, så död å all verldsens pine ä' ente Kidderen här! Kom no opp sa'n, å je' gick opp, å då sto'n å vaska' sej — å de' ska' je sije 'dår¹⁰⁾ att prestmamselle himme ente har så vide hännar som hanses. — Men då je' kom opp så sa'n: Hör no Mattes! nock en gang, tack för du kom hit! No ser je' att du inte ä' högfäläu¹¹⁾. Äh, sa' je, ska' de være noggen som ska tacke, så kommer de' på mitt appartement, å de' va' bare på plasér¹²⁾. — Hva' f—n sa'n! Kan u' tale fransk me'! — Ja, sa' je', je' har fått inflammation 'tä'¹³⁾ bror min, han for på Frankerig i monge år. — Men så' han till dronninga: Hör no mor, sa'n — sädd no ifrå dej spinnrocken å tapp i ett stop öl, å lägg i nogge potäter, å ta' fram utå' mitt fine destillerate brännevin, efter vi har fått en sådan rar främmdt. Ässå gick ho ud. Å då san: Je 'ved att du ä' en förstandi' kar' Mattes — å vill du no se hössen¹⁴⁾ je' regerar? — Tack ska' i ha' harr kong! sa je'. — Sätt dej då på den vestare¹⁵⁾ kista' sa'n — ässå gick han å satte sej på en höu¹⁶⁾ förgullad stol, ässå begynte han på å regere å domendere, så je' trodde att han va' rent vill¹⁷⁾ på mej. — Men då sa' han: De' ä' inte farligt Mattes, men hössen tygges¹⁸⁾ du att je regerar? — Jo, sa' je; f—n dans i mi' lefver, regerar 'nte de mö'et värre än både kommesaren å presten himme! — Tack ska' du ha för de' ordet Mattes! sa'n. — Ässå kom hu'¹⁹⁾ in, ässå söp je', ässå åt je, å de' va' ett ännu ogrufveli't godt brännevin. När je' då gick så ropa' han te' mej: Hör no Mattes sa'n. — Far du gjemmel²⁰⁾ Kongelf? — Ja, de' gör je' harr kong, sa' je'. — Då kan gerne köpe nogget Niggerhead å noggen annan rulletobak te' mej, för den ska' være så go' i Kongelf. Pengane får du på samme gang som för råuen, sa'n. Å kommer je noggen gang te' dine böjder, så hälsar je på dej å får mej en fålebok²¹⁾ hos dej, för je har re'a på att i har e' obegripeli' go' mjölk himme hos 'dår. Har du nogget å fetmakrilen ofver, så kan du gönne gömme nogget te' mej för gammel känskaps skyll.

¹⁰⁾ Eder. ¹¹⁾ Högfärdig. ¹²⁾ Appartement = deparement plasér = plisir norrbohuslänningarne älske att begagna utländska ord, dock, som man ser, ej just alltid särdeles riktigt. ¹³⁾ Information af. ¹⁴⁾ Huru. ¹⁵⁾ Kustbefolkningen använder oftast väderstrecken i stället för att säga höger och venster; sålunda nu den vestra kistan. ¹⁶⁾ Hög. ¹⁷⁾ Ond. ¹⁸⁾ Tycker. ¹⁹⁾ Hon. ²⁰⁾ Genom. ²¹⁾ Filbunk.

Ett lyckligt kast.

Affidne biskop Faxe i Lund, universitetets dåvarande prokansler, var i allmänhet mycket afhållen af studenterna, men vid ett tillfälle hade en hans åtgärd bringat kåren till sådant raseri, att ett formligt upplopp utbröt. Förhållandet var nämligen det, att Lundagård på den tiden var omgifven af en mur, inom hvilken endast de akademiska medborgarne i allmänhet vågade visa sig, och ansågs också den lummiga parken af herrar studerande såsom deras uteslutande tillhörighet. När därför prokanslern befalde att muren skulle rifvas, väckte detta bland studenterna en oerhörd förbittring. Man gjorde allt för att hindra arbetet, — man förstörde om nätterna arbetarnes qvarglömda verktyg o. s. v., men då detta oakadt nedrifvandet fortgick, vände sig oviljan direkt mot prokanslern, som man berättigadt antog vara roten och upphovet till denna förstöring. Kåren samlades mangrant och man tågade under vilda rop upp till biskopshuset, som låg midt för Lundagård. Biskopen, redan då ålderstigen, låg sjuk af en bulnad inuti hufvudet, hvilken var oätkomlig för operation, och läkarne hade uppgifvit allt hopp om hans vederfående. De uppretade ynglingarne upphäfde förfärliga pereat-rop och slutligen började stenar att smattra mot biskopshusets väggar. En stor tegelsten träffade härvid den sjuke, sängliggande gubben i hufvudet med den våldsamhet, att han svimmade, och alla trodde, att hans sista stund var inne. Men hvad som syntes blifva hans död blef tvärtom hans räddning. Genom det häftiga slaget brast bulnaden, och då biskopen vaknade ur sin svimning, fann han sig genast betydligt bättre och repade sig så småningom. Att saken emellertid skulle blifva föremål för undersökning, var helt naturligt, och starka misstankar häftade på en medicinsk-filosofisk kandidat vid namn L. såsom den der skulle ha gjort det farliga kastet. L. kallades inför konsistorium, der flere vittnen förgäfvos hördes, för att fälla honom skyldig till dådet. L. nekade ihärdigt, trots alla slingrande frågor. Slutligen tänkte ordföranden att genom en stor öfverraskning göra intryck på brottslingens samvete och på så sätt fånga honom. Han tog därför helt hastigt

fram den fruktansvärda kastpjesen, lemnade den till L. och röt: "Känner herrn den stenen?" — L. undersökte den omsorgsfullt och svarade efter någon tvekan, som det syntes: "Jag är ej någon mineralog, men efter mitt förmenande tyckes det vara en tegelsten; har jag misstagit mig, så medger jag gerna min okunnighet." — Domstol och åhörare kunde ej annat än skratta, vid denna oväntade förklaring på det krångliga inpasset. Den välvillige biskopen, hvars räddning "mineralet" blifvit, förklarade, att han afstode från alla undersökningar om gerningsmannen, hvilket för-anledde då varande professorn Esaisa Tegnér att lyckönska honom med de orden: "Det gör du rätt i att ej söka upptäcka slungaren, ty vid framtida behof kan du ännu en gång af honom få en sten i skallen, och då blir du ta' mig f—n odödlig!" — Rifningen fick emellertid efter detta tillbud till olyckshändelse fortgå obehindradt till stor fördel för staden, som derigenom vunnit en öppen plats, hvilken numera, i nära samband med Kraftstorget och Föreningsplanen, i skönhet mäter sig med hvilken som helst inom landet.

Sadelmakare J:s historier.

1:o. Snabblöparen.

Under min studenttid, för omkring fyra tiotal år sedan, gjorde jag bekantskap med en af universitetsstadens anseddaste borgare, sadelmakaren J., en högre ståtlig man, hvilken genom sitt nästan outtömliga förråd på lustiga historier och besatta streck, gjort sig ett inom hela trakten känt namn. Han begagnade hvarje tillfälle att ställa till någon "rolighet", och få voro de, äfven bland föremålen för hans upptåg, som ej till slut måste instämma i den munterhet, som alltid blef följden af tillställningarna. Jag vill berätta ett och annat af de påfund, hvarigenom han kittlade skratrmuskulerna hos sina intresserade åhörare eller åskådare.

En dag hade J. besök af en fanjunkare från landet, hvilken kommit in till den lärda staden för att förströ sig. J. gjorde allt för att muntra sin vän; han förde honom omkring öfverallt, men förgäfvos. — Herr X. hade tråkigt. — Omsider tycktes dock hans utsigter att få roa sig något ljusare, ty plötsligen företedde

sig för vännen fanjunkarens förtjusta blickar en liten klotrund figur, iklädd röd och vit, rutig blus, hvita byxor, blå och hvita strumpor, och en oerhörd italiensk halmhatt; han var dertill barhalsad med en fyra tums bred utviken skjortkrage och skor med ofantliga bandrosor. — Den lilla runda mannen trippade åstad med en underbar snabbhet. — "Hvad är det der för en kuriös person?" frågade X.

"Jo," svarade J., "det är snabblöparen, normannen Ernst, som skall springa i Krondals trädgård i eftermiddag."

"Jaså!" inföll hr X., "då skall jag gå dit, ty jag har aldrig sett någon sådan."

"Det lyckas dig nog ej, ty alla biljetter voro redan utsålda i dag morse," svarade J. "men", tillade han, "det skulle möjligen kunna gå för sig, om du personligen tilltalar snabblöparen, erbjuder honom 3 rdr, d. v. s. tredubbla priset, och säger att du är från landet."

"Ja, det har du rätt uti", sade fanjunkaren, hvarpå han ilade efter den rödrutige herrn, och omsider, genom upprepade harskningar och hostningar, fick honom att stanna.

Nu utspann sig följande samtal:

"Vill ni mig något, herre?" frågade den rödrutige.

"Ja, jag ville fråga om jag kunde få köpa biljett," svarade X. "Jag är från landet och har försummat att köpa inträdeskort i tid. Jag ger gerna 3 rdr, om bara slipper in."

"Hvad menar ni?" genmålde den rödrutige.

"Jo, att jag vill ha biljett till föreställningen i eftermiddag, då ni skall springa . . ."

"Skall jag springa? är ni galen herre?" afbröt den tillfrågade.

"Ja visst f—n skall ni ju springa i Krondals trädgård i dag?"

"Drag ni åt h—e, herre!" utbröt herrn i blusen, "ni måtte nyss ha sluppit ut från därhuset, eller också tänker ni snart komma dit!"

Nu var det slut med krigsmannens tålmod och han röt förbittrad: "Vet hut, din — f—e landstrykare! Jag skall nog skaffa mig biljett ändå!" hvarpå han ursinnig aflägsnade sig.

Att J. och det öfriga sällskapet hade mycket roligt behöfver ej låta säga sig.

Den förmodade snabblöparen var en nyss utnämnd högre lärare, som, med anledning af den rådande afrikanska hettan, begagnade förut beskrifna originella kostym; men efter denna dag syntes aldrig mer den rödhvita blusen på stadens promenader.

2:0. Prosit.

Bland det skådespelaresällskap, som "under öfverinseende och ledning" af direktör Oskar Andersson invigde nya akademiska föreningshusets teater i Lund, fanns en artist vid namn Berglund, en trefflig, jovalisk man, som snart formerade bekantskap med den glade sadelmakaren. De underhöllo hvarandra ömsesidigt med historier, hvarpå båda hade outtömligt förråd, under det de smuttade på sina toddydar och bjöda hvarandra på en pris snus.

"Vet du, min bror," sade Berglund vid ett sådant tillfälle, då samtalet kommit in på artikeln om snus, "att för mig går det ej åt mindre än tre skålpund i månaden!"

"Omöjligt!" svarade J. "Jag som ändock är temligen stark snusare, förbrukar ej mer än ett och ett halft"

"Ja, kan väl vara," genmålde Berglund, "men ser du, saken är den, att så snart jag vid repetitioner eller föreställningar öppnar min dosa, komma alla kamraterna fram för att få sig en pris, och på det sättet går det för mig åt mer än för alla andra."

"Den saken är lätt hjälpt," sade J., "du skall af mig få ett pulver, som du vid nästa spektakeldag blandar i ditt snus; du kan ju för säkerhets skull ta två dosor, af hvilka du sjelf begagnar den ena. Ur den andra bjuder du frikostigt alla kamraterna strax före början af en akt."

"Ja, må göra," svarade B. I morgon ge vi Preciosa, och då blir det godt tillfälle att bjuda dem alla på en gång."

Spektakeldagen kom. Regissören hade signalerat att allt var i ordning på tscenen och ridån skulle gå upp. då B. med en majestätisk åtbörd sträcker fram sin snusdosa, dit alla skynda för att få sig en pris att stärka modet. Ridån gick upp — kören började: "I skog" — "tsch" — hördes en enstaka tenornäsa interfoliera — "I skog" upprepade kören — "tsch!" — inföllo tvänne basnäsor — Prosit! hördes från salongen — "I skog är glädje, tsch, tsch, tsch, tsch," afbröto nu samtliga zigenarenäsor, ackompanjerade bakom kulisserna af slotts knektar, soldater och adelsmän "Ja nog ha ni glädje och vi med," ljöd en stark röst från salongen — prosit, prosit, mycket prosit, Gud hjälp!" skallade det. Ridån måste gå ned. Man hörde alltjemnt innanför oupphörliga nysningar, hvilka alltid artigt besvarades af åskådarnes glädtiga prosit. Omsider tycktes paroxysmen gå öfver och ridån gick upp igen, hvarpå slottsfogden Pedro framträdde för att be publiken om öfverseende: "Allt sedan den stora reträtten" började

han — "tsch, tsch, tsch! — blef fortsättningen; "prosit! gå du in och snyt dig, gamla kurre!" ljöd en stämman bland åskådarna, vi vänta gerna tills edra luktorganer komma i normalt tillstånd." — "Tsch, tsch, tsch!" afbröt kastellanen, med ett nytt anfall af nysning, "det nös jag på! Har aldrig händt mig allt sedan den stora reträtten!" — "Bravo, Pedro!" svarades det från salongen. Efter en stunds förlopp fortgick skådespelet obehindradt, men skådespelarna vaktade sig sedermera noga att snusa ur vännen Berglunds snusdosa. — Som läsaren förmodligen längesedan insett, hade den skalken, sadelmakaren, skaffat B. prustrot att blanda i snuset.

3:0. Delirium tremens.

J. gjorde ofta ofta resor till Malmö, der han alltid tog in hos sin gode vän källarmästaren Fick, som egde det på den tiden mest besökta hotellet i nämnde stad. Vid ett sådant tillfälle sammanträffade han i restaurationslökalen med sin likaledes intime vän, dåvarande restauratören på svenska hotellet i Köbenhavn Kullander. De tre vännerna smuttade under "gemytligt" samspråk på sina glas, men K. var ytterst besvärad, emedan han hade all möda att jaga bort de tusentals flugor, som än gjorde försök att annektera af hans delikata glas punsch, än, såsom homöopatiska blodiglar, slogo ned på hans näsa, hvilken de försökte att beröfva den dyrbara karmosinfärg, som i så många år utgjort hans stolthet, och bevisat hans ihärdiga sträfvan att blifva värdig tjenare till den milde fadren Bacchus, alla källarmästares skyddspatron. Efter någon stunds strid med de envisa yrfaen, utbrast han, vändande sig till F.: "Det var väl sjelfva tusan, att du ej kan hålla din restaurationslakal fri från flugor! På mitt hotell skall du ej kunna i något rum upptäcka en enda af de besvärliga karnaljerna!" F. protesterade och påstod att sådant var omöjligt; man blef ifrig och omsider höllo de båda källarmästarna, på en vink af J. till F., ett vad att, om i K:s hotell kunde upptäckas ett tjug flugor, skulle den sistnämnde bjuda sina bägge vänner på en splendid sexa med ty åtföljande dryckjom. J. förklarade sig ej ha tid att följa med vännen K den dagen, men följande skulle han komma, hvarpå K. afreste. Så snart K. gifvit sig i väg, begärde J. genast att få låna en fågelbur. När han fått denna, öfverklädde han den omsorgsfullt med papper, och uppmanade derefter alla de innevarande gästerna att hjälpa honom att fånga flugor. Som alla kände J. och anade att något upptåg var å färde, var den pappersomklädda burens inom kort tid fylld med tusentals flugor och F:s lokal företedde ett lugn

inom den entomologiska världen, hvarpå man aldrig sett exempel. J. reste följande dagen till "Kongens by", och tog in hos vännen K., der han för gammal vänskaps skull blef inqvarterad i K:s enskilda våning. De båda vännerna tillbringade en glad dag tillsammans, sedan dock K. gjort J. uppmärksam på, att i hela hans lokal ej kunde upptäckas en enda fluga. J., som var en van dryckeskämpe, lyckades dock omsider att skaffa sin vän en så försvarlig florsbufva, att denne vid återkomsten till hemmet, efter att hafva, med benäget biträde, blifvit forslad till sängs, genast föll i den rättfärdiges sömn. Nu var tiden inne för sadelmakarens operationer. Han gick in uti den sofvande vännens rum med sin fågelbur och dess svärmande innehåll, slet af papperet, då genast rummet fylldes af en surrande hop, som skulle kunnat uppväcka hvar och en, som ej i så hög grad som K. hade njutit af den milde fadrens fluidum. J gick derpå till sängs. Han väcktes emellertid snart vid ett ursinnigt rop J.! J.! sofver du?" J. svarade ej; han snarkade som domsbasunen. "J.! J.!" upprepadet med ännu starkare stämma, "vakna upp!" Nu låtsade J. vakna och frågade: "Ropar du på mig? Jag sof så godt!" "Ja visst," ljöd en ångestfull stämma, "kom in hit, jag har fått delirium." "Bara prat," svarade J., "du vill väl drifva med mig?" "Nej, så ta mig tusan är det ej rena allvaret," återtog K., "vi drucko för mycket i går. Då fanns ej en enda fluga här i rummet, och nu ser jag millioner och känner dem också!" Nu fann sig J. föranlåten att gå in i rummet, der han fann K., med håret på ända, stående i sängen och med en handduk sökande att värja sig för de otaliga exemplar af husflugan, som på hans kropps bekostnad sökte att göra sig skadeslösa för den långa fastan i buren. "Nå, ser du några flugor?" frågade K. i ängslig ton. "Ja, visst tusan gör jag det," svarade J., "här är ju en riktig bisvärm! Men du sade ju att du ej har en enda fluga i ditt hotell, och här är ju femton gånger värre än hos Fick." "Nåh, Gud ske lof att jag ej har "dille", afbröt K., "du får hjälpa mig att jaga ut dem". — "Nej, det blir ingenting af", inföll J. "Du har slagit vad och det har du efter allt utseende förlorat. Jag går nu in och lägger mig", — hvarpå han lemnade sin vän, hvilken hela natten och derpå följande dag var sysselsatt att jaga ut de besvärliga gästerna, hvilkas ditkomst han ej kunde förklara. Först någon tid derefter fick han i Malmö förklaring på fenomenet, hvilket gjorde att han alltid sedermera med yttersta omsorg undersökte om J. hade några pappersklädda fågelburar med sig till hans hotell.

En tentamen hos professor Brunius.

Hvar och en, som tenterat för nu afidne professor B., känner till hans originela sätt att dervid gå till väga; huru han emellanåt bröt ut i svordomar, skrek och utdelade glåpord åt den olycklige tentandus, som på något sätt råkade ådraga sig hans olympiska vrede, men huru han ändock i själ och hjerta var en god och rättvis lärare, som sedermera kunde skämta öfver sin egen hetta. — I ett sällskap af glada studenter berättades åtskilliga anekdoter från B:s tentamina, hvilka föreföllo en jovialisk landtbrukare, herr X., som äfven var närvarande, så komiska, att han beslöt att personligen, genom att tentera för professorn, öfvertyga sig om de berättade historietterna skulle kunna ega någon grund. Sagdt och gjordt. Den muntre landtmanen "sträckte upp sig" i svart frack och gick följande dag till professorn och anmälde sig till tentamen i grekiskan, tilläggande, "att han han hade mycket brådtom"; detta var att genast sätta den hetsige professorn i irriteradt tillstånd, hvarför han utbröt: "Jaså, herrn har så för—t brådtom? då är väl herrn beredd att tentera när som helst — kanske genast?" — "Åja, hvarför intel" svarade den supponerade tentanden med en trygghet, som satte B. i raseri. — "Herrn har väl läst en ofantlig mängd grekiska, kan jag tro; men nog skall jag klämma efter herrn, lita på det!" — "Ja, jag har läst, 'ofantligt', genmälde denne, med särskild tonvigt på ofantligt. — "Nå, efter herrn läst så 'ofantligt', så kan väl herrn förklara mig, hvad *Alpha privativum* är för en partikel?" — "Ja gudbevars", svarade tentandus. "Det är en negativ partikel, närmast motsvarande vårt svenska O — det är en sak, som hvarje skolpojke känner!" — "Som hvarje skolpojke känner!" röt B. "Det är så i h—e heller! Hvar har herrn läst sin grekiska? *Alpha privativum* är tvärtom en *jakande* partikel, men så *starkt jakande*, att begreppet trattar på ändan! Begriper herrn?" — "Nej, ta mig f—n jag det gör!" interfolierade X. med största lugn. — "Begriper herrn inte?" skrek B. ursinnig. "Abra-kadabra, kakalorum, dudelidej, sing tjang, ho, hej! — förstår herrn det? — "Javisst" svarade X. leende, "det måtte vara ny-

grekiska, efter hvad jag kan förstå, och torde kunna tolkas sålunda: "Drag så långt, som vägen räcker, din okunniga, oförskämda karnalje!" — B. betraktade nu tentandens jovialiska anlete, och frågade med betydligt lugnare ton: "Hvad är herrn för en oförsynt sjutusan d—l, som kommer upp för att tentera i grekiskan, och ej ens känner till elementerna?" — "Jo, jag är landtbrukare — men som jag hört omtalas herr professorsn lustiga sätt att tentera, ville jag öfvertyga mig om, huruvida ryktet talat sannt, och få mig en rolig stund — och det har jag också fått!" tillade X. med en så komisk uppsyn, att B:s vrede med ens försvann och han, fattande X i kragen, utropade: "Nå så förb— a mig om det någonsin förut händt mig, att någon drifvit med mig i öfver en kvarts timmas tid! — Herrn är den oförskämdaste menniska jag någonsin råkat ut för, men derför ska' vi också dricka ett glas punsch och bli bröder, för nu råkade jag ut för sjelfva f—n! — Dermed slutade tentamen till ömsesidig belåtenhet.

"Gurken".

Gymnasiadjunkten Lomberg i Göteborg, hvars qvicka repliker satt så många skrattnuskler i rörelse, var särdeles omtyckt af ungdomen vid lärosätet, men hade ej förmåga att sätta sig i "respekt". Detta gjorde också att lärjungarne, på hans lektioner, "stimmade" ohyggligt — det var "sori från en folkhop"; man skrattade och pratade fullkomligen obesväradt, man åt frukt och bakelse och var, med ett ord, alldeles hemma hos sig sjelf. Stundom hände det dock att gubben, när stojet vardt allför hogljudd, blef ond. då hotade han med att genast aflägsna sig, för att hos rektor anmäla förhållandet till vederbörlig näpst för orostiftarne, af hvilka de förnämsta vanligtvis voro hans synnerliga gunstlingar, ty "om pojken inte är tjufpojke, så blir det aldrig något bevänt med honom", kunde han yttra sig. L. benämndes alltid bland ungdomen med vedernamnet "Gurken", hvilket han dock ej tyckte om, ty han hade en särdeles utvecklad passion för gurkor, hvaraf det på hans ständigt dukade bord allid fanns 4 till 5 särskilda sorter, hvilka gubben, med aldrig trytande gästfrihet, bjöd sina unga vänner att smaka, när de, som ofta hände, besökte honom. Stundom inträffade, att han under lektionen kunde uppsnappa ordet "Gurken" från någon af disciplarne.

Detta satte honom alltid i det största raseri, hvaraf han var mäktig, så att han, med kännedom af huru föga det hjälpte med hotelserna om rektors mellankomst — man visste mycket väl, att denna hotelse aldrig sattes i verksamhet —, med hela styrkan af sina lungor skrek: "Är det någon, som vågar säga "Gurken" på lektionen, så gör jag en visa om'en, lita på det!" — Nu blef det med ens tyst i salen, ty hvar och en kände, att om L. satte sin hotelse i verkställighet, så skulle "visan" inom kort göra sin rund vidt och bredt omkring, till ringa huggnad för den, som deruti afhandlades, hvaraf många, dock ej bland gymnasiiungdomen, hade en sorglig erfarenhet. L. hade emellertid så vant sig vid stojet på föreläsningarne, att han ej kunde trivas när det var tyst i lärosalen; han blef orolig, han fruktade något obekant ondt, och var ej densamme, som då han hotade med rektor och med poetiska utgjutelser öfver sina stimmande gossar. Detta var väl bekant för ungdomen, hvarför äfven den sista lektionstimman hvarje termin firades med en högtidlig tystnad, som kunde räcka en god halftimme. Man skulle kunnat höra en fluga surra — ej en hviskning, ej ett ljud. L. kände mycket väl sina ynglingar, men icke förty blef han orolig. En gång, vid en sådan slut-timme, hade tystnaden räckt mer än vanligt länge. L. vred sig på stolen, han torkade svetten ur pannan, han grälade, han gjorde allt för att få lif i spelet, men fåfängt. Slutligen utbrast han otåligen, när klockan slog tre qvart, utan att tystnaden brutits: "Ä' ni alldeles tokiga, mina herrar? eller ä' ni sjuka? — Såsom svar hväste en svärmare genom salen. L:s ansigte började att ljusna; när derjemte en smattrande gevärseld af smällare började att blanda sitt ljud med svärmarnes, klarnade gubbens ansigte alldeles, men när slutligen larmet blef för olidligt, bultade L. med käppen i katedern och hotade med rektor; men hvad hände nu? Jo, genast uppstod en högtidlig tystnad, som alldeles förbryllade L.; samtidigt lyste tvärne bengaliska eldar och mitt emellan dem höjde sig — ett fat med de allra utmärktaste gurkor, hvilket stannade midt för den öfverraskade adjunkten, som nu ej mer kunde spela förargad, utan utbrast: "Tack ska' ni ha, pojkar! för denna gången skall jag ej göra någon visa om er, men jag förstår, att vi nu måste sluta upp med lektionen!" — Ett dundrande "lefve Lomberg!" lockade lärar i den välvillige mannens ögon, hvarpå han lemnade lärosalen, med de kära gurkorna omsorgsfullt dolda under den veckrika, rundskurna kappan.

Den vackra näsan.

(Efter en tysk idé.)

På ett elegant kafé i en af våra större städer suto en dag några unga män tillseumans vid ett glas och skämtade och gycklade med hvarandra. Föremålet för gycklet för tillfället var en af de närvarandes näsa, som också var af en form och färg, som gjorde den till något alldeles säreget i sitt slag. Den var hvarken grekisk, romersk eller norrköpingsk, eller vanlig potatisnäsa; den var hvarken blå, röd eller hvit, men något af hvarje, med ett ord den kunde ej hänföras till något bestämdt species af näsor — den var *unique*. Den unge mannen, vi kalla honom X., som egde detta besynnerliga luktorgan, höll godmodigt skämtet till godo, men afbröt omsider med de orden: "Ja Ni må säga hvad ni viljen om min näsa, så vill jag dock hålla vad med Er, att jag skall bevisa, och Ni *sjelfva erkänna*, att *min* näsa är den vackraste i hela staden" — han lade särskild tonvigt på *min*. De andra skrattade omåttligt åt ett så barockt påstående, och en af dem inföll: "Du vill väl ej påstå att din näsa är lika vacker som juden Nathans?" — Jo, jag håller vad med Er 200 kronor, att Ni *sjelfva skolen erkänna*, att *min* näsa är fullt lika vacker som Nathans!" — "Topp!" inföllo de andra i kör, "vi gå in på vadet, men när skall det afgöras?" — "Om en vecka; jag får ha någon beredsetid, kan Ni väl förstå för att vederbörligen preparera min vackra näsa!" — Härmed var saken klar och samtalet öfvergick till andra ämnen.

Dagen derpå syntes vår glade unge man i Nathans butik och bad om ett enskildt samtal med chefen, hvilket beviljades. Nathan, var en ståtlig, vacker man, isynnerhet var hans näsa af en skönhet, som skulle kommit *sjelfva* Alkibiades eller Antinous att dö af afund. Komna på tu man hand började vadhållaren: "Jag har en liten affär att föreslå Er min herre, hvarpå Ni i reel behållning har 100 kronor, utan att ni riskerar ett öre." — "Förklara Er närmare." -- "Jo, saken är helt den, att jag vill köpa Er näsa! Jag ger Er 100 kronor kontant för den, och Ni får min i stället." — "Men jag begriper ej meningen," svarade

Nathan förvånad, "hur skall detta gå till? Ni vill väl aldrig att jag skall låta skära af mig näsan för 100 kronor?" — "Ingalunda min bästa herre; Ni får full nyttjanderätt till den, och jag eger ej att på något sätt mot den våldsamt förfara — Ni endast förbinder Er till att noga vårda och aktsamt förfara med min, till eder nyttjanderätt öfverlätna egendom; Ni, å andra sidan, blir utan någon slags afgift egare af *min* näsa, med samma förbindelse å min sida att den omsorgsfullt sköta och behandla, egande hvar å sin sida att tillse, att detta vilkor noga uppfylles!" — Nathan funderade en stund, men började derpå att skratta och gick in på förslaget. Han fick 100 kronor kontant och vederbörliga höpfkontrakt underskrefvos af båda kontrahenterna.

Dagen för vadets afgörande ingick och vännerna samlades på samma ställe som förut; man skrattade rätt hjertligt, när man fick se X. naturligtvis iklädd samma vidunderliga fantasinäsa som förut; men hr X. åter sade blott: "Langa Ni nu hit med mina 200 kronor! Sedan kan Ni skratta så mycket ni vill åt den här näsan — det rör mig inte, ty det är ej *min* utan Nathans!" — De öfriga frågade, "hvad han menade dermed?" — "Jo, endast det, att Nathan har *fått* min näsa och jag har *köpt* hans, hvarpå Ni här kunnen se i laga form upprättade köpekontrakt!" — Vännerna stodo alldeles svarslösa, men fogade sig i sitt öde och erlade vadet, hvarefter man under mycken munterhet gratulerade X. åt hans originella idé.

X. hade emellertid föresatt sig, att Nathan skulle återbetala de 100 kronorna samt mer till och inträdde för detta ändamål derpå i dennes butik. — "God dag, herr Nathan, hur mår min näsa?" — "Som Ni ser, min herre, mycket bra!" härvid tog han sig en pris snus. "Hvad är det Ni gör herre, ger Ni henne snus? Det tillåter jag alls inte! Min näsa måste bällas snygg och ren!" — "Men, hr X. — —" — "Ja, det hjälper inte — hon får ej förderfvas genom den osnygga snusningen!" — N. lofvade att afhålla sig från snusning och snöt sig i en brokig bomullsnäsduk. "Huru", utbrast X., "jag tror Ni begagnar bomullsnäsduk? Det går ej an med min vackra näsa! Ni måste skaffa er silkesnäsduk! Se här," fortsatte han och drog fram ur fickan en äkta bengalduk, "så behandlar jag er!" — Nathan syntes förargad men tog fram från en hylla en sådan duk. "Seså, nu är det bra," sade X. och aflägsnade sig med en höflig bugning. Efter ett par dagar återkom han och fann N. stående utanför butiken, rökande cigarr. "Nej, nej, hr N.," utbavst han, "tänker Ni förpesta mitt luktorgan med nikotin? Det tillåter jag aldrig — den ovanan får ni lägga bort." — N. kastade cigarren och mumlade förtrytsamt något, under det han gick in till sin disk. Någon tid derefter — det var bitande kallt — hade N. ånyo besök af

X. N:s näsa visade en svag rodnad; X. rusade genast ut som en stormvind, men återkom snart med en liten flaska i handen och kallade på N. — "Nå, hvad skall det nu bli utaf?" sporde denne. — "Se Er i spegeln," svarade X., "Ni håller ju på att skaffa min näsa ros! Detta går aldrig an. Se här" fortfor han och öfverströk i detsamma N:s näsa med collodium, "detta skall hindra att inflammationen sprider sig. Jag skall komma hit i morgon och se om henne igen! Var nu rädd om henne hr N." Han aflägsnade sig hastigt, utan att afvakta de utrop af vrede och de tillmälen som N. slungade efter honom, Dagen derpå var han åter hos N. Dennes näsa var blank och skinande som spegelglas och hans ögon blixtrade af vrede. Han röt till X.: "Kommer Ni nu hit med några s—s påhitt igen, förmodar jag, men det skall bli slut med det här spektaklet, det lofvar jag!" — "Min bäste hr N.," svarade X., "Ni kan väl ej förtycka, att jag med yttersta omsorg vårdar min näsa — en så vacker näsa får jag aldrig mer. Jag har låtit göra en liten som allra sötaste ytterrock till min afgudade näsa — det är stark köld ute och hon skulle lätt kunna få frost — frost och ros på en gång — hu, jag ryser för följderna!" — härpå framtog han ur fickan ett vadderadt och stickadt näsfodral af högrödt atlas. — "Var nu god och knyt på Er detta; det skall skydda henne för kölden:" — N. hade hittills stått stum af qväfdt raseri, men nu utbröt han ursinnigt: "Jag ger både herrn och herrns näsor d—n! är det meningen att göra mig till narr för hela verden? Här har herrn sina 100 kronor tillbaka och lemna mig åter det galna kontraktet!" — "För all del lugna Er hr N." svarade X., "priset på näsor har stigit sedan vårt köp och jag kan ej gerna göra mig af med prima vara, sådan som min, under 150 kronor!" — "Der har Ni 50 till," vrålade N. och kastade till X. en femtia, "hit nu med papperet, och ryck och ränn sedan — —!" X. tog sina penningar och gick småleende under en skur af oqvädingsord. Vännerna gjorde sig en glad afton, inbjudna af X., som skrattande berättade sina åtgöranden för att återsälja *vackra näsan*.

En ångorgel.

"Amerikansk" berättelse.

Vid en affärsresa till Newyork, gick jag i Quebec ombord på en ståtlig ångare vid namn "City of Quebec". Ångaren var ett af dessa flytande palatser, som trafikera Hudson-floden och förete den mest otroliga prakt och komfort i allting. När jag för kaptenen visade min biljett, förvånades jag att han med ett förbindligt leende lemnade mig tvänne eleganta askar, den ena innehållande bomull, den andra mjukt hvitt vax, samt dessutom presenterade mig en örnlur och en skeppsropare. Jag ville göra invändningar mot dessa skänker, under förmodan att något misstag var å färde, men tillströmmande passagerare gjorde att min tillämnade harang afbröts och jag aflägsnade mig med min hjerna full af gissningar med anledning af de besynnerliga presenterna. När jag gick ner i salongen observerade jag på akterdäck en ofantlig orgel, hvilken jag antog vara bestämd för någon kyrka i Newyork och därför ej vidare reflekterade öfver. Men min förvåning var gränslös, när jag såg flertalet af passagerarne försedda med likadana lurar och ropare, som jag sjelf fått mottaga; jag vände mig till en af dessa för att få förklaring öfver meningen med de besynnerliga instrumenten, men fick endast den upplysningen, att han kom från Omaha och ej hade reda på bruket i Newyork eller Quebec, och härmed fick jag nöja mig. Jag gick upp på däck och sökte meddela mig med besättningen, men fann alla så tystlåtna, att mina frågor endast besvarades med skakningar på hufvudet och andra tecken att de ej förstodo mig, ehuru jag smickrar mig med att tala en engelska som skulle stå profvet äfven i Bostons finaste kretsar. Jag fick finna mig i mitt öde och afvakta en framtida förklaring på gåtan. Omsider ljöd signal till dinér. Vi satte oss ned, hvarvid jag observerade att många af gästerna ifrigt funlade i sina dosor och stoppade något i örnen, bomull eller vax. Fullkomligen okunnig om skälet till dessa försigtighetsmått, skulle jag fråga om orsaken, då en förfärlig skräll, som skakade fartyget i sina fogningar, gjorde att jag och nå-

gra andra passagerare, som stålfjedrar rusade upp från våra säten, i tanke att ångaren exploderat; men kaptenen röt med stentorsröst genom en kolossal ropare: "varen lugna ladys and gentlemän, det var endast ett anslag på vår ångorgel, till tecken att dinern nu börjar!" Vi lugnade oss, men den som nu genast proppade örönen fulla med bomull och vax, det var jag. Måltiden började och äfven orgeln, som spelade en fuga af Bach. Men du himmelske fader sådana toner! Ånskönt vaxet och bomullen, trodde jag att örhinnorna skulle springa, under det kaptenen och några andra med synbart nöje lyssnade till den förfärliga musiken. Att samtala var omöjligt utan att använda roparen med en kraft, som hotade att spränga lungorna, och invänta svaret med luren i örat, vänd mot den, med hvilken man konverserade. Tänk er bara en orgel med Borduna-stämmor, till hvilkens toner tio 32 fots stämmor af en 1:sta klassens orgel förhöllo sig som en i solskenet sig gassande katts spinnande till lejonets rytande, en vox humana mot hvilken 50 gallsrikande tyska hjeltetenorer skulle höras som det svagaste pianissimo, en basunstämma, som skulle kommit alla general Josuas regementsbasunister vid Jerichos belägring att nedlägga sina instrumenter och en Flauto, mot hvilken 25 piccolaflöjters skarpaste fortissimo skulle höras som en andehviskning. Jag förstod nu mycket väl meningen med kaptenens konstiga presenter och fann snart att halfva besättningen, kaptenen inberäknad, var lomhörd, och andra hälften stendöf, liksom orgelnisten. Ännu en gång måste jag uthärda taffelmusikens tortyr, då oljudet plötsligen tystnade. På min fråga om anledningen, förklarade kaptenen med tydligt missnöje, att de nu voro på två miles afstånd från Newyork, och att magistraten vid 1,000 gulddollars vite förbjudit att spela på ångorgeln på närmare håll, emedan 40 personer under en månads tid skulle förlorat hörseln derigenom att orgeln då musicerat i sjelfva hamnen. — Jag välsignade både stadsfullmäktige och magistrat för detta förbud, och har sedermera noga aktat mig för att resa med "City of Quebec" och dess döfva besättning. En hel månad förflöt innan jag återfick min förra goda hörsel. Orgeln inköptes sedermera af R. Wagner för att användas vid festspelen i Bayreuth.

Mystifikation.

En vacker sommardag för omkring tjugofem år sedan begåfvo sig tre unga män, Direktör S., Kassören N. och berättaren, ut till Lorenzberg för att vid ett glas punsch fördrifva eftermiddagen, under det man fick tillfälle att på samma gång afhöra en nyligen anländ "musikalisk familj". Man roade sig "uthyre" och återvände vid 9-tiden till staden. Under vägen säger S. till N.: "Nu kan du gerna följa med oss till "Enighetens" sommarlokal, så ta' vi oss der en liten enkel sexa." — N. tackade, men sade sig ej kunna taga emot den vänliga inbjudningen, emedan han visste att klubbreglorna nekade andra stadsboar än ledamöterna att besöka lokalen. Härefter iuvände S., hvori äfven ber. instämde, att ingen der kände N., och att denne sålunda kunde vara fullkomligt trygg. N. åter påminde om kammarskrifvare W., vår gemensamme vän, och att denne ovilkorligen skulle igenkänna honom. B. försäkrade att W., såsom ifrig frimurare, var uppe i logen den aftonen och dessutom, iuföll S., "om han skulle vara der, så presentera vi dig som din bror." — "Ja, men han känner min bror också" svarade N. — Gör ingenting," fortsatte S. "vi skaffa dig en bror till från Upsala — Juris-kandidat N. från Upsala!" — Vi funno infallet förträffligt och N. följde med. — Vi hade knappt hunnit in om porten förr än W. i egen person möter oss och genast hälsade N. med ett gladt: "Välkommen hit N.! Det var roligt att se dig här!" — "Ja är mycket tacksam för den vänliga välkomsthelsing, men jag har ej den äran att känna min herre!" svarade denne med det kallblodigaste bandit-lugn, "vill herrarne vara så goda att presentera mig?" — "Hvad f—n!" utropade W. förbluffad, "är du inte N.?" — "Jo mycket riktigt," svarade N. "men ändå — — —" — "Ursäkta," skyndade S. att falla in, "jag får presentera Juris-kandidaten Carl N. från Upsala och kammarskrifvare W.!" — Denne studsade och helsade artigt: "ursäkta mig, min herre, men jag tycker — — — Jo. ta' mig f—n är det icke du, N.!" — "Ja, jag heter verkligen N. som Dir. S. nämnt, men mitt namn är Carl; min herre känner måhända min bror kassören, hvars förnamn är Svante. Man har emellanåt tagit miste på oss båda, när vi ej varit samtidigt tillstädes, så att misstaget är fullkomligen ursäktligt, men om herr kammarskrifvaren observerar litet nogare, så är jag längre och

mera satt, samt har gröfre röst än min bror Svante" upplyste N. med en häpnadsväckande kontenans, som kom oss båda stackars åhörare att nästan qväfvas af återhållet skratt. Nu var W. öfvertygad, han uttömde sig i ursäkter och undrade på sig sjelf, som ej genast observerade att kandidaten var *betydligt* längre och hade *mycket gröfvare* målföre än kassören". S:s och min belägenhet var fruktansvärd, vi väntade hvarje ögonblick att vi skulle exponera, då lyckligtvis W., för att släta ut sitt förargliga misstag, frågade om han ej "fick se herrarne på en oskyldig sexa?" hvilket anbud genast accepterades och W. skyndade bort att beställa den. Nu brast det ut; vi skrattade allra tre så vi kunde kikna och tårarne runno i bäckar utför våra blodröda kinder. W. kom snart tillbaka och blef förvånad öfver denna oförklarliga munterhet — han såg på oss frågande och började ånyo fatta misstankar, men dessa häfdes då S. med snabb fyndighet förklarade att han "ej borde undra på vår munterhet. då kandidaten på ett särdeles skrattretande sätt hade berättat om sitt bryderi, då han af en fullkomligt obekant person genast blef duad, och framhöll det komiska i ditt, för öfrigt ganska berättigade, misstag, dina tvifvelsmål etc." Nu började W. äfven att sjelf instämma i skrattet som först upphörde med vår fullständiga utmattning. Snart var sexan i ordning och expedierades med en aptit som den våldsammas maggymnastiken i hög grad hade retat. Efter ett intaget afskedsglas skiljdes vi åt. Dagen derpå hade N. och ber. knappt hunnit intaga våra platser på kontoret, der vi båda voro engagerade, då W. kom inrusande, helsade på oss, vände sig till N. och beklagade att denne ej varit med i går. "Din bror, juriskandidaten, är hitkommen. Har du träffat honom? Det var en f—t treffig karl! Vi två och S. voro tillsammans med honom hela qvällen och hade mycket roligt!" framsade han i ett andetag. "Åh, din toker," svarade den lugne N. småleende, "det var ju jag sjelf, det märkte du väl?" — "Nej du," afbröt W., "mig lurar du ej — ni äro mycket lika hvarandra, så att jag till en början misstog mig! men jag såg snart att kandidaten var *mycket längre* och hade *mycket gröfre* målföre än du." — Vi båda skrattade ånyo och W. gick sin väg förargad. Ett par dagar derefter kom han emellertid ånyo in till oss och bad oss för allt i verlden ej omtala den löjliga historien. Han hade fått reda på att N. ej hade mer än en bror, bokhållaren. Tyvärr var det för sent att lida mycken smälek härför. Ännu en lång tid derefter råkade han i eld och lågor, om någon frågade honom "om han nyligen träffat juriskandidaten N. från Upsala."

I syne.

Major X. var en gammal krigsbuss, som förtjent sina sporrar på Tysklands och Norges slagfält. Han bar svärdsorden och silvermedaljen "för tapperhet i fält". Efter sitt afskedstagande blef han hugnad med ett postkontor i staden S. och härjade "värre" inom postluckan, efter seden hos de flesta gamle, den tidens postmästare, som ansågo det höra till tjensten att svärja och dundra mot folk; gubben var annars merendels from och glad till lynnet. Gubben var i yttersta grad vidskeplig; han trodde som på Bibeln på dubbelgångare, varsel, spöken, lyktgubbar, tomtar och hvad det allt heter, som ofta bruka spökar i gamla militärers och sjömäns fantasi. Detta gaf anledning till följande "drift", som en gladlynt handlande E. uti staden roade sig att ha med veteranen. E. och majoren hade tillsammans besökt en närliggande stad och återvände om natten till hemmet. Natten var ganska mörk och isynnerhet i en djup skog, som de hade att passera, var det nätt och jemnt att de resande kunde se vägen. Färden gick i sakta mak och konversationen hade alldeles afstannat; rätt som det är, helsar E. utåt vägen och säger: "Go' qväll, Nils Eliasson!" — "Hvem var det du helsade på?" frågade majoren, "jag såg ingen menniska!" — "Åh, farbror satt i sina tankar — det var annars Nils i Tågeröd, en af mina bästa kunder." — "Jaså, men jag såg ingen emellertid." — Kort der-efter repeterade E. helsningen, yttrande: "Är ni så sent ute och åker, fader Johannes?" — — — "Jaså, god natt, god natt!" — "Såg du nu någon igen?" frågade gubben med en viss ängslan, "jag såg, min själ, ingenting nu heller." — "Farbror sitter och lurar och drömmer", förklarade E., "det var ju gamle gubben i Källviken, som jag inte har sett på långa tider. Han har varit illa sjuk, men har nu kryat till sig, kan jag förstå." — "Jaså, hm, hm, d'äbra!" — Efter en stunds förlopp ropade E. häftigt: Håll i tömmarne litet grand, farbror! Jag skall ut och tala med den lymmeln!" — X. tog tömmarne mekaniskt, utan att säga ett ord och E. kilade tillbaka ett stycke, hvarefter majoren fick höra följande konversation: E. Du trodde kanske att jag ej skulle

känna igen dig, men den gången blef du lurad!" — — — —
 "Åh, hvad du säger är bara ursäkter; nej jag känner dig nu, Erik, du handlar hos Olsson!" — — — — "Ja, prata du, men har jag inte liqvad inom en vecka, så har du länsman på dig!"
 "Adjö!" — E. återvände och satte sig upp i åkdonet, svärjande öfver Erik i Hagen. Denna gång yttrade majoren ej ett ord; han var tyst hela den återstående delen af vägen, och när de hunnit fram till S., tog han stillatigande afsked af reskamraten. Tidigt påföljande morgon väcktes E. af ett ihärdigt bultande på hans förstugudörr. Han öppnade — det var gubben X. som genast började: "Säg mig uppriktigt — såg och talte du med någon i backen på Kilskogen i natt?" — "Det borde farbror både sett och hört," genmälte E. med största allvar, "vi mötte ju den och den," svarade E., upprepande namnen på de fingerade vägfärande. — "Nej, så ta' mig f—n jag hvarken såg eller hörde någon och ej heller var det någon — jag sof inte, som du förmodar, utan var helt vaken! — Men saken är den" tillade gubben med högtidlig röst "du är i syne min bror! God morgon!" hvar efter han aflägsnade sig, öfvertygad om att ha fått ett nytt bevis för sina åsigtter om andeverlden.

"Ta' me' f—n ä'ke de' fru Pettersson."

En af mina bekanta berättade mig följande episod från en resa pr jernväg mellan städerna U. och W.: "Då jag steg in uti kupén, fann jag der före mig fem personer, nemligen två bondflickor på en af sidobänkarne, på ena tvärbänken suto vid hvar sitt fönster en korpulent medelålders dam, pråligt klädd i svart sidenkjol, svart sammetsmantilj, ett bredt svafvelgult sidenband med blå fransar omkring halsen och en eldröd plym i sommarhatten, som mycket behagligt var stagad åt ena örat; hennes ansigte täflade i frisk färg med plymen och egde en tyllighet som på ett angenämt sätt påminde om fullmånen; damens uppmärksamhet var tydligen fästad på den yttre naturen, ty ej ett enda ögonblick såg hon på sina medpassagerare, af hvilka jag satt midt emot henne i andra ändan af kupén. Vid tönstret åt höger, på samma sida som damen, satt en elegant herre, hvars takislika polisonger, pince-nez och åtskilliga medhafvande kartonger och etuier angäfvö, att han var en resande "grosshandlare"; han var fördjupad i läsningen af en tidning och låtsade fullkomlig okunnighet

om tillvaron af menniskor i hans närhet. Midt emellan dessa båda sistnämnda lade placerat sig en undersätsig, bredskuldrig man, med ett trindlagt, godmodigt, väderbitet ansigte och ett par små lifliga ögon, som spelade åt alla håll, liksom sökande hvem han "uppsluka mände," d. v. s. med hvem han skulle kunna öppna en konversation. Hans val föll omsider på den eleganta herrn med takispolisongerna; han vände sig till honom och började: "Töcker ente harrn, att d'ä möcket roligt te' å resa på järnväg?" Den tilltalade svarade ej, hvarpå interpellanten fortsatte: "Se doktorn har sagt mek, att ja' sulle resa på järnväg, för den välsegnate ryggmatismen sulle då kumma te' ge me' sek, sa' han, för de' fattas bara Ola, Svenssa motionsrörelse, sa' han, å på järnvägen blir en så förträffeli't umskakader, sa' han." Samma tystnad å pince-nez-herrns sida. Ola Svenssa gaf honom då en vänskaplig puff i sidan hvarpå den resande med indignerad min vände sig om och sade: "Ich verstehe nicht, lass mich sein" — "Åhå! då ä' de' la en tusker eller engelskman!" utropade Ola Svenssa och vände sig till damen på hans venstra sida.

Efter ett ögonblicks betraktande utbröt han med klarnande blick: "Nå så, ta' me' f—n ä'ke de' fru Pettersson!" Damen teg. "Känner ente fru Pettersson igen Ola Svenssa på Kampe-torp? De' va' ja' sum sålde frua fjortan famnar ve' i fjol, då ja' lå' i Wenersborg me' "Sulfiden" — fjortan famnar, hälfta al å hälfta björk, å ja' sulle kumma tebakars i år?" Nu blef damen otålig och utbrast, dock utan att vända sitt ansigte mot Ola Svenssa: "Jag är ej fru Pettersson och känner Er ej." — Ola teg förbluffad, men mumlade för sig sjelf: "Ta' me' f—n ä'ke de' fru Pettersson!" hvarpå han ånyo vände sig till sin granne till höger, som nu hade lagt ifrån sig tidningen. Ola Svenssa hade knappt kastat en blick på den förr än han med triumferande ton utbrast: "Nå, så jükeln anknoka, ä'ke de' Dagens Nuheter" — då ä'la harren svensker i alla fall?" Herrn kastade på honom genom pince-nezen en blick, som skulle kunnat pulverisera en kvarnsten, och utbrast förtördnad: "Jag anhåller en gång för alla att få vara i fred!" "Nånå" sade Ola, "harren sa' la inte bita mek heller." — hvarpå han ånyo vände sig åt damen, hvars person han nu mycket noggrant skärskådade. Resultatet af hans forskningar blef ett energiskt: "jo, så ta' me' f—n ä'ke de' fru Pettersson! d'ä' säkert, lell, fast ho nu ä, så gentibel å nuklädder." — Damen bevärdigade honom ej med något svar, hvarför Ola omsider, då alla hans försök att inleda konversation med sina grannar strandat, flyttade sig öfver till mig, som han genast tilltalade med ett välvilligt: "harren ser så beskedliger å gemen ut, så harren vell la inte snåsa mek så sum dedarnenga dar." Jag försäkrade, att det skulle vara ett nöje för mig att meddela mig med honom,

hvarpå han genast hviskade mig i örat: "Ta' me' f—n ä'ke de' fru Pettersson! Har harrn uppsalverat um ho har e' vårta på näsan?" — Tyvärr hade jag ej gjort denna iakttagelse, men Ola Svenssa upprepade ändå med en min som om han förrådt en statshemlighet: "Ta' me' f—n ä'ke de' fru Pettersson!" Han meddelade mig nu alla hemligheterna af sin ekonomi, att han var gårdsegare i trakten af Lidköping, att han egde en jakt som hette "Sulfiden" och — härvid höjde han rösten — hade 20,000 reksdaler utlånta. Under hela detta referat, hvartill jag varit en intresserad och uppmärksam åhörare, kastade han mordiska blickar på "handlingsmannen," som han kallade takismenniskan och på "fru Pettersson," som han förklarade vara en af de "uschliaste" fruntimmer på jorden, och som nog skulle få väata på veden. Anlända till Öxnered, der han steg af, för att begifva sig till Göteborg, der "Sulfiden" för närvarande låg, blef jag af honom inbjuden på ett glas öl, under hvars förtärande han förklarade mig sin odelade vänskap och högaktning med tillägg att jag var en af de "nedrigaste" människor han träffat, hvaröfver jag fann mig på det angenämaste smickrad.

Han följde mig till kupén, der han stack in hufvudet, hvarpå han i en ton af innerligaste öfvertygelse hviskade till mig: "Ta' me' f—n ä'ke fru Pettersson! nu såg ja' vårtan." — Vi skiljdes med ett kraftigt handslag och tåget brusade af. Ola Svenssa hade bestämdt rätt — frun i kupén hade en vårta på näsan — det måste vara fru Pettersson.

Olaves' i Skräppetorp äfventyr.

Utkast på Norrbohusläns mål.

I.

Olaves beskriver åtskilliga sina olyckor.

Ja, ente vedd je' noggen i hele väla, som jant har vor't så ulöckeli' som jaj. Ja, änne frå je' va' en liden pelt så har je' vor't ulöckeli' i all teng. Je' häuar en gang, så hade je' ta't bare snödt e' kane pärer i granmoras haue, å de' va'nte noggen som så', me; men så, om e' stunn, så kom hu in å sa' te' mor: "No har Olaves vor't inne i hauen å stulet pärer igen!" "Nej", sa' jaj, "d'ä' lögn, för engen har sett me', å je' näktar". — "Tror 'u'nte atte både je' sjol' å vessle Hans, son te' gamle Hans' i Fläskebo så daj' — sa' ho. "Å dess udas har 'u' pärer gömte i lufva som du har på daj". — Åsså to' je' lu'a å me', å der va'nte nogge pärer, för je' hade edet opp dom. "Ser I no", sa' jaj, "der ä'nte nogge, å je' näktar!" — Men no så ble' mor vill, å så sa' ho': "No hör je' godt atte du har stule' pärene", sa' ho'; åsså feck jaj en söddan ogrufveli' mängde me' juling, atte mor allri' hade sleje' me' så; å var de' no ente sönn å slå så förfaseli't en liden peltonge som va' bare elfve år, för nogge pärers skyll? Hå, hå, ja, ja! Nock har je' fått vedde, atte je' har leffva'! — Åsså a're gången så va' de' då je' geck å läste å skulle gå te' skreft. Så sa' je' tell vessle Hans: "No kan 'u' nock låne me' dine boxer i morra!" — "Ja de' kan 'u' gönne få", sa'n. Åsså feck je' dom, för je' velle'nte nötte mine egne, för de va' speller nye. Men så då je' me' de a're skulle falle på knä, så sprack di öfver än'en å ofver knäe, för je' va' svärare fast han va' höjare än jaj. Å morran deretter så kom Hans te' me', åsså sa'n: "No så får 'u' betalle boxene", sa'n. — "Ne' gu' gär'nte jaj", sa' je', "för de va' räddne, ä'nte vardt noggen teng." — "Jaså du vell'nte?" sa'n, "no så jo' gu' ska'u få juling", sa'n. — "Ja, om du orkar", sa' jaj. — Å då flöu'en på me' som en pinal, för hau va' så qveck; åsså slo'en me' så förträffeli't så je' vesste'nte, mi

arme rå' å je' va' så förtjust i mett hufve', å bälja å roba på hjälp, men han bälja nock vä'r, åsså kasta'n ikåll se', å dro' me' over saj. Å då no folkene kom fram så lå'n unner å je' over; å skreg gjort'en å slo' me' me' ene näfven å hållt me' fast me' den a're. Men då je' skulle fri me', så hade je' reffvet'n på kjangane, å de' klena'n ofver hele syne, så att'n va' bloete ofver allt. Å då no folkene kom fram, så sa' de: "Är 'u galen Olaves? Vell 'u slå ihäll Hans?" — Å då hade'n släppt me' så je' kom opp, åsså sa' je': "D'än'te sannt, för d'ä' hannom som har sleje' maj." — "Du ska'nte være jömrete" sa' de, för ve ser nock alle, atte de' va' du som lå' ofver å atte du fäkta me' näfvane, å han ä' bloete som en slagta' sö; å de' va' skam 'tä' de' Olaves!" — Å Hans han jamra' å ynka' se', å sa', "atte de' hade'n för de' han hade lånt ud boxene, som jaj hade fördariva' ä'nte velle betalle". Åsså stämte'n me' te' tenget, åsså feck je' pleckte för blo've'tt å betalle vettne å boxene au, å de' geck te' ofver femti reksdaler. — Ä' de' no'nte skammeli å bli så olöckeli' för ett par gamle. bedreddne boxer? — Ja, gu' häre maj! för allti' ska' je' komme ud för uhell! Å si'a' så feck je' komme ud å tjene. för far sa', "atte no får'u ud å ta' daj tjenst Olaves; här himme gär 'u'nte an't ä'n eder". D'ä'nte sannt, far, sa' je', för je' kan både sofve å trätte me' mor lige så godt som I sjoll! Å då ble'n vill, å kjörte ud me'. Så kom je' te' Caneles i Blåshult, å der tjente je' i fire år; för fast far va' grom, å je'nte hade nogge lön, så liga' je' så godt Malena. — En da' så sa' far Caneles te' me': "I da' Olaves ska'u följe me' maj å mor in på mark'en i Uddevall, för je' ska' köbe en stud!" Å je' ble' gla', men ve' hade bare vor't e' lida stunn på mark'en så sa'n: "No har je' köpt studen, Olaves, å no får'u le' him'em." — Ja, men je' har'nte fått me' noggen sub ä'no, sa' je'. — "D'ä'nte vardt", sa'n; "för hössen ska' mor kunne klare se', om jaj är full å du åu, å hössen ska' je' få him studen", sa'n, "å d'ä' nock ligatte atte du går. När'u kommer him, så kan 'u sije te' Malena atte ho' går i skänken å gir daj en sub". — Åsså geck jaj å kom him me' studen, å då sa' je' gjemmel glasse' atte ho' sto' å kåla me' vessle Hans. Å då je' kom i döre', så sqvatt'en ud gjemmel den a're, å ho' va' så vill' å sa: "Hö' skam har 'u här himme å gäre? En söddan adall domjox, som ente kan hälle se' på mark'en! T'vi vule daj, di' so!" — "Je' velle bare ha me' en sub", sa' je', "å brännevinet står i skänken, sa' far." — "Jo, de' skulle just være nogge sällebod å by' e' söddan jömra på bränuevin", sa' Malena. "å dessudas har mor bygglu." — Åsså feck je'nte noggen sub. — Men så dötte far min å je' feck arfve en half gål, Skräppetorp; åsså velle sväger min ha' ene häll'ta, å ve processa å han vannt, för han hade Smethen te' abekatt; å je' feck betalle e' mängda

me' pengar. — Åssä fria je' te Malena, men ho' velle'nte ha maj, udas vessle Hans, men far Caneles sa' atte ho' feck ta' maj, för je' hade en fjarndels gål och vessle Hans feck bare en sextandel då gamle Hans dödte, "å de' va'nte vardt å näkte", sa'n. "No, vell 'u ha' maj, fast je'nte kan li' de' för jaj ligar Hans?" spurte ho. — "Ja' gu' vell je' så", sa jaj. — "Skyll de' gå sjol, di' vela", sa' ho. — Åssä gifte ve voss å far Caneles sa': "Ta' no h'ecken 'u vell 'tå disse begge kynnane, hvarsken den brone eller den bläsete!" — Å je' to' den bläsete! "Ja gu' är 'u rektit inful, Olaves", sa' far, "å du är'nte så dom som di trur, för den bläsete ä' i kalf." Åssä grina'n å jaj åu. — Men no ska' de få höre såddan ubell je' allti' har. Så kalfva Bläsa, men kalfven hade två hufver och fire framföddar, men bare en skrött å två bakben å två romper, å dö' va'n; å kue störta, å je' sålte kyddet, å je' feck pleckte för atte ho' va' sjoldö'! å är de'nte urimmeli't tell å meste både ku å kalf på en gang å få pleckte tell — å hade je' no ta'tt den brone, så hade je' ha'tt'a. Å si'a så hade je' e' so som va' grisestinn, å je' hade tengat bort ti' grisar, för ho' broga' allti' te' å få toll', å hade fått pengar på hann' för alle ti'. Åssä feck ho' bare en, å hade ho'nte fått den, så hade ho' grisat, i fånötta; å je' feck betalle för alle ti'. Åssä sa' en da' vessle Hans te' maj: "Hör'u Olaves, vell'u följe me' maj in te' sta'n? Je' ska' in å ta' opp as'keransen, för de' har brunnet för me' i vecka", sa'n, "å je' hade as'kererat." — "De' har je' åu", sa' je', "å je' följer me', för 'u ta'r väll din egen häst". — Å ve' kom in te' sta'n a han feck alle pengane. Men då sa' je' te' harrane som hade betallt Hans pengane: "Kan jej få ud min as'kerans på samme gang? — "Har de' brunnet för daj au?" sa' den ene 'tå harrane. "Nej", sa' je', "de' har de'nte gjort änno, men föst ska' vi barje kräge å sä'a, å si'a ska' je', me' Gu's hjelp, t'änne på te' lorda'n!" — Å no så trudte je' atte di hade bli't spetalsgalne allihopa, för föst glante de på me' och si'a så begynte de å grine, å skrige; å den ene sa' atte han fick vont i mauen å den a're atte han hecksta etter an'en, å vessle Hans va' varst, å sa': "atte je' va' dommare än som han hade giddat". Åssä roba' en 'tå dom: "Gu' välsigne de' Olaves", sa'n, "gå din väj å ta'nte lifvet 'tå voss, för je' kan snödt an'e, men akte de' å tänne på, för då får 'u fästning för lifsti'a." — "Ja, men je' har as'kererat", sa' je', "å de' va' konsti' — — — "Gå bare", sa'n, å så geck ve'. — Men vessle Hans tal'te om'et, å så feck alle glyfåulane himme nogget å ri' på, å jamt spurte de "når je' skulle tänne på, å atte de velle hjelpe me'". — Åssä hade ve, Malena å jaj, en son, vessle Olaves; å så sijer de alle: "kors i Jesses namn bur lig han ä' Malena å far sin, men öuene, å näsa, å mun, å voxte ä' som vessle Hans'es! Jo, jo, — kan tänke — —!" Åssä gassnar di', å Malena me'. —

"Ja, Gu' ska' vedde", siger di, "atte om de' noggen som ä' ude för uhell, så är 'e du Olaves; å ja' Gu' får 'u være trödego', för engen a'n kunne stå ud me' söddane ulöcker som du har ha't". — Ja, d'ä' sannt, atte ille ä' de, men bare je' kan få nogge rän-ter på mine pengar, så får de nock gå an, men svært ä' de' me' dom åu, för bare sextan för hundret ä' mö'et för snödt i våre tie'r. — Hå, hå, ja, ja! Men je' får nock tröde! D'ä' je' vant ve'!

II.

Huruledes Olaves i Skræppetorp rådfrågade läkaren och blef botad.

Jo, se då je kom opp te' doktern, så sa'n: "Hössen ä' de' me' daj, Olaves? Du ser rekti't anskrämmeli' ud! — Ja, de' kan nock ente være anslessare, sa' je'. — No, tall'om hössen de' ä', da' — sa'n. — Jo, sa' je, de' va' ackerat sjortan da'r e'ter som den bläsete kue hade kalfva', samme da' som Caneles köpte den hvide märe 'tä' Hans i Fommen, å je' sa' te'n: vär no'nte galen, Caneles, sa' je', för ja gu' kommer'u te' å anke på't, sa' je, för märe känner jaj, sa' je', å udas atte hu ä gammel, sa' je' så ä hu. — "No praddar'u sjol i fommen", Olaves, sa'n! Hå' fan har jag te' ä gäre me' den hvide märe? sa'n." — Jo, men d'ä' regalt sannt, sa' je', — åsså hu ä' blind på de' vestare öuat, sa' je' "tösst, Olaves, sa'n, je' gör e' konst i både daj å Hans i Fommen," sa'n. — Å angr't feck'en, för märe störta. — "Tier du'nte no ente me' märe, sa'n, så kör je' ud daj, sa'n". — Jo gu' går je' så, sa' je. Åsså — de' va' samme da, söm märe störta — "är'u no der igen, Olaves", sa'n, åsså hytta'n me' näfven — naj, men de' va' samme da'n, så sa' Malena te' maj: I da' är'u bö'en te' riksdas'man i Brehålt på bar'söl, sa' hu' å je har vaska' e' skjorte, sa' hu, å stifva' krauen så han ä' som hönn, å börsta lu'a å stöflane så du ska' være pe', sa' hu, men gå no'nte å dreck dej söbhen, sa' hu, åsså geck jaj te' riksdas'man si'a'. Å då je' kom dit så sa'n: no kommer'u nogge sent, sa' riksdas'man, för no ä peltongen longesi'a krestna', sa'n, å han ä' oppkalla' e'ter maj å bror min, å Jonas hedder'n — Jon e'ter maj, å as, e'ter bror min, den rackarn, som stämte me' för re-varsen. Åsså roba'n: mor! har 'u no nogge' på kjä'len så ska' ve ha voss en palassé! Åsså tog ve både en å fire, åsse prad-da' ve om monge paschaser, å de talla om atte Per i Backen hade togge' lifvet 'tä' sej för de' atte de hade stule' 10 reksda-ler från'en på mark'en, å atte Chrestens dötter Pella hade fått en onge, å atte Malmedö'n hade fått förti par spö å monge a're

lusti'e sager; men så begynte de å ynke Caneles för atte han hade mestat den hvide mëre; men jaj sa': D'är'nte sönn, men då så vakna' doktern, åsså skreg'en: F— n hogge di' levver! — sa'n, kommer du no me' mëre igen, sa'n; sko'n de' no, sa'n, å sij hössen de' ä', sa'n, annars kann 'u gå din vaj, sa'n. — Jo, sa' je, då je' så geck hem så va' de' så mör't atte då je' kom te brue' så rännte je' mod ett trä' åsså datt je' i elfve', åsså ble' je' våd å kallt va' de'. å bläste gjole de', åsså feck je' om natte' en såddan förträffeli' gektevark — å no får doktern gi' maj ett reseft, sa' je; åsså har je' slejet knäskale', sa' jaj. — Jaså, sa'n, no ska' du gå på abeteket, sa'n, å der får 'u to flasker, sa'n, å 'lå den ene ska' du ta' to madske'ar å 'lå den a're ska' du gni knäskale', sa'n. Å je' feck flaskene å då je' kom hem, sa' spörte Malena: H'ekke flaska ska' du ta' in 'lå? — De' vedd je'nte, sa' je', men de' ska' være skrefvet på flaskene — men så kunde hvasken Malena eller jaj läse de' som abetekar'n hade skrefvet, udas så to' je' to madskear 'lå linjamentet, för de håua jaj, å så guidde hu maj me' olja — men död å all vardsens pine! Je' trudde atte je' hade fått hele mauen full me' kattongar, så ref de, å sled de' — å je böla som en tyr — åjjamej — je änna hiksna' då je' håaur på't. Men då je' talte om 'et för doktern, så grina'n så je trudde atte han skulle störte, åsså sa'n: Ja, du ä' no allti' en fongling! sa'n; du skulle ta't in olja å gnitt de' me' liniamentet sa'n, men no kan de' gjäre desamme! åsså höll'en sej för mauen. — Men fresk har je vort allt si'a dess.

III.

Huruledes Olaves i Skræppetorp tog gyttjebad.

Å je' va' så dåli' så dåli', så Malena sa' te' maj: "De' går allri' an Olaves, udas du får spörre doktern, sa' ho', för de' blir möet vår' hvarevili' da' sa' ho'." — Ja je' får nokk fare, sa' jaj, åsså for je' te' doktern. — "No", sa'n, hössen ä' de' me' daj, Olaves, sa'n; du ser riktit anskrämmeli' ud, sa'n. — Ja, hössen ska' de' være anslessare, sa' jaj, för jaj ä' så förtjust i hele min kröpp, för je' har fått en söddan förträffeli' gektevark, sa' jaj. — Jaså, sa'n, h'ör känner'u't. — Åh, sa' jaj, de' fluer å stecker i hele kröppen, som knifvar, sa' jaj, å ä' de' i mauen, åsså ä' de' i ryggen, åsså kommer de' i lännane å kjararne, å d'ä' de varste för då kan je'nte ede å får gå sölten hele da'n igemmel, sa' jaj. — Då ä' de' ryggmattism, sôm du har fått, sa'n. — De' kan nokk være, sa' jaj, för de' röcker i ryggen åu,

å då blir je så matt å utschasad, sa' jaj. — Ja då ä' de'nte nogge a'n' rå', sa'n, än atte du får fare te Strömsta' å bade, sa'n. — Ja, men blir de'nte durt? sa' jaj, kan je'nte löge me' i elfve här innante! — De' du'er 'nte, sa'n, för de' ska være varme bad, sa'n, å rå' har'u, di so! sa'n. Åsså tor je t' Strömsta', å der sa' doktern desamme som våreses dokter. — Åsså geck je' ner te' badhuset, å der sa' di, atte je skulle te Britta-Stina. Ska je' te' ett qvinfolk? sa' jaj. — Ja vest ska' du de, din lomling — sa' di, åsså grina di. — Å si'a kom je' in i ett möet pent rom, åsså kom Britta-Stina in. — Hur mange grader ska'n ha, Olaves? spørte ho. — De' vedd je'nte, sa' jaj, men varmt ska' de' være, sa' doktern. — Klä' no 'tå dej, sa' ho'.

Je' kan no'nte klä' 'tå me' då ho ä' inne, sa' jaj. — Kom, ska' je' hjelpe de', sa ho, för je' har hört giddas atte du har ryggmatism, sa' ho. — De' går allri' an, sa' jaj, för h'ö'ska' Malena sije, om ho' får vedde atte ett qvinfolk har ta't å me' kläane! — Velete ä' du, sa' ho', de vedd je', men nu ska' du'nte sjåpe dej. — Åssa ref ho' 'tå mej kläane, så je' trudde ho' va rent förstörä', åsså öppna ho' döre; in me' dej, sa' ho. Men no ble' je rekti't förskräcka', för hele rommet va' fullt me' ännu söm en imma, å i ene än'en hängte en lang spruteslang frå' taket, å i den are sto' de' ett svart kar, me' monge krana' å rör, å medt på gölfvet sto' de' en höu träpall. Sätt dej no, sa ho. — Å je' satte mej. — Åsså kom ho' en stor, svart börk' söm va' full me' svart rödden oljefärg, för lokta' gjol'en, så je' ännu velle bryde mej. — Hö' ska'u gjäre me' den? sa' jaj. — Bry de'nte om'et, sa' ho; å je' vest'nte ol'et å, så to' ho' bägge hännane fulle, åsså smörte ho' ofver mej, å varmt va' de' — å jaj kun'te sija ett ol, å innan je visste te' mej, va' je' svart söm en morian. — Körs i Jesses välsegnate namn! — sa' jaj, hö' å dette för ett spetakel? Ta bort oljefargen, sa' jaj, för han loktar, så att en kan ännu gi ofver. — Blir nokk, sa' ho, åsså kom ho' me' en stif hästebörste, åsså begynte ho börste mej, så je' trudde ho' skulle börste skinnat 'tå mej. — Käre, väne, välsegnate, rare ho', skreg je' no börstar ho in'en så han går allri' bort, skone lifvet, för je' står allri' ud me't! — Men ho bare börsta' å grina. Men så ble' no nokk trött, för ho sa': Sti' no opp, sa' ho, men jaj sa': Gud bäre mej, ska' je' no' gå söm en morjan i hele mi' lefveti'! å tårarne trella söm arter för kjagane på mej. Men så klef ho' opp på en predikestol i are ä'n å rommet, åsså tog ho' tag i den tjocke spruteslangen, å tog tappen tor'en, åsså satte ho' en stråle på mej, som va' tjock söm min arm, så jaj höll ännu på å dette ikoll. Men så ble' strålen söm ett striregn. Men jaj våua'nte hälle ouene öppne för je' vesst'ente hö' de' sia skulle bli för ett spetakel. Å ho' bare ropa att je' skulle sno på

mej, å jaj snudte på me' så je' ble nästan ör i skallen. — Seså, sa' ho, gå no opp i karet! å då je, no så opp så va' je' hvid igen. Hör skam to' den röddne oljefargen väjen? spörte jaj. — De' va'nte noggen oljefarg, dett fä, sa' ho, för de va' göttja. — Åsså gick je, opp i karet, å ho begynte å spole ofver me' tell ho ble trött, å då ble ho' vill, för ho slängte strålen öfver döre å väggane, åsså geck ho ner frå predikstolen. Åsså feck ja' lägge ner mej i karet, å ho' kom omigen me' den stifve hästebörsten, å börsta mej, så je' ble' rö' söm en kokt hommer, å de' hjelpte 'nte att je skrek å ba'. Men så geck ho' ud, å je ble å me'na på e' stunn. Åsså kom ho' in igen, å sa': No ska' du ha' afkylning, Olaves. Neggu' vell'nte jaj, sa' je' för no ä de godt. — De hjelp udas, sa' ho', åsså geck ho opp i predikstolen, å jaj geck 'tor karet; åsså satte ho en stråle på mej, som va' så kall atte je' änna hiksna' å hoppa tell, höjt i väret, å då grina ho, men se'n så va' ho beskedli' å törka mej, så je' har allri vort så ren i hele mi lefveti'. Å jaj låg der länge å väl; durt va' de' men ryggmatismen geck bort te sist.

IV.

Huruledes Olaves i Skräppetorp reste på ångbåt.

"Åsså sa' Malene te' me': No ved du, Olaves, atte ve har fått mö'en sä' i år — sa' ho' — å atte ve, udas de' söm ve kan behöfve te' hushället å udsä'et för näste år, så har ve over förti tönнар råu, söm ve kan säl'e. Å söm je' har sett tå' avisene, så by'r di i Strömsta' å Grebbestö' å Fjellbacka ente ofver sextan reksdaler tönne, men i Gytteborg by'r di' attan; så no tyggys maj, atte du kan fare me' den nye ongbåden, som Strömstahar-rane har skaffat sej, te' Gytteborg å säl'e råuen — de' blir allti' åtti reksdaler mer udas frakta, å den blir nock skabeli', för kaptin å jaj ä' gamle kännengar. Å no så börjar ve köre i da' å i morra' å så far 'u om freda'n, åsså kan 'u være himme te' sönda'n igen — sa' ho'.

Å de' gjole ve, å Malena föl'te me' då jaj for ner te' Grebbestö' å ho' hade klädt se' så urimmeli't grann, så je' spör'te 'na hvaför ho' hade sålles spöka ud se'? — Du kan vell vedde — sa' ho' — atte då kaptin å jaj ä' gamle kännengar, så kan je 'nte komme söm 'e torparekarring' — Å då ve kom te' brygga så sto' der en liden pen, svartmuskete harre, me' öuer, söm spella' söm på en igorn. Å då han feck se Malena, så roba'n: "No, så död å all verldsens pine" — sa'n, är 'nte Malena?" — "Jo, de' ä' de'", sa' ho', "känner de igen me'?"

"Jagu, gjär je' så," sa'n, "håuar'u hur role't ve hade ihopa på Sanne mark'en för nogge år si'a, då je' lå' ve Saltkälla me' skonern?" — "Ja, de' håuar je gödt," sa' ho', "å sôm de ser, så har je' äno den röpreckete hvide selkeduken me' de lange hvide fransane, sôm je' feck' tå' dor den gangen!" — åsså ble' ho' rö'sôm e' pejon, å han grina, å je' åul — "No får'u gå ombol, Olaves," sa' ho', åsså sa' ho' te' kaptin: "Se no väl e'ter miu man, Olaves, för han ä' lidt velete" — för ho' ä' en söddan glyfäuel, då ho' vell — å kaptin han svara: "Det skan'te gå nogge' nö på Olaves" — sa'n — "udas kom hid opp på kommandobrygga' te' maj." Åsså stötte de frå' åsså geck je' opp te' hannom. — Åsså roba'n gjemmel ett lidet trompetmunstöcke, sôm sto bre've'n: "Framåt. saktal!" — åsså begynte två sväre hjul, sôm sto, på hö'r si'a, te' å plaske, å je, så'nte noggen sôm trinsa ikreng döm. "Hör ä' kärane, sôm trinsar ikreng hjulene?" spörte je kaptin. "Å" sa'n "de står nere i maskin," sa'n, åsså roba'n igen, "full fart!" Å, jesses körs, så no hjulene börja tell å trinse, å fossen sto' för'a, å medt imod vinn geck ho, så jaj begynte bli ör i skallen. Å rätt sôm'en sto', så pega'n sörofver me' den vestare näfven. — "Hö gjär I, kaptin?" spörte jaj. — "Je', visar skuda' väjen, kan'u nock förstå" — sa'n — "Men je, så'nte noggen ve' roret, udas paschaserane, å engen' tå' döm röрте ve't. — Åsså snudde ho' se' mod sör, såsôm han hade pegat. — "De' va' äna ubegribeli't kaptin, atte ho' ly'r 'dår sôm ho' va lefvannel!" — Å då grina'n å sa', "no ska'u se, då je' no bare vimsar me' den sönnare näfven, så går ho' rätt framader i sör." — Å jagu' gjolte ho' så. Men je' vesste'nte hö' je skulle tru, udas sto' å gaba'; men då va'n beskedeli' å sa': "no ska' je' vise de', Olaves, hössen de' går te'.

Ser'u hannom, sôm står innaför glasse' i de' lelle skåbet ve' si'a på voss? — "Ja, de' gjär je," sa' jaj, "han trellar på hjulet me' di monge pinnane på." — "Ja, d'ä för hannom som jaj pegar, å då vrin'n på hjulet å så snur roret på se'." — Åsså pega'n igen åsså snudte ho' på se. Men rätt sôm de' va' så blyxtra de' te', äna medt i örat på me', så je' hoppa höjt i väret. — "Gu' välsigne 'dår kaptin, h'ö va' de'?" — De' va' bara onghvissla' sôm peb för atte di' ska' passe på i Fjellbacka", sa'n, åsså va' ve der snart. Men då vi då geck derifrån så sa' je': "no, kaptin, ska' di' vise maj döm sôm trinsar ikreng di sväre hjulene på si'ane." — "Kom då," sa'n; åsså visa'n gjemmel en lämm på däcket, å Gu' tröste me' trudte je'nte atte je' skulle svemre, för der va' lange stängar å körte stängar å trinsar tå' jarn; å de' geck opp å ner å ud å in å rönnderikreng, åsså sto' de' ett par kär'ar, svarte sôm morjaner, å di' skoffa in kol i ommar, å så

geck de' en a'n s6m hade e' oljekane i n6fven, 6 han geck om-
krenge 6 h6lla in olje 6 t6rka 6 vre' p6 kraner 6 d6 fr6ste de'
s6m om de' hade vort ett helt ormebo, s6 jaj ble' helt f6rskr6c-
ka. — "Je' st6r'nte ud l6nger, kaptin, f6r je' trur je svemrar,"
sa' je. 6ss6 geck ve opp igen, 6 de' l6tta nogget. Men s6 be-
gynte b6den te' 6 ronse 6 d6 sa' kaptin: "no ska' vi se om du
6 sj6stark, Olaves, f6r no' 6 vi p6 Soten" — "Ja, stark 6 je'
p6 landbacken, 6 lige stark 6 je' v6ll p6 sj6n 6u," sa' je', "vell
de freste?" — "Ne'gu vell je' ej," sa'n, "men vi f6r v6ll snart se!"
— 6 r6tt s6m de' va' s6 begynte skuda' te' 6 ronse igen, 6 ho,
ronsa, allt v6r 6 v6r, 6 de' kom b6ljer s6m va' h6ue s6m hus,
6 s6m kasta se' ofver'a.

"G6r dette godt, kaptin?" sp6rte jaj. — "Jagu gj6r de s6,"
sa'n. — Men jaj ble s6 6r i hufve't, s6 allteng geck r6ndterikreng'
men d6 roba' kaptin te' ett par 6 k6r'ane: "Ta' vare p6 Olaves,
peltar, f6r no 6n sj6syg." 6ss6 kom de' ett par 't6' k6rane 6 to'
me' en unner h6r armen, 6 je' kun'te st6 p6 bene', 6 d6 je' kom
ner, d6 begynte je' te' 6 br6cke me', s6 je' trudte, att b6de lefver
6 longer skulle g6 me'. 6 du s6de Gud, s6 je' va' syg, je' t6nkte
att je' skulle st6rte hvar eveli' stunn, 6 je' sa' te' peltane: "Kom-
mer ve fr6't me livvet?" men d6 grina de 6 sa' atte de'nte va'
farli't. Men jaj ba' d6m helse Malena, om je' skulle st6rte p6
v6jen, "6, de' g6r nock kaptin", sa' di, 6 s6 s6 infule ud. — Men
jej ble leggene, 6 kun'te r6re me'; men r6tt som de' va', s6 geck
ho se jamnt s6m e' eka 6 d6 kom kaptin ner te' me', 6ss6 sa'n:
"nock vedd je', att du har sleddet vont", sa'n, "6 atte du'nte kan
ha m6'et qvar' t6 Malenas kage i mauen. Men kom no, s6 ska'
je' by' de' p6 noget rart." — 6ss6 geck ve ner i ett m6'et pent
rom, 6ss6 kom de fram me' pattal (palt) 6 grynk6rf, stekte i sm6r,
me' tysslengesylt, 6 je' 6d, s6 je' trudte att mauen skulle spr6cke
6 si'a b6'n me' p6 en Oddevall 6 sa': "no kan'u g6nne g6 ner
i mi' hytt 6 l6gge de' 6 s6lve te's ve kommer te' Gytteborg.

6 de' gjorte jaj, 6 vagna'nte f6r' 6n han blyxtra, 6 d6 va'
ve n6rme ve' brue. 6 si'a s6 s6lte je' r6uen 6 feck attan reks-
daler t6nna, men p6 lorda's 6fta' tr6ffa' je' ett par gamle k6nningar, 6
ve drack s6 m6'et me' pons 6 a're slaus fine fludier, s6 je' vedd
hvasken d6 je' kom ombol eller n6r vi sejla, men de' vedd jaj,
att d6 je' kom te' me', sa' va' ve i Grebbest6' 6 Malena st6 p6
brue 6 hade p6 se' den r6preckete, hvide selkeduken me' de hvide
fransane. 6 kaptin helsa p6 'a, 6ss6 sa'n te maj: "No ska' ve g6
ner 6 ta' en Oddevall. 6ss6 by'r je' Malena p6 ett glas vin. 6
de' gj6'e ve, men kaptin' sa te Malina: "Kom no me' s6 ska' je'
vise daj, h6r pent je' har ombol." 6ss6 geck de 6 je' stanna' e'
stunn, 6 d6 je' kom opp p6 d6ck s6 kom kaptin 6 Malena 6u
opp; 6 r6' va' ho'. 6 si'a s6 satte ve oss i k6rra och for hem.

Å då ve kom hem, så va' Malena så bli', så je har'nte på lange ti'ar sett'na söddan; å ho' bö' me på en half å sa' atte kaptin hade talt om att du hade vor't sjösyg å söbben på väjen, men hade gjort ifrå, 'de söm en kär'; "men nästa gong. så far je sjol te' Gytteborg", sa' ho', å de kan ho gönne gjöre, för allri i mi lefveti' je far te Gytteborg på ongbåd.

En musikalisk aftonunderhållning.

Under min studietid vid akademien i Lund bodde jag ett år — det är nu snart fyrtio år sedan — hos en kamrer — K. som var en stor älskare af musik. Jag har sjelf alltid högt älskat denna själsförädlande konst och äfven något litet idkat densamma, såsom quartettsångare och instrumentalist, förstås i all blygsamhet som amatör. Man må därför ej förundra sig om jag blef särdeles lifvad, då kamreraren en dag frågade mig, om jag skulle ha lust att om aftonen hos honom afhöra litet kammarmusik, en violinquartett; han och tre vänner hade nämligen en dag i veckan om vintern sammankomster hos honom, då man gjorde "klassisk" musik — endast Mozart, Beethoven, Haydn, Händel, Spohr och dylika storgubbar — de tyckte ej om den moderna kling-klang-musiken. Jag blef derföre, som jag förut sagt, särdeles glad öfver denna inbjudning, en glädje som ingalunda förminskades deraf, att i huset fanns en sextonårig, förtjusande dotter, hvars herrliga mezzo-sopran inspirerat Otto Lindblad till en af hans yppersta romancer.

Att jag infann mig punktligt på utsatt klockslag, är derföre helt naturligt. Jag presenterades för quartetten, som utgjordes af professor — n, förste violin, herr — th, privatmedikus, sekund-violin och assessor — r, violoncellist, kamreraren sjelf spelte alt-violin. Alla fyra voro äldre män. Professorns utseende var allt annat än tilldragande. Ett koppärrigt, glattrakadt ansigte, med ett sardoniskt leende på läpparne, såvida de ej visade böjelse för ättikfabrikation, afgjord cynism i blicken, peruk och slingrande gång, bildade ett helt, som ingalunda var egnadt att väcka sympatier; andre violinisten var en lång, mager man, med ett lidande ansigtsuttryck, som talade om många försakelser; assessorn var en liten, liflig herre, med falssettröst och stora, silfverbågade glasögon.

Sedan téet serverats, framsattes notställarne. Professorn framtog med högtidlig min ur fodralet sin äkta Stradivario, strök upp peruken och manschetterna, kamreraren slog an tonen med en normalstämgaffel, och nu började ett stämmande, som jag trodde aldrig skulle sluta. Omsider var man dock öfverens, ehuru både jag och den unga dottren voro fullkomligt eniga om, att professors A sväfvade en kvarts ton för högt och assessorns en dito för lågt.

Nu började en quartett af Beethoven, som jag vill minnas. Redan första ackordet kom mig att spritta högt från min plats i ett inre rum, derifrån sonen i huset, dottern och jag skulle afhöra den klassiska musiken. Och "klassisk" var den! Huru professorn tyranniserade sin stackars Stradivario, som väl aldrig anat, att han skulle komma i dylika händer! Det arma instrumentet skrek, jemrade sig och gnällde, som om det varit i skärselden, men det hjälpte ej — professorn hänfördes af den herrliga kompositionen, han grimaserade så att en clown skulle afundats honom, han skuttade på strängarne som en ekorre i bur, han gned dem som om han skulle frotterat en kolerasjuk, och hade slutligen den tillfredsställelsen, att hinna till slut på allegrosatsen, en hel takt före mellanstämmorna; men detta afhjelpes genast derigenom, att assessorn kom en takt efter, så att det ändock lyckades få ihop debet och kredit. Man kom emellertid öfverens om, att ta' om Allegrot igen. Nu gick allt väl; assessorn kom visserligen, för att taga igen sin skada, en takt för tidigt till slutackordet, men han fann sig och repeterade sista takten och nu fann man allt godt.

Härefter, sedan man hvilat en stund och ännu en gång förstämt instrumenten, började man ett Scherzo, der man hade den tillfredsställelsen att kunna sluta alla på en gång, hvarföre det också förklarades utmärkt utfördt. Kom så ett Adagio. Under dess fortgång hade en liten King-Charles-hund, som först stilla och beskedligt sutit bredvid sin unga herskarinna, börjat visa tydliga tecken till att han önskade deltaga i exkutionen, men alltjemt blifvit derifrån hindrad; men då slutligen professorn, med en virtuositet som skulle hedrat förste tenoristen på en takås i mars månad, ända upp i från stallet på Stradivario utförde en jamning, som skulle föreställa en kromatisk löpning, kunde Moppe ej längre återhålla sina sympatiska känslor, utan rusade fram till professorn, satte sig och upphof sin röst till ett vov-vov — oj, oj, o-o-o-oj — som kom professorn att blekna af vrede och oss stackars åhörare att kikna af skratt. Ja, om det gällt mitt lif, skulle jag ej kunnat återhålla detta skratt, utan att riskera ett slaganfall!

Professorn reste sig emellertid ursinnig och förklarade aftonunderhållningen vara slutad. Vid bortgången kastade han på mig en blick af hat, som jag sedermera fick veta hvad den betydde.

Aldrig mera blef jag inbjuden att höra klassisk kammarmusik, men i dess ställe kuggade mig professorn trenne gånger i kandidatexamen. Detta blef *min* enda vinst af "denna musikaliska aftonunderhållning."

Huru jungfru Inga serverade vedbönder.

Bland mina ungdomsminnen intager nämnda personlighet en framstående plats. Min första utflykt från fädernehemmet gälde den stora staden G., der jag skulle aflägga mina kunskapsprof för att bli en värdig medlem af kongl. gymnasiet derstädes. Examen lyckades, och jag undertecknade derefter samvetsgrannt alla mina bref R. G. A., hvilka mystiska bokstäfver betydde Regii Gymnasii Alumnus, hvilket är uttolkad: *Kongl. gymnasist* eller, i mera imponant stil, *medlem, ledamot af Kongl. gymnasium*. Mitt hjerta svälde af stolthet, när jag nedskref R. G. A. Jag bodde hos en nära anförvandt, som i sin ordning hyrde hos *jungfru Inga*, ett namn, som var välbekant hos alla innevånare i den stora sjö- och handels-staden. Omnämnda "jungfru" var ett resligt fruntimmer, som med heder kunnat inträda i ett grenadierregemente, och af en fyllighet, som angaf att hon förde ett godt bord; hon hette egentligen "Fru W—d", emedan hon en gång i ett obehagadt ögonblick, af välvilja för fyra välartade barn, låtit förleda sig att knyta hymens band med en handlande W., som för öfrigt, utom desse sina ättlingar, ej egde annat än oförmåga att försörja sig sjelf och dem, hvilka nu kommo under en, visserligen sträng, men desto mer välmående styfmoders vård. Det officiella namnet, "Fru W—d", kom emellertid aldrig till heders, ty W—d dog snart och "jungfru Ingas" gäster hade aldrig kunnat vänja sig att förändra det kärt blifna namnet. Jungfrun hade en traktörslägenhet på S-gatan, som hufvudsakligen besöktes af underofficerare vid garnisonen, jaktskeppare och vedhandlare. Dessa senare voro jungfru Ingas särskilda gunstlingar; åt öfriga gäster serverades endast kallmat, men desse gynnade gäster hade rättighet att få varm mat, emot ett af jungfrun bestämdt pris af tio skilling person för hvarje målsid. Af särskild gunst och nåd fick jag äta vid hennes läckra bord, hvilket mycket förargade min släktning, som med kändedom om "jungfruns" förträffliga servering, ständigt sökte öfvertala henne att äfven låta

honom få njuta af hennes kraftiga spis; men allt var fåfångt. Jungfru Inga förklarade, att "han" (hon kallade alla manspersoner "han") var allt för förnäm att äta på ett så simpelt ställe". Min släkting beslöt emellertid att på något sätt skaffa sig tillfälle att hämnas, och det lyckades snart nog. "Mårtens gås" instundade, och min släkting försökte förgäfvos att bli delaktig af det läckra fjäderfjä, som han visste om aftonen skulle af "jungfrun" serveras. Fyra vedbönder voro lyckligare. De fingo sin gås serverad i helstekt form, och lyckades med den starka aptit och förträffliga matsmältning, som utmärker våra kraftiga "Elfva-grimar", att totalt förrinta två feta fåglar, hvarför de i betalning erlade respektive 40 skilling. Att jag berättade händelsen för min släkting, var helt naturligt, likasom att han erbjöd "jungfrun" att för en sådan portion betala minst 1 rdr; jungfrun blef då ond, och utbröt: "Det rör honom inte — han får ändå inte äta hos mig, för han är förnäm, och det duger ej att han söker att skoja med mig, för då kommer jag att sätta ned priset för mina vedbönder till 1 daler, och då skall han få ondt i magen". Efter denna debatt uppgaf min släkting allt hopp om att komma i Jungfru Ingas kost, och upphörde med sina auspelniggar på de tvänne gässen, hvarefter det goda förhållandet aldrig stördes och afbröts endast genom jungfruns död, som inträffade några år efter min afflyttning derifrån,

---

Vill herrn köpa raphöns?

Förre riksdagsmannen N. P—n i H—by är en stor skalk, som ofta roar sig med att "drifva" med dertill tjenliga föremål. Sista gången han som folkombud bevistade riksdagen, tog han anstöt af den då omorganiserade Stockholmspolisens kitslighet, hvarföre han beslöt att vid något tillfälle roa sig på dess bekostnad, och ett sådant tillfälle erbjöd sig snart. P. observerade en gång på Hötorget en civilklädd herre, som rastlöst gjorde sin rond, och med spejande argusögon undersökte hvarje lass och hvarje salustånd. Han slöt riktigt att det var en spanande "detektiv", hvarför han, när spejaren närmade sig stället der den värdige riksdagsmannen stod inbegripen i ett samtal med en af källarmästarna vid torget, med högan röst frågade sin interlokutör: "Vill herrn köpa raphöns?"

"Tyst för all del!" hviskade denne.

"Jag frågade, om herrn vill köpa raphöns! fortsatte P. med ännu högre röst (läsaren torde observera att det var förbjuden tid).

"Nej!" skrek restauratören förtviflad och aflägsnade sig från det vådliga sällskapet.

Spanaren närmade sig med snabba steg, tilltalade riksdagsmannen, och förklarade att han var läckergom, med en särskild utvecklad smak för raphöns, hvarför han till hvarje pris ville bli innehafvare af den delikata fågeln.

"Ja, herrn skall få den," försäkrade P., "men då får herrn följa med mig till söder, ty jag bor på 64 Hornsgatan."

"Ah, gör ingenting," sade den detektive artigt. "Vägen blir aldrig för lång, när man har ett sådant mål i sigte!" Han såg dervid på den, som han trodde, enfaldige dannemannen med blickar, som skulle gjort heder åt sjelfva Mefistofeles. "Ja, men herrn får ursäkta, att jag har lite smått att uträtta under vägen," invände vår riksdagsman.

"Gör ingenting, skadar alls inte! Jag följer nog med"

Och P. hade alldeles ofantligt mycket att göra under vägen. Än skulle han ha sig ett glas öl, än kom han ihåg att han glömt att köpa snus i den eller den butiken — han måste då gå tillbaka ett långt stycke — än kände han sig sugande och skulle ha sig en sup och en bit, än skulle han in på ett kontor för att uppgöra likvid — allt nog — den läckre spekulanten följde likväl med ett tålmod, som skulle satt Job i förtviflan. — När man omsider efter tre timmars förlopp hunnit N:o 64, började P. att betänksamt undersöka innehållet af ett åkdon, som stod på gården. Polismannen började omsider att bli otålig. — "Nåh," utbrast han, "hvar har du nu raphönsen, min gubbe?"

"Jag vet sannerligen inte," svarade denne ruskande på hufvudet och såg mäktiga bekyrnad ut, men plötsligen syntes ett ljus uppgå för vår landtman.

"Ah, för tusan," utbrast han med ett illparigt leende, "nu minnes jag; de springa nog ännu omkring på mitt gårde, ty *det är ju förbjuden tid*, min herre! Jag ber mycket om ursäkt för det jag upptagit herrns dyrbara tid! Kanske herrn på Hötorget under den långa tid, som vi larfvat omkring, kunnat upptäcka stora knippor med fridlyst vildt? — Förlåt mig, får jag bjuda på en todgy, det bör smaka bra efter ett sådant förb—t traskande!"

"Drag så långt vägen räcker!" röt den lurade polismannen och aflägsnade sig med hastiga steg från den skrattande riksdagsmannen.

I fara för katten.

Rådman F. i W. var en gladlynt och frimodig man. Han fruktade ingenting på jorden utom kattor, för hvilket djurslägte han hyste en oöfvervinnerlig afsky och fasa. Om han ej såg någon sådan, så anade han eller kände i luften att ett sådant djur var i närheten och öfverfölls genast af ångest och darrning i hela kroppen. — En afton kom han hem från nobis något upp-rymd; belåten med sin verld, gnolade på "jag kommer ifrån nobis jag," slängde han sin vintermössa ifrån sig, strök eld och skulle just till att kläda af sig, då han kom att kasta en blick på sängen. Man kan tänka sig hans förfäran när han med den kanske något skumma blicken, genom glasögonen, på sin egenhändiga hufvudgård upptäckte en stor svart kisse som, liggande i ring, tycktes försjunken i ljufvaste sömn. Till en början stum af förskräckelse, uppgaf han omsider ett "sch-h-h" som skulle hedrat ett helt ormbö, men kissen eller missan lät ej oroas sig. När upprepade "schs"-ningar ej hjälpte, grep rådmannen till en annan plan. Han egde en stor förmåga att naturtroget härma kattors och hundars läten. Som det var i Mars månad beslöt han sig först att gifva en kattserenad, som väl borde väcka den sofvande, ovälkomna kinesen, om det fanns en gnista känsla i hans bröst. Han började därför jama ett kärleksqvåde, så innerligt, så varmt, att det skulle kunnat smälta en tackjernsgös — men förgäfvos! Kisse lät ej förföra sig, han sof i ungdomlig oskuld. — "Jaså," tänkte rådmannen, är du känslolös för kärlekens allmakt, så vill jag försöka om du vet hvad fruktan vill säga, din karnalje!" Härpå upphäufde han först ett ilsket, morrande och derefter ett skall så ursinnigt och fruktansvärdt, att det skulle kunna kommit håren att resa sig på en skälskinskappsäck — men fåfång möda! Kisse, lik berserken Atle, "låg dock still." Nu var rådmannens tålmod slut han hade uppeldat sig till raseri! Att komma i handgemäng inom örfilshåll vågade han ej, utan beslutade sig för eldstriden på afstånd efter nyare krigskonstens taktik. Han började därför att öfverhölja fienden med projektiler af allehanda slag, men utan annat resultat än att den stridsvane

kisse gjorde ett och annat skutt, dock utan att gripa till flykten eller taga till offensiven genom att öfverge sängens skyddande förskansning. Men när slutligen en stöfvel krossade vattenkaraffen och en annan släcktø ljuset, så att rådmannen befann sig i mörkret, ensam med sin fruktansvärde dödsfiende, kände hans förskräckelse inga gränser; han uppgaf ett högt rop af fasa — och med ropet kom hjälp! Hans gamla hushållerska kom andlös instörtande med ljus och frågade "hvad rådmannen tog sig till — om han ville väcka upp alla grannarne med sitt oljud — han, en gammal man bära sig åt som en tosing," etc. som föddade från den argsinta gummans läppar. Rådmannen endast pekade på sängen och framhvisade ett matt: "En katt!" — Gumman, som ej var rädd för katter, gick bort till sängen, undersökte kisse och utbrast: "Nu syns det att rådmannen kommer från källaren! Det är ju ingen katt; det är hans nya, svarta ludenmössa som han för sådant väsen för och väcker upp folk midt i natten! Gå han och lägg sig!" — Rådmannen blef flat men följde rådet, med fast föresats att aldrig vid hemkomsten handlöst kasta ifrån sig den svarta vintermössan.

Den förkortade nattrocken.

Det var om julen. Den unga frun hade gifvit sin man en både behöflig och angenäm julklapp, genom presenten af en varm och mjuk nattrock. Mannens ansigte strålade af glädje och belåtenhet och det eleganta plagget passades; det var alldeles förträffligt, men hade det felet att vara något öfver en half aln för långt — men detta kunde lätt ändras. Den unga fruns syster, som ville gyckla med sin herr svåger och bevisa honom att nattrocken var precis lagom, begagnade ett tillfälle att smyga den undan upp på sitt rum, der den hastigt och lustigt förkortades till vederbörlig längd, och derefter lades in uti makarnes rum, utan att någon af dem dragit misstanka. Sedan det äkta paret gått till sängs och mannen väl insomnat, steg frun upp, för att medelst förkortning af nattrocken bereda sin man en öfverraskning; arbetet verkställes och persedeln lades på en stol vid sängen. Om morgonen, sedan den unga frun gått upp och begifvit sig till sina hushållsgöromål, skickade mannen, för att ej besvärast hustrun, rocken till en skräddare, der den ytterligare förkortades en half aln. — Man kan tänka sig de tre handlande personernas förbluffning, när nattrocken ånyo provfades och befanns reducerad till en kort jacka.

En tvekamp.

Major X. var en gammal krigsbuss och ungarl, som efter sitt afskedstagande för det mesta tillbringade sin tid vid pipan och glaset, i sällskap med sin trogne stridskamrat, korporal Stolt, som på en gång var majorens vän, betjent och sällskap. En afton då gubbarne pokulerat mer än vanligt, hände sig att Stolt hemkom före sin husbonde och i villan lade sig i majorens säng (gubbarne lågo i samma rum), dock så, att han placerade sina fötter på hufvugården och hufvudet der fötterna borde vara. Efter en stund återkom äfven majoren och gick till sängs. Knappt hunnen i sängen röt han: "Stolt, här ligger en d—l i min säng!" — "Nu kom det också en till mig, som sparkar mig i ansigtet!" skrek Stolt — "Sparka ut den hunden," återtog majoren, "och kom sedan och hjälp mig, ty han är envis rackaren." — "Det är gjordt, herr major," svarade Stolt, i detsamma denne tumlade i golfvet. — "Min kastade ned mig, men kom nu och hjälp mig, så ska vi nog få bugt på lymmeln!" — Härefter började båda gubbarne att trumfa på hvarandra af hjertans lust, tills omsider den gamla hushållerskan, som blifvit väckt af oväsendet, kom upp med ljus och gjorde slut på bataljen.

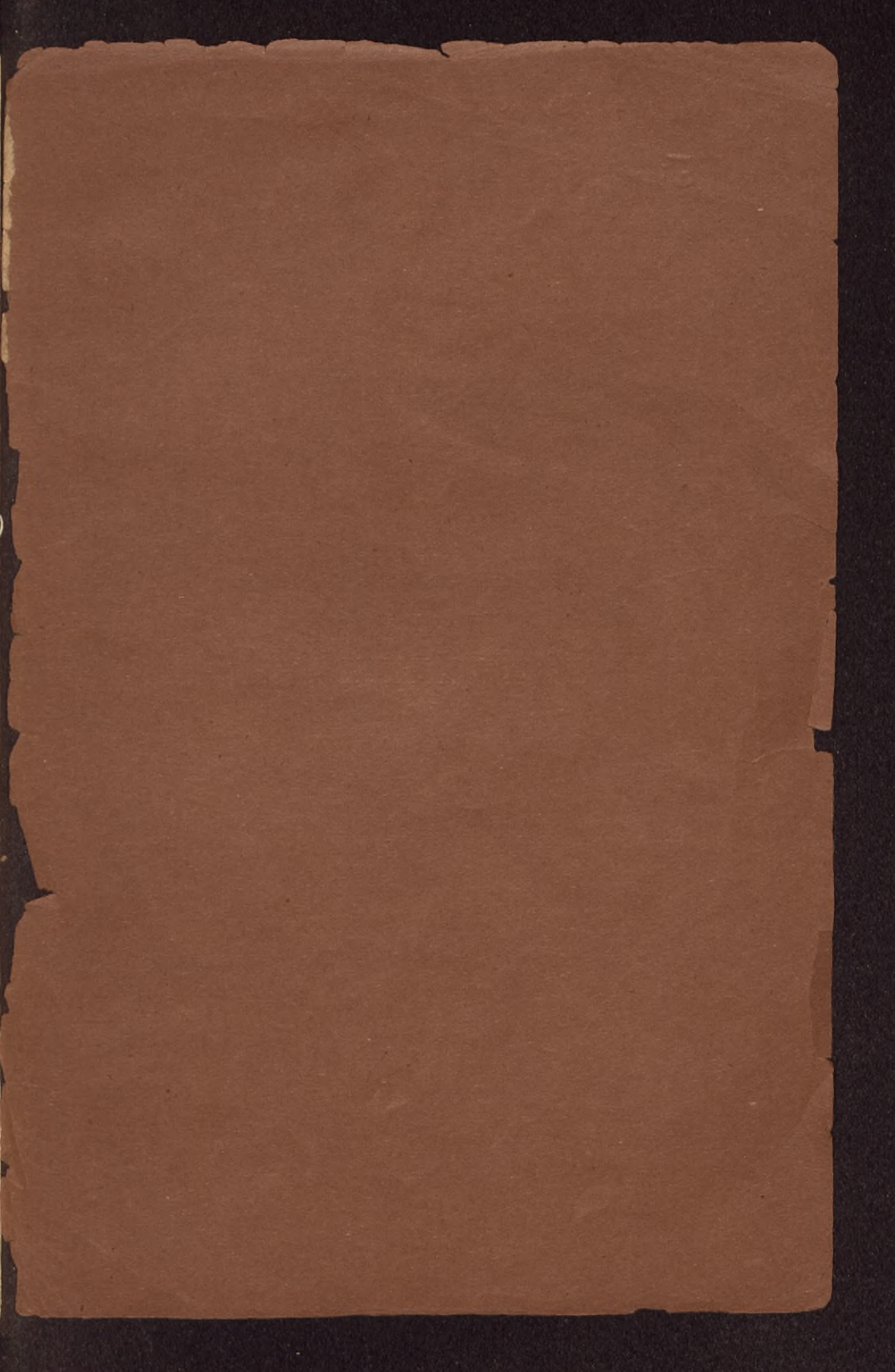

Du spelar som en pistol.

Professor N. N. i X. hade en bror, som var handlande i samma stad. De båda bröderna spelade ofta whist tillsammans, hvarvid stundom dispyter uppstodo dem emellan. En gång hade handlanden begått en, efter professors åsigt, försvarlig bock, så att denne förargad utbröt: "Bror Janne, du spelar då som en äkta bordstudsare!" hvilket föranledde denne, som förmodligen ansåg detta vara något skjutvapen, att hetsigt genmäla: "Och du spelar, ta' mig f—n, som den uslaste pistol!"

Alfred Sjöström. (Bokhandeln)

5:-

Pris:

För prenumeranter . . . . . Kr. 1: 25.
" köpare . . . . . " 1: 50.